

Els nous catalanoparlants de Mallorca: entre la il·lusió i la realitat

Miquel Gallardo i Esgleas

Treball Final de Grau de Llengua i literatura catalanes
Universitat Oberta de Catalunya
Maig 2022

Grau de llengua i literatura catalanes

Directora: Maite Puigdevall Serralvo

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	3
1.1 Justificació del treball	3
1.2 Objectius del treball i pregunta de recerca.....	7
2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	9
2.1. Nous parlants.....	9
2.2. Context legal, demogràfic i sociolingüístic	12
2.2.1 Marc legal	12
2.2.2 Context demogràfic	13
2.2.3. Context sociolingüístic.....	14
3. METODOLOGIA.....	20
4. ANÀLISI DELS RESULTATS	25
4.1 Motivacions	25
4.2 Mudes.....	31
4.3 Legitimitat en l'ús de la llengua i del dialecte	34
4.4 Política lingüística	41
5. CONCLUSIONS	44
6. BIBLIOGRAFIA	48
ANNEXOS	51
ANNEX 1: MODEL DE QÜESTIONARI PER ENTREVISTA OBERTA.....	51
ANNEX 2: TRANSCRIPCIONS DE TOTES LES ENTREVISTES	53

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Justificació del treball

Des de petit he tingut una barreja de curiositat i orgull pel fet de ser catalanoparlant. Sempre he estat conscient que la llengua que vaig aprendre a casa, la meua llengua inicial, no tenia la mateixa situació que l'altra llengua que he sentit en el meu entorn. De fet, sempre m'ha encuriós el fet que molts dels meus amics de la infància, companys d'escola i veïns no parlessin en català. Proving d'una família *mixta*: per part de mare, tots els meus avantpassats són catalanoparlants, en canvi, per part de pare, la meua àvia era nascuda a Madrid i el meu avi, tot i haver nascut a Pineda de Mar, era fill d'andalusos i parlava en castellà amb la meua àvia i els seus fills. El català era la llengua dels meus pares i la llengua que vaig aprendre a casa, però el castellà era una llengua que jo sentia habitualment als meus avis paterns. Però les coses van canviar amb el pas del temps: el meu avi parlava indistintament en les dues llengües, la meua àvia de Madrid va aprendre a parlar català ja de gran, deia que per poder ajudar-nos als nets a l'escola i recordo com ens explicava indignada els problemes que li posaven per poder practicar-lo a l'església, on va decidir llegir les lectures en la llengua dels seus nets i del país, malgrat els evidents problemes de pronunciació que tenia. Sempre ens deia que li parléssim en català i, a base de practicar, es va convertir en una nova catalanoparlant i va viure els darrers anys de la seva vida com una catalanoparlant més. Al nostre voltant, a Blanes, moltíssimes famílies no varen seguir el mateix camí i varen continuar vivint exclusivament en castellà, de manera que molts dels meus companys de classe, tot i ser formalment competents en llengua catalana, a dia d'avui continuen vivint gairebé exclusivament en castellà amb tota normalitat, com observo, no sense recança, en el xat de classe que vam crear quan vam fer els 40 anys.

Aquesta petita història de vida segurament és molt habitual i freqüent entre els ciutadans de Catalunya, on existeix un sentiment de pertinença i de protecció cap a la llengua catalana bastant majoritari i que, fins fa ben pocs anys, no s'ha posat en qüestió

a nivell polític i social, però que ha conviscut amb determinades bosses de població que han continuat vivint en llengua castellana. Ara bé, la meua trajectòria vital m'ha dut a viure a un altre racó del país on la realitat lingüística és molt diferent de la que vaig viure en la meua infantesa i adolescència. Des de fa més d'una dècada visc a Mallorca, en un entorn gairebé monolingüe catalanoparlant, però al mateix temps en una illa on la llengua catalana està minoritzada, fins al punt que és habitual trobar persones que no la comprenen, especialment a Palma, a les zones turístiques i en el sector serveis. De fet, una de les primeres sensacions que vaig tenir en arribar a viure a Mallorca és que l'ús de la llengua catalana hi és molt més habitual que a Blanes, però al mateix temps no és la llengua *pública*, en el sentit que no és la llengua habitual a moltes empreses, ni a la premsa, ni s'ha convertit en la llengua de prestigi com passa en molts àmbits a Catalunya. En aquest sentit, vaig sentir un xoc cultural molt gran quan en una gran empresa on vaig treballar em varen obligar a redactar els informes en castellà i aquesta era la llengua de comunicació dins l'entorn laboral. Em va costar, i més quan la llengua informal amb què em comunicava amb bona part dels companys era el català.

L'objectiu d'aquesta introducció no és evidenciar les diferències d'estatus que té la llengua catalana als diferents territoris de l'àmbit lingüístic, sinó mostrar la motivació que m'ha dut a fer el treball de final de grau sobre els nous catalanoparlants a Mallorca. A Mallorca s'hi pot viure perfectament sense parlar català. De fet, l'Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014 (Melià i Vanrell 2017) que és la principal i més recent eina de què es disposa per a conèixer la situació sociolingüística a Mallorca, indica que un de cada cinc habitants de les Illes Balears no sap parlar català. En aquest sentit, més enllà de l'experiència de conèixer gent que hi viu sense saber parlar català, hi ha diverses recerques que han estudiat l'existència de comunitats de residents d'altres països que consideren el català com una llengua innecessària. Entre elles, cal destacar la de Bàrbara Sastre (2012) en què s'analitza el procés d'integració lingüística de la població alemanya resident a l'illa i es detecta que perceben el català com una llengua de poca utilitat i com han adoptat el castellà com a llengua de relació amb la població

autòctona. Així doncs, la situació de la llengua catalana a Mallorca és la pròpia d'una llengua minoritzada i en risc de seguir perdent presència en tots els àmbits.

A Mallorca existeixen dues realitats que, físicament es podrien diferenciar entre la zona de Palma i la seva àrea metropolitana, i la Part Forana, que són la resta de ciutats i pobles de l'illa, encara que cada dia hi ha més interrelacions entre les dues. El principal sector econòmic de l'illa, amb molta diferència, és el turisme, que va associat a un elevat nivell de mobilitat de població amb unes característiques socials determinades: baix nivell de formació per a ocupar feines relacionades amb el turisme i el sector serveis, amb molta rotació i sovint temporers que viuen part de l'any a Mallorca i la resta de l'any tornen al seu lloc de procedència.

En aquest entorn, amb una gran quantitat de persones arribades d'arreu del món¹ i amb una forta preponderància de la llengua castellana com a llengua pública i d'acollida, hi ha la possibilitat d'esdevenir nou catalanoparlant? Quins elements afavoreixen que hi hagi persones que adopten el català com a llengua de relació i per què? La hipòtesi de partida és que, malgrat la situació de minorització, el català és necessari per tal de sentir-se part de la comunitat, especialment en determinats entorns i amb determinades persones catalanoparlants que no canvien mai de llengua. A més, la sensació que tinc a priori, és que la gent que fa la passa d'aprendre i utilitzar la nova llengua rep l'atenció, en general en termes positius per part de la comunitat catalanoparlant d'origen, és a dir, si parles mallorquí, ets un dels nostres, almenys per una part de la població. Al mateix temps, però, el fet que es remarqui que el nou catalanoparlant parla efectivament aquesta llengua, també pot ser motiu de cansament o de rebuig, ja que explicitar-ho constantment implica que es reconeix que, malgrat parlar la llengua, segueix essent diferent, ja sigui per l'accent, per l'origen o per l'aspecte físic.

1 [®] Segons dades de l'EULIB de l'any 2014, el 61,4% de la població de Mallorca havia nascut a territoris de parla catalana, el 17% a la resta de l'Estat espanyol i el 21,6% a l'estranger.

S'han fet nombrosos estudis sobre els nous catalanoparlants, especialment en les dues darreres dècades i molts estan fets des de les perspectives de llengües minoritzades, sobretot d'Europa. Aquest treball va en la línia d'aquestes recerques, de les quals destaquen els estudis fets sobre els nous parlants de bretó i de gaèlic i, ja dins l'Estat espanyol, sobre el basc (Ortega *et al.*: 2014) i el gallec (O'Rourke, Ramallo 2011). En el cas del català, però, la gran majoria d'estudis s'han realitzat a Catalunya, per exemple els treballs de Pujolar i Puigdevall (2015), i al País Valencià, de la mà, entre d'altres, d'estudis de Casesnoves i Mas (2020).

Així, aquest treball vol cobrir una mancança: l'estudi dels nous catalanoparlants de Mallorca, tan sols analitzats per Llobet (2022) amb un treball centrat en els nous catalanoparlants d'Inca, en què analitza de forma molt completa el posicionament que tenen respecte les identitats etnolingüístiques i etnosocials, utilitzant els conceptes de muda lingüística i la legitimació dels parlants²

La idiosincràsia de la societat mallorquina fa que sigui necessari un estudi d'àmbit illenc, atès que hi ha nombroses diferències amb les societats catalana i valenciana amb les que compartim llengua, però tenim diferents realitats polítiques i socials. La societat illenca no ha passat per un procés de forta industrialització com a Catalunya, tampoc hi ha hagut una burgesia potent amb interès majoritari per preservar la llengua i la cultura, en canvi, sí que s'ha passat en pocs anys d'una societat rural, amb forta presència de cacics, a una societat de serveis orientats al turisme, amb la conseqüent arribada d'una gran quantitat de persones procedents d'altres països i cultures.

Totes aquestes característiques socials fan que sigui necessari entendre com sorgeixen nous catalanoparlants en aquest entorn sociolingüístic concret, quines motivacions tenen per aprendre el català, usar-lo amb la població autòctona i què ha significat per ells la incorporació d'aquesta llengua al seu repertori lingüístic.

2 ² Les casualitats han fet que al mateix moment que jo elaborava aquest treball, David Llobet estava treballant en una recerca centrada en els catalanoparlants de la ciutat d'Inca (Llobet, 2022), que pot complementar molt bé amb el meu treball i al qual em referiré més endavant.

1.2 Objectius del treball i pregunta de recerca

Que hi ha nous catalanoparlants a Mallorca és un fet que mostraré en aquest estudi, ara bé, no és un fenomen massiu. De fet, de l'anàlisi de l'EULIB14 (Melià i Vanrell, 2017) es desprèn que hi ha una part de la ciutadania que no té el català com a llengua inicial, però sí que la considera com la seva llengua d'identificació. Si mirem les dades veiem que el 38,6% de la població enquestada declara tenir el català com a llengua inicial (42,2% si hi sumam els que tenen tant el català com castellà). Tanmateix, el 41,3% la consideren la seva llengua d'identificació (46,2% si s'hi sumen els que tenen català i castellà). És a dir, hi ha 4 punts percentuals de diferència, que corresponen a aquelles persones que han incorporat el català com a llengua pròpia, independentment de si l'utilitzen molt o poc.

Partint d'aquesta base, els objectius d'aquest treball són:

1. Identificar nous catalanoparlants i entrevistar-los per tal de conèixer quines són les seves històries de vida lingüística.
2. Entendre què els ha dut a adoptar la llengua catalana i fer-ne ús.
3. Esbrinar quines són les seves motivacions, quins problemes s'han trobat, què ha suposat aprendre i usar la llengua.
4. Saber què pensen de la situació de la llengua catalana en diferents àmbits, posant èmfasi en la percepció que tenen sobre la política lingüística que es du a terme i el seu posicionament en el debat sobre si el mallorquí és un dialecte o bé el consideren una llengua independent del català.

El fet de poder conèixer qui són i com són, ha de servir per tal de poder detectar determinats patrons comuns entre tots ells, des de l'experiència prèvia en societats multilingües, a determinats nivells d'estudis, passant per l'entorn en què viuen, la

imbricació que tenen dins la societat civil organitzada o el procés interior, personal i íntim que els ha dut a incorporar el català.

Fent un resum, la pregunta de recerca és: qui són els nous catalanoparlants a Mallorca?

A partir d'aquesta pregunta general, sorgeixen altres subpreguntes:

1. Quines motivacions tenen per a adoptar el català com a llengua de relació?
2. Quines conseqüències ha tengut per a ells el fet de convertir-se en nous catalanoparlants?
3. Hi ha alguns elements en comú entre les persones que passen a ser catalanoparlants?
4. Hi ha diferències rellevants amb estudis semblants d'altres territoris de l'àmbit lingüístic català?

2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

2.1. Nous parlants

El concepte de nous parlants d'una llengua sorgeix per definir aquells individus que aprenen i adopten una nova llengua i l'utilitzen en algun moment o entorn vital. Aquest fet és relativament habitual en el cas de persones que viuen en un territori amb una llengua majoritària que no era la seva llengua inicial. Ara bé, en el cas dels nous parlants de llengües minoritzades, les dinàmiques són diferents, atès que sovint aquest no és un procés fàcil i que segueixi la majoria de la població. En aquest treball i seguint les definicions que diversos autors han fet sobre aquest concepte (O'Rourke, Pujolar i Ramallo 2015) ens referim als nous parlants de català a Mallorca, com a persones que no tenen el català com la seva llengua inicial, és a dir, no hi van tenir exposició de petits dins la família o bé en l'entorn comunitari, però que al llarg de la seva vida l'han adoptat com a llengua d'ús, ja sigui sempre o en uns entorns determinats. L'adopció de la nova llengua es pot haver realitzat de manera formal a través de l'aprenentatge en escoles infantils o d'adults o bé de manera informal a través del contacte en l'entorn laboral, d'amistats o en la creació d'una família (Puigdevall, 2014).

El concepte de *nous parlants* (Pujolar, 2020) prové de diversos punts d'Europa amb llengües minoritzades. Primer, de forma relativament espontània, va aparèixer en un article sobre els angloparlants que aprenen gal·lès a les escoles i més endavant en articles elaborats sobre els nous parlants de bretó i, sobretot, en el treball conjunt d'O'Rourke i Ramallo (2011) sobre els nous parlants de Galícia i Irlanda. Al País Basc també hi existeix el terme *euskaldunberri* per fer referència als nous parlants de basc, mentre que als Països Catalans el concepte de nous parlants de català i la seva contraposició amb el concepte de parlant tradicional no havia estat objecte d'especial interès fins fa relativament poc.

Durant molt de temps els debats acadèmics al voltant de la sociolingüística havien deixat en segon terme el concepte de nou parlant, “però actualment és un subjecte reconegut i institucionalitzat, en el sentit que el món acadèmic parla d’ell a monografies, congressos, debats i tesis doctorals” (Ramallo 2020: 231).

A l’hora d’entendre l’aparició dels nous parlants és interessant fixar-nos en el concepte de *muda lingüística*: “que designa els moments de la vida en què es produeixen canvis de repertori lingüístic, normalment perquè la persona adopta una nova varietat lingüística (dialecte, llengua, registre) en la seva vida social”. (González *et al.* 2009). La importància de les mudes lingüístiques rau en que impliquen canvis en l’organització dels usos lingüístics habituals, són rellevants en relació amb les formes d’autopresentació i no impliquen forçosament una adopció completa de la llengua com a llengua d’identificació i d’ús predominant, per tant, es poden produir sense canvi d’adscripció etnolingüística (Pujolar i Puigdevall, 2015).

A l’hora d’interpretar la salut d’una llengua minoritzada, l’element principal de la vitalitat etnolingüística d’una comunitat lingüística és la transmissió intergeneracional de la llengua, és a dir, que qui la parla la transmeti als seus descendents. Altres elements que serveixen per avaluar si una llengua mostra senyals de força són l’augment de les competències lingüístiques, la millora de les actituds envers la llengua i l’aparició de neoparlants (Ramallo, 2020: 230). És a dir, la presència de persones que en algun moment de la seva vida, tot i tenir una altra llengua inicial, opten per utilitzar la llengua minoritzada, ja sigui de forma habitual o en determinats espais. Aquest fet, en certa manera paradoxal i que va contra l’ordre normatiu, és cada vegada més freqüent i serveix per tal d’analitzar l’evolució en els usos de les llengües, atès que la presència de parlants tradicionals o nadius, és a dir, aquells que tenen la llengua minoritzada com a llengua inicial i d’ús habitual sempre al llarg de la seva vida, és cada vegada més reduïda.

La presència de nous parlants de llengües minoritzades posa en qüestió els principis tradicionals de la sociolingüística i les ideologies lingüístiques que sorgiren amb el desenvolupament dels Estats-nació, el colonialisme i el capitalisme (Pujolar, O’Rourke,

2021:1). És a dir, així com les ideologies lingüístiques dominants tenen el parlant nadiu com a element fonamental per a la construcció de la identitat nacional, en el sentit que aquesta es crea en base a la identificació entre llengua, cultura i territori, els nous parlants generen una distorsió. Quina és la identitat lingüística d'aquests nous parlants?

Existeixen nombrosos estudis sobre els nous parlants de llengües minoritzades, tant a l'Estat espanyol (principalment al País Basc, Catalunya, Galícia i Aragó) i també arreu d'Europa (Occitània, Còrsega, Bretanya, Illa de Man o Irlanda, entre d'altres).³ En tots ells, es parteix de la realitat sociolingüística del territori en què es fa l'estudi.

La situació de cada una de les llengües, malgrat compartir el fet de ser minoritzades, és molt diferent a nivell de projecció pública, prestigi, nombre i densitat de parlants, presència al sistema educatiu, etc. Fins i tot, en el cas d'una mateixa llengua, quan és parlada en diferents territoris separats administrativament, la realitat és molt divergent i és necessari fer-ne avaluacions diferenciades. En aquest sentit, la situació del català, l'occità o el basc a banda i banda de la frontera entre l'Estat espanyol i el francès és molt diferent. I en el cas del català dins l'Estat espanyol, la seva situació no és igual a les diferents comunitats autònomes on es parla, tant per la diferent legislació que li correspon com per les diferents percepcions que en tenen els habitants, siguin parlants o no de la llengua minoritzada.

Per tant, és important conèixer quin és el perfil dels nous parlants de català a Mallorca, perquè la decisió d'adoptar la llengua es pot donar per múltiples factors. Per exemple els que ho fan fruit d'un posicionament ideològic arran de ser conscients de les circumstàncies que han dut una llengua a ser minoritzada, fins als que ho fan per tenir una millor integració en l'entorn d'acollida i així tenir més possibilitats de mobilitat i ascens social, és a dir, en termes d'accés a capital simbòlic.

³ Es pot consultar una llista bastant completa dels estudis sobre nous parlants a Ramallo, F. 2020, p. 233-234

No hi ha pràcticament cap estudi publicat sobre els nous parlants del català a Mallorca, tan sols una ponència presentada a les Jornades d'Estudis locals d'Inca de l'any 2021, però es tracta d'una recerca limitada a l'àmbit de la ciutat d'Inca. Per això, l'objectiu del present treball és omplir el forat de recerca, replicar la feina feta en altres territoris i conèixer com són els nous catalanoparlants de Mallorca, si segueixen el mateix patró d'altres territoris de parla catalana o potser tenen similituds amb els nous parlants d'altres llengües de territoris sociolingüísticament més semblants.

2.2. Context legal, demogràfic i sociolingüístic

2.2.1 Marc legal

El català és la llengua pròpia de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, a més de ser-ne la llengua oficial juntament amb el castellà. Així ho defineix l'Estatut d'Autonomia de l'any 1983, que deriva de la Constitució espanyola de 1978. Damunt aquesta base legal, l'any 1986 es va aprovar la Llei 3/1986, de 29 d'abril, de normalització lingüística a les Illes Balears, la gran llei de capçalera que marca l'abast de l'oficialitat de la llengua catalana i n'ordena el procés de normalització (Segura, 2004). A través d'aquesta eina, la llengua catalana va recuperar àmbits d'ús dels quals havia estat exclosa durant el franquisme, especialment l'educació, l'administració pública i els mitjans de comunicació, al mateix temps que se n'ha impulsat el seu coneixement i prestigi a través de l'aprovació de decrets, com el Decret 100/1990 de 29 de novembre que establia els usos lingüístics que havia de fer l'Administració en la seva relació amb els administrats. En altres àmbits, com l'educació, la llei de normalització ja establia una sèrie d'articles (17 a 26) centrats en afavorir el procés de normalització a través de l'escola. A més, en àmbits com el comerç i la funció pública, s'ha elaborat normativa adreçada a garantir que el procés de normalització lingüística englobi aquests àmbits. Finalment, enguany s'ha aprovat la primera llei d'educació de les Illes Balears (Llei 1/2022 de 8 de març) que ha volgut blindar la presència de la llengua catalana com a element cohesionador a

l'escola, encara que ho ha fet casant els preceptes de la llei de normalització lingüística amb les recents sentències del Tribunal Constitucional que posen en perill el model de llengües a l'educació que s'ha aplicat des dels anys 80. Tot i això, l'impuls a la promoció de la llengua ha estat de diverses intensitats en funció de quin govern ha governat a nivell autonòmic i insular i aquesta situació, en alguns casos d'evident retrocés, com a la legislatura 2011-2015, ha provocat una manca d'estabilitat lingüística institucional que ha afectat en el procés de normalització.

2.2.2 Context demogràfic

Les Illes Balears en global, i Mallorca més concretament, han sofert una transformació demogràfica brutal a partir dels anys 60 del segle passat. En aquest període de temps de 60 anys, la població de Mallorca s'ha gairebé triplicat. Segons dades de l'Institut Balear d'Estadística i de l'Instituto Nacional de Estadística, a Mallorca l'any 1960 hi havia 362.202 habitants i l'any 2021 érem 947.309. El principal factor de creixement poblacional és fruit de la immigració de fora dels territoris de parla catalana, fins a finals dels anys 90 sobretot procedents de l'Estat espanyol i, a partir de llavors la immigració estrangera ha superat l'espanyola. (Melià i Vanrell, 2017).

A més del creixement poblacional, també cal destacar la incidència del turisme, atès que al llarg de l'any aporta un contingent de persones que multiplica per més de deu el nombre de residents. L'arribada massiva de turistes, sumada a l'augment poblacional, fan que el paisatge lingüístic sigui especialment delicat per a la presència de la llengua catalana i el rol de llengua de comunicació principal que hauria d'assumir com a llengua pròpia que és.

El model socioeconòmic de Mallorca, amb un fort pes del sector serveis i del turisme, que demanden una gran rotació de persones que no convida a l'establiment permanent a un territori, així com el perfil dels nouvinguts (generalment amb un nivell baix de formació vinculat al model productiu que no demanda mà d'obra altament formada) fa que àmplies capes de població flotant no tinguin altre contacte amb la llengua catalana

que no sigui amb l'Administració pública. De fet, els dos principals punts de contacte d'aquesta població amb la llengua catalana són l'escola dels fills, en cas de tenir-ne, o bé les administracions locals o autonòmiques, que cada vegada fan més les seves comunicacions bilingües català-castellà. D'altra banda, hi ha un altre perfil de població, autòcton i ubicat majoritàriament a la Part Forana de Mallorca, que utilitza el català de forma habitual i el transmet amb tota normalitat dins l'àmbit familiar. El fet que la població catalanoparlant sigui bilingüe i una part important de la castellanoparlant tingui un entorn castellanoparlant, fa que existeixin dues societats paral·leles que estableixen relació entre elles en castellà però que dins el seu propi entorn es desenvolupen molt majoritàriament en la seva pròpia llengua. Amb l'augment de l'arribada de població de territoris castellanoparlants de les darreres dècades, el procés de revitalització lingüística queda frenat i hi ha el risc d'entrar en situació de substitució lingüística.

2.2.3. Context sociolingüístic

L'anàlisi de les dades sociolingüístiques referides a les Illes Balears indica que la llengua catalana viu un procés de minorització. Com indica *l'Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014* (EULIB14), que és l'estudi més actualitzat que existeix en relació als usos lingüístics,⁴ a diversos indrets, entre ells la capital, Palma, el català, malgrat ser la llengua pròpia i històrica, és una llengua d'ús minoritari, bastant per darrere de l'ús que es fa del castellà. Abans de continuar amb l'anàlisi de les dades, cal fer un incís per recordar que no és el mateix el coneixement d'una llengua (una dada que s'obté en el cens general) que els usos que es fan amb la llengua, objecte d'estudi d'enquestes com l'ES2003 (Villaverde, 2003) i l'EULIB14, que són les dues úniques fonts de les quals es disposa, a nivell de Mallorca, per obtenir informació sobre els usos lingüístics de la

4 L'anterior estudi és l'Enquesta Sociolingüística de 2003 (ES2003) i està previst que, seguint la mateixa periodicitat, l'any 2024 es dugui a terme una nova actualització.

població. És a dir, les dades més recents de les que es disposa tenen 8 anys, un període de temps en què han canviat moltes coses a Mallorca, tant el perfil en relació a la llengua dels diferents governs, com nous processos d'arribada de població com nous rècords anuals en l'arribada de turistes i la dependència de l'economia balear d'aquest sector.

Segons les darreres dades de l'EULIB14(2017), el 97,2% de la població de Mallorca entén el català, un 82,3% el sap parlar, un 83,9% el sap llegir i un 62,4% el sap escriure. En el cas del castellà, en totes quatre situacions, el grau de coneixement voreja el 99%. En el conjunt de Mallorca gairebé la meitat dels enquestats (47,7%) té el castellà com a llengua inicial, un 38,6% hi té el català i la resta tenen el català o castellà per igual (10,1%) o bé altres situacions. El contrast entre Palma i la resta de Mallorca és molt clar: el castellà és la llengua inicial en el 53,9% dels enquestats de Palma i en el 42,1% de la resta de Mallorca. El 29,3% dels enquestats palmesans tenen el català com a llengua inicial (2 punts percentuals menys que a l'ES2003) i a la resta de Mallorca el percentatge s'enfila fins al 46,8%, superant els que hi tenen el castellà, encara que 10,1 punts percentuals menys que a l'ES2003. Els que tenen català i castellà com a llengua inicial són el 12,4% a Palma i el 8,2% a la resta de l'illa.

Respecte de la llengua d'identificació, podem veure que el 45,4% dels enquestats de Mallorca consideren el castellà com la seva llengua, per un 41,3% que hi consideren el català. Els que s'identifiquen amb les dues llengües són el 4,9%, mentre que els que consideren com a llengua pròpia altres llengües són el 8,4%. Igual com passa amb la llengua inicial, les diferències entre els resultats de Palma (52% castellà i 33,2% català) i la resta de Mallorca (39,6% castellà i 48,4% català) són molt significatives. Al mateix temps, es nota una davallada lleugera dels que s'identifiquen amb la llengua catalana respecte l'ES2003 a Palma (del 35% al 33,2%) i el mateix passa amb el castellà (55% el 2003 a 52% el 2014). Aquest fet, es deu sobretot a l'augment de la població que té altres llengües, i també als que s'identifiquen amb les dues. A la resta de Mallorca el fenomen és diferent, ja que la davallada dels percentatges d'enquestats que consideren el català com a llengua d'identificació (59,8% el 2003 per un 48,4% el 2014) és en favor,

sobretot, de l'augment del castellà que passa del 31,9% al 39,6%, encara que també es dona un increment de les altres situacions esmentades en el cas de Palma.

Pel que fa a la llengua habitual, el 48,6% dels enquestats de l'illa de Mallorca declaren que tenen el castellà com a llengua habitual, percentatge que s'enfila fins al 56,4% de Palma i el 41,7% de la resta de Mallorca. En el cas del català, és la llengua habitual d'un 37,3% dels enquestats, però només un 27,9% a Palma i un 45,6% a la resta de l'illa. Finalment, el 10,9% considera que utilitza català i castellà per igual (13,9% a Palma) i, molt al darrere, les altres llengües o combinacions són la resposta del 3,2%.

Així doncs, el castellà és la llengua de més enquestats al conjunt de Mallorca com a llengua inicial, com a llengua d'identificació i com a llengua habitual, amb notables diferències entre els resultats de Palma i de la resta de l'illa. Tanmateix, es constata una tendència progressiva a igualar els resultats entre territoris, sobretot comparant amb els resultats de l'ES2003.

En tot cas, cal fer esment al fet que el català obté els valors més alts com a llengua d'identificació i els més baixos com a llengua habitual. A la taula 1 es pot observar un resum de les dades que s'han comentat fins al moment:

Taula 1: Llengua inicial, d'identificació i habitual per àrees geogràfiques

Mallorca (total)				
	Català	Castellà	Cat-cast	Altres
Llengua inicial	38,6	47,7	3,6	10,1
Llengua d'identificació	41,3	45,4	4,9	8,4
Llengua habitual:	37,3	48,6	10,9	3,2

Palma				
	Català	Castellà	Cat-cast	Altres
Llengua inicial	29,3	53,9	4,4	12,4
Llengua d'identificació	33,2	52,0	5,9	9,0
Llengua habitual:	27,9	56,4	13,4	2,3

Resta de Mallorca				
	Català	Castellà	Cat-cast	Altres
Llengua inicial	46,8	42,1	2,9	8,2
Llengua d'identificació	48,4	39,6	4,1	7,9
Llengua habitual:	45,6	41,7	8,7	4,0

Font: Elaboració pròpia a partir d' EULIB2014 (Melià i Vanrell, 2017)

Aquestes dades cal complementar-les amb la informació relativa a la procedència dels enquestats i l'origen geogràfic familiar. Tot i que en aquest cas no estan disponibles a l'EULIB les dades segmentades per illes, sí que es poden consultar les del global de les Illes Balears. Entre els nascuts als Països Catalans, aproximadament dos terços tenen el català com a llengua inicial i un 5,9% la tenen compartida amb el castellà. El percentatge dels que la tenen com a llengua d'identificació s'enfila fins al 68,8% i un 6,7% consideren que tenen català i castellà. I finalment, com a llengua habitual, tot i que el percentatge dels que únicament tenen el català baixa fins al 61,6%, els que tenen català i castellà puja fins el 15,2%. Per tant hi ha un guany net de persones que no tenen el català com a llengua inicial però, únicament o juntament amb el castellà la tenen com a llengua habitual.

Entre els nascuts fora dels territoris de parla catalana, el castellà és la llengua habitual majoritària, amb un 84,5%, però aquí cal distingir entre els nascuts a la resta de l'Estat espanyol, en què el percentatge arriba fins el 88% i els de l'estranger, en què és un 81,6%. Si ens fixem en els nascuts a l'estranger, només el 59,9% dels enquestats tenien el castellà com a llengua inicial⁵, de manera que hi ha una diferència de gairebé 22 punts

5 Aquest gairebé 60% d'estrangers amb el castellà com a L1 sembla una dada molt alta tenint en compte que les dades per lloc de naixement del 2015 són les següents:

- Europa: 42 %
- Amèrica del Sud i Central: 37,5 %.
- Amèrica del Nord: 1 %
- Àfrica: 14 %
- Àsia: 5,3 %
- Oceania: 0,2 %

Això pot ser degut a un biaix de l'enquesta en aquest apartat concret o a la presència de fills d'emigrants nascuts a Europa que han retornat a Mallorca.

percentuals per la llengua castellana. En canvi, entre els nascuts a l'estranger, el 5,3% tenien el català com a llengua inicial i el 5,8% el tenen com a habitual. Entre el mateix grup d'enquestats, els qui tenen el català i el castellà com a llengua habitual són només el 2,5%. Per tant, es pot dir que la immensa majoria de residents nascuts a l'estranger amb llengua inicial que no és ni català ni castellà, passen a tenir el castellà com a llengua habitual. Així, és important dir que el castellà incrementa el nombre de parlants habituals gràcies a l'aportació dels residents nascuts fora de l'Estat espanyol.

Per altra banda, també és significatiu analitzar l'origen geogràfic familiar, és a dir, el lloc de naixement dels dos progenitors, per tal d'observar si en algun dels supòsits es produeix un guix significatiu d'increment del català com a llengua d'identificació respecte la llengua inicial. Observant els resultats, entre els nascuts al domini lingüístic català amb progenitors que també hi han nascut, pràcticament no hi ha variacions, encara que augmenta un punt percentual els que tenen el català com a llengua d'identificació respecte els que la tenen com a llengua inicial (83,5% a 84,6%).

Entre els que són nascuts al domini lingüístic català i tenen un progenitor que també hi ha nascut però l'altre no, el català és la llengua inicial del 27,4%, mentre que la llengua d'identificació és del 39,9%. A més, cal sumar-hi un 17,1% més que tenen català i castellà com a llengües inicials. Tanmateix, els que consideren les dues llengües com a llengües d'identificació són el 12,2%.

En consonància amb la mateixa tendència de la resta de l'enquesta, però, els que consideren el català com la seva llengua habitual són més que els que la tenen com a inicial, però menys que els que la tenen com a llengua d'identificació. Aquest fet demostra les dificultats que hi ha en l'ús del català en determinats ambients pel fet que no és la llengua amb més coneixement entre la població. En tot cas, l'existència d'una bossa de població que no té el català com a llengua inicial però sí que la considera com la seva llengua d'identificació, és a dir, que l'han adoptada fins al punt de ser "la seva llengua" ens indica que hi ha nous catalanoparlants, que són l'objecte del present estudi.

Així doncs, a l'hora d'identificar qui pot ser considerat un nou parlant de català, cal tenir en compte que és algú que no indica que el català sigui la seva llengua inicial, però després sí que la considera com la seva llengua d'identificació, el 4% de la població major de 15 anys de Mallorca, en total, 28.850 persones⁶. A més, també podria ser que l'hagi convertida en la seva llengua habitual, o que passi a utilitzar-la en determinats contextos on abans no l'utilitzava, o sigui que ha fet una "muda lingüística". És a dir, "una persona que adopta l'ús d'una llengua que fins aleshores no parlava, o una persona que canvia la llengua que parlava amb coneguts i en contextos concrets, o una persona que canvia les regles a partir de les quals decidia quina llengua parlava en determinades situacions" (Pujolar, 2010).

En conclusió, ens trobam en un context de fort creixement demogràfic degut a una presència important i continuada d'immigrants, amb una llengua pròpia en retrocés més o menys marcat en funció de si fa referència a Palma o a la Part Forana i una política de normalització lingüística que incideix especialment en l'ensenyament i el sector públic però que no arriba a sectors importants com l'oci, el sector serveis o la indústria. És en aquest context on el present estudi estudiarà els casos de nous catalanoparlants que han adoptat la llengua catalana com a llengua d'ús més o menys habitual en àmbits de la seva vida.

6 Segons dades de població de 2015.

3. METODOLOGIA

Per tal d'estudiar els nous catalanoparlants, podria haver optat per un estudi quantitatiu, fent enquestes i combinant els resultats amb l'anàlisi de les enquestes sociolingüístiques existents, en la línia de l'estudi *Llengua i joves. Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana* (Pujolar, González, et al.: 2010) però ho vaig descartar per tres motius. En primer lloc, i més enllà del volum de feina que requeriria per un TFG, l'univers de nous catalanoparlants no és suficientment ampli ni fàcil de trobar com per aconseguir una mostra significativa de manera senzilla. En segon lloc, les enquestes sociolingüístiques sobre Mallorca es limiten a l'EULIB, que es fa cada deu anys i la informació que se'n pot extreure dona marge per contextualitzar el treball, però no per arribar a extreure'n conclusions. I finalment, en tercer lloc, la literatura sobre el tema recomana altres sistemes qualitius que s'han utilitzat en altres territoris, com l'observació o les entrevistes en profunditat que permetin dibuixar una història de vida relacionada amb les llengües.

Així doncs, la base del treball són les històries de vida, entrevistes personals semiestructurades i en profunditat fetes a 9 nous catalanoparlants. Les entrevistes tenen una durada d'uns 30-45 minuts en què hem parlat sobre: el seu perfil sociològic, la seva relació amb les llengües des de ben petits fins al dia d'avui, el primer contacte amb la llengua catalana, els motius pels quals varen aprendre català, com ho varen fer, quins problemes es varen trobar, amb qui i en quins entorns el parlen i amb qui no, què els ha suposat ser catalanoparlants, quina percepció tenen de la política lingüística de les Illes Balears i finalment quina posició tenen respecte el secessionisme lingüístic que considera el mallorquí una llengua diferenciada del català.

En tenir la idea de fer el TFG sobre aquest tema, vaig començar a mirar al meu voltant i no em semblava gens difícil contactar amb nous catalanoparlants. Fent un recompte ràpid de persones conegudes que són catalanoparlants però aquesta llengua no era la seva llengua inicial, ràpidament vaig arribar a una vintena. Ara bé, la majoria tenien un perfil molt determinat: viuen en un poble petit i la seva parella és catalanoparlant, per

tant, entrevistant una o dues persones amb aquest perfil, molt probablement m'explicarien les mateixes coses i, com que el meu objectiu era aconseguir varietat en els perfils i, per tant, en les respostes obtingudes amb l'objectiu de tenir la màxima diversitat de casos possible, necessitava sortir dels cercles més propers. Per tant, vaig plantejar-me un repte més agosarat: trobar individus nous catalanoparlants amb perfils diferents: casats amb persones no catalanoparlants, residents a la capital, joves i, sobretot, que no hagin fet la passa de convertir-se en catalanoparlants fa molt de temps. Aquesta limitació temporal me l'he autoimposada perquè en cercar entre les amistats i coneixences, m'he trobat un percentatge elevat de gent que complia el perfil, és a dir, ells són nous catalanoparlants, però de fa 20, 25 o 30 anys, de manera que ningú diria que el català no és la seva llengua inicial. Cal dir que en el meu entorn hi ha persones altament polititzades de l'entorn del sobiranisme mallorquí catalanista, per tant, també m'he volgut allunyar d'aquest perfil per tal de no esbiaixar la mostra en excés. Tot i això, un dels entrevistats sí que és una persona militant de l'entorn de l'esquerra sobiranista.

L'objectiu era entrevistar entre 8 i 10 persones que no fes més de 10 o 12 anys que s'han convertit en catalanoparlants, especialment menors de 50 anys i intentant evitar el biaix de gènere que fa que surtin sobrerrepresentades les persones de gènere femení. Finalment n'he pogut entrevistar 9 (vegeu Taula 1) i el biaix de gènere no l'he pogut evitar. De fet, he entrevistat cinc dones de la Part Forana, i a Palma tres homes i una dona.

Per tal de trobar informants, en primer lloc, vaig contactar les persones conegudes que complien el perfil i que eren prou diferents entre sí com per no reiterar els continguts. Després vaig tirar de contactes i aquests van fer de bola de neu, de manera que vaig entrevistar coneguts de coneguts amb qui jo prèviament no tenia cap relació. Per tal d'ampliar la base, vaig contactar amb la Direcció General de Política Lingüística del

Govern, que em va posar en contacte amb professors de català per a adults, però d'aquest entorn només vaig aconseguir un informant.⁷

Atès el poc èxit per trobar informants que vinguessin dels cursos de català per a adults, vaig dirigir-me a les persones que sé que havien dut programes de voluntariat lingüístic, per veure si em podien facilitar contactes. Amb certa sorpresa, em varen informar que la majoria dels programes de voluntariat lingüístic van desaparèixer l'any 2011, any en què el Partit Popular va accedir a dirigir les principals institucions del país i, malgrat que des del 2015 governa una coalició de partits d'esquerreres molt més proclius al foment de la llengua catalana, els programes de voluntariat encara no s'han recuperat del tot. Així que em vaig dirigir a l'Ajuntament de Palma que sabia que havia reiniciat tasques de dinamització lingüística i a l'Ajuntament de Manacor, que històricament ha tingut a l'entorn de l'Escola de Mallorca⁸ una sèrie d'iniciatives molt interessants per tal de fer arribar la llengua catalana a àmplies capes de la població.

En el cas de l'Ajuntament de Palma, em varen convidar a assistir a unes trobades informals de nous catalanoparlants que, en un entorn distès i amb molta complicitat entre els assistents i les dinamitzadores, mantenien converses en llengua catalana a un bar de Palma, encara que ha estat impossible assistir-hi per problemes d'agenda.

A Manacor, el contacte em va servir per tal que m'expliquessin les activitats que duen a terme i poder contactar amb una nova catalanoparlant de la capital del Llevant mallorquí, de manera que així vaig completar el grup d'entrevistats.

En la taula 2 podem observar un resum del perfil de cada entrevistat:

7 Aquí cal fer una aturada i explicar que la sensació que tenen els professors de català per a adults (i dos dels nous catalanoparlants entrevistats) amb qui vaig contactar és que la immensa majoria dels alumnes tan sols van a classe per treure's el títol corresponent i així ho manifesten, de manera que no hi ha una voluntat de ser catalanoparlant ni d'utilitzar la llengua més enllà dels àmbits formals en què sigui imprescindible. Aquest fet genera una sensació de derrotisme, atès que no sembla que l'aprenentatge de català impliqui un augment en els usos de la llengua.

8 L'escola Municipal de Mallorca és un organisme autònom de l'Ajuntament de Manacor que, des de l'any 1973 és un referent en el foment i ensenyament de la llengua catalana.

Taula 2: Informació bàsica sobre els entrevistats

Pseudònim	Sexe	Edat	Naixement	Nivell d'estudis	Anys a Mallorca	Resident a	Altres llengües
Diona	Dona	42	Romania	Mitjos	24	Búger	Castellà, hongarès i romanès
Amparo	Dona	41	Elx	Bàsics	20	Búger	Castellà i molt poc anglès i francès
Amanda	Dona	48	Argentina	Mitjos	23	Binissalem	Castellà
Jacqueline	Dona	38	Bretanya (França)	Universitaris	3	Manacor	Francès, anglès, alemany i castellà
Encarna	Dona	45	La Rioja	Universitaris	17	Marratxí	Castellà, francès, anglès
Joan	Home	33	Palma	Universitaris	27	Palma / Búger	Castellà, anglès, alemany
Marcelo	Home	20	Xile	Universitaris	15	Palma (Coll d'en Rabassa)	Castellà i anglès
Isidro	Home	62	Madrid	Mitjos	35	Palma (Sant Agustí)	Castellà
Fanta	Dona	21	Mali	Mitjos	12	Palma (Son Cladera)	Castellà, bàmbara, julà, francès i anglès

Les principals característiques dels entrevistats són que, en general, es tracta de persones amb un alt nivell formatiu, quatre són universitaris, uns altres quatre tenen estudis mitjos, sovint acompanyats d'un interès especial per la cultura o les llengües i només hi ha una dona amb estudis bàsics. La majoria duen més de 15 anys vivint a Mallorca, essent el màxim 35 anys i el mínim una dona de Manacor que només fa tres anys que viu aquí, encara que ja feia dos o tres anys més que hi venia en períodes vacacionals. En contrastar aquests resultats amb les dades estadístiques del nivell d'estudis de la població de Mallorca, es detecta un biaix: segons les darreres dades disponibles sobre el nivell d'estudis de la població major de 16 anys a Mallorca, corresponents al cens de 2011 (IBESTAT 2011), només el 17,5% de la població té estudis universitaris. I més del 50% disposa d'un nivell d'estudis primaris o inferior.

La majoria dels entrevistats tenen entre 38 i 48 anys (cinc), dos estan a la vintena i un altre en té 62. Pel que fa al lloc de residència, tres viuen a Palma, un altre hi ha viscut fins fa uns pocs mesos en què s'ha traslladat a Búger (poble de mil habitants), uns altres dos també resideixen al mateix poble, i els altres resideixen a Binissalem (menor de 10.000 habitants), Marratxí i Manacor, dos dels municipis amb més població de l'illa.

També és destacable que sis tenen el castellà com a llengua inicial i tres tenen altres llengües, com el romanès, l'hongarès, el bambara o el francès.

Les entrevistes les vaig fer entre el 4 de febrer i el 9 d'abril de 2022. Dues es van fer al meu domicili particular, dues van ser al domicili de l'entrevistat, dues en un despatx, dues en un bar i una va ser per *Skype* perquè l'entrevistat estava confinat.

Les entrevistes es van desenvolupar seguint un guió que es pot consultar a l'annex 7.1, en què es pretenia aconseguir la informació de manera esglaonada, començant per les dades més de caràcter personal i acabant amb els temes d'àmbit més global i d'opinió. També se cercava seguir un ordre cronològic, és a dir, primer conèixer els contactes primerencs de l'informant amb les llengües, després veure com va ser l'arribada a Mallorca i els primers contactes amb el català i avançar fins al dia d'avui.

A l'hora d'analitzar els resultats, he fet una anàlisi temàtica, comparant les respostes dels informants als diferents blocs de preguntes, comprovant que hi ha patrons que es repeteixen i d'altres que no. Per exemple, i sense voler entrar en l'anàlisi, que correspon al següent apartat, els informants es divideixen entre els que sempre han tingut contacte amb una sola llengua dins la llar familiar i les primeres etapes vitals i els que, per diferents motius, han viscut en entorns bilingües o plurilingües.

4. ANÀLISI DELS RESULTATS

4.1 Motivacions

Cada casa és un món i cada persona un misteri, però hi ha comportaments que convé analitzar per veure si es repeteixen o, si més no, si hi ha semblances que permeten establir pautes de conducta comunes. En aquest sentit, a l'hora de fer la passa de ser catalanoparlant actiu, la majoria dels informants comparteixen una sèrie de narratives. No és una pregunta senzilla de respondre, els entrevistats en general s'ho han hagut de rumiar, però hi ha motivacions que es repeteixen. Per una banda hi ha la necessitat laboral, és a dir, persones que han estudiat la llengua per tal de poder tenir un títol acreditatiu que els permeti accedir a un lloc de feina o presentar-se a unes oposicions, normalment a l'Administració Pública. Ara bé, aquesta no és una motivació única, atès que cap d'ells ho considera com una motivació *per se*. De fet, els cursos de preparació dels exàmens de català estan plens de gent, a les darreres proves fetes durant el segon semestre de l'any 2021 es varen presentar a les diferents proves més de 7.000 persones⁹ i moltes d'elles només obtenen el títol i segueixen sense adoptar l'ús del català en la seva vida quotidiana, segons es pot desprendre de les dades de les enquestes que no detecten un increment significatiu del nombre de catalanoparlants. A més, això mateix també ho varen explicar els mateixos professors d'aquests cursos quan hi vaig contactar per cercar informants i ho corroboren alguns dels entrevistats, que reconeixen que són els únics de la classe que aprenen català per fer-ne un ús més enllà d'aprovar un examen.

N'Amanda és una argentina de 48 anys que va arribar a Mallorca en fa 23. Va viure a la zona de s'Arenal i de Palma fins fa 10 anys, en què va conèixer la seva parella, natural de Binissalem, un poble majoritàriament catalanoparlant, on viu des de llavors. Malgrat els deu anys de convivència en què la seva parella li ha parlat sempre en català, ella no ha

⁹ Dades publicades per la Direcció General de Política Lingüística – <http://dgpoling.caib.cat>

començat a xerrar-lo de manera habitual fins l'any passat, en què va decidir que volia optar a una plaça a l'Administració Pública.

Amanda: "Mem, jo al curs de català que he fet tots el feien perquè el necessitaven per la feina. Necessiten només el paper. Després jo no sé si a la meua feina el xerraré. Volen el paper i ja està."

Ella mateixa explicita, en un altre moment, que no només aprèn català per motius laborals i també exposa l'esforç que li suposa:

Amanda: "Jo vaig començar per amor perquè ell sempre m'hi xerrava. També per la feina perquè em demanaven el títol, però després també m'he animat a fer el B2, però per estudiar s'ha de tenir temps. Jo ara estic sacrificant temps de sa meua vida per estudiar, he de renunciar a coses meves per estudiar, feina, família, amics..."

El cas de n'Amparo és semblant, encara que amb matisos importants. Ella té 41 anys, és castellanoparlant nascuda a Elx, on va viure fins que va venir a Mallorca amb 20 anys. Disposa d'estudis bàsics i fa 21 anys que viu a Búger, un poble eminentment catalanoparlant, on es va casar amb un catalanoparlant. Però fa servir el català des de fa només 5 anys i amb determinades persones que li parlen en aquesta llengua, coincidint amb l'inici dels estudis de primària de la seva filla.

Amparo: "No, jo sincerament veia que hi havia gent que directament me xerrava en mallorquí i jo pensava, potser a n'aquesta persona no li va bé xerrar en castellà i com que estam a Mallorca pues jo intentaré de xerrar també en mallorquí perquè aquesta persona se senti més o manco bé. El motiu seria aquest".

Més endavant, però el necessita per seguir progressant laboralment i no n'hi ha prou amb el mallorquí oral que ha après de manera autodidacta. Respon això a la pregunta de perquè ara està estudiant català:

Amparo: "... Ara sí que ho sé perquè vull fer feina per a l'Administració i el necessit i l'estic estudiant."

El cas de n'Isidro és molt rellevant. És de Madrid i té 62 anys. Des de sempre ha tengut una forta sensibilitat per l'aprenentatge de les llengües i se sent molt proper a la cultura catalana i mallorquina. Ara bé, en els 35 anys que fa que viu a Mallorca, tots els intents

que ha fet per llençar-se a parlar català han fracassat per l'entorn altament internacional en què ha viscut (barri de Sant Agustí de Palma) i a la feina mai li han demanat. Però amb l'arribada de la pandèmia...

Isidro: “simplement jo ara estic en un moment en què ho tinc difícil per la feina. El maig faré 62 anys i sempre les meves feines van ser molt dures i he pensat: doncs podria ser el moment de trobar una feina a l'Administració els tres darrers anys, però demanen un nivell mínim B2 per una posició més aviat baixa... Doncs veig que això està molt protegit pels catalanoparlants. Sempre s'exigeix la llengua encara que no sigui molt necessària per la feina que s'ha de desenvolupar.

Per tant, les motivacions són múltiples i cap dels entrevistats afirma que s'ha llençat a utilitzar el català únicament per una necessitat laboral, fins i tot en el cas de n'Isidro, durant tota l'entrevista demostra intents anteriors per poder aprendre la llengua que no varen reeixir. Més enllà de la necessitat material de ser un requisit per a determinades feines, hi entren els factors personals i de relació amb l'entorn.

Fer cursos de català per a adults, una de les maneres més habituals per a aprendre la llengua, no és, ni molt manco, una estratègia que han utilitzat tots els entrevistats. En aquest sentit, tot i saber que no és una dada estadísticament rellevant, només tres dels nou entrevistats (Isidro, Amparo i Amanda) afirmen que ha estat una eina important en el seu procés d'aprenentatge i ús de la llengua. Cal dir, que uns altres 3 varen ser escolaritzats aquí (Marcelo, Fanta i Joan), per tant el coneixement del català ja el tenien de l'ensenyament obligatori i quan han adoptat la llengua no han anat a cursos perquè el coneixement formal ja el tenien; una ha estat totalment autodidacta (Diona) i els altres dos, tot i haver anat a cursos per tal de millorar l'aprenentatge, afirmen que aquests estan massa orientats a aprovar exàmens i no hi varen trobar la utilitat que cercaven (Encarna i Jacqueline).

N'Encarna té 45 anys, té estudis universitaris, és de La Rioja, fa 17 anys que viu a Marratxí, un municipi de l'àrea metropolitana de Palma, i està casada amb un mallorquí catalanoparlant, encara que a ca seva la llengua habitual és el castellà.

Així explica la seva relació amb els cursos de català:

- Encarna: “vaig anar a català un any, em vaig treure el que antes era el B, que ara és B2, el B antic i després m’ha fet molta peresa. El que he fet és escoltar molt a sa gent i així he après a xerrar.
- Miquel: I quan vares fer el curs, et vares treure el títol però no el xerraves?
- Encarna: Amb ningú!”

El cas de na Jacqueline és curiós. Té 38 anys, estudis universitaris i és francesa. Fa 3 anys que viu a Manacor, potser la gran ciutat de Mallorca amb un índex més alt de catalanoparlants. La seva parella és catalanoparlant i, des de que viuen a Manacor el català s’ha convertit pràcticament en la seva llengua única de relació amb l’entorn. La seva feina està relacionada amb el món de la traducció i ha estudiat català de totes les maneres possibles: online, cursos, escoltant... Aquesta és la seva opinió sobre el curs de català que va fer:

- Miquel: “Aquí has anat a classes? A s’Escola de Mallorquí?”
- Jacqueline: Sí, i hi vaig aprendre bastantes coses però trob que estan massa dirigides als exàmens de català per poder fer feina aquí i això.
- Miquel: I tu has fet exàmens?
- Jacqueline: Sí, he fet el B2, però jo voldria fer classes que fossin més adaptades a sa vida quotidiana, aprendre expressions idiomàtiques...”

Llavors, què és el que els motiva? Tres informants expliquen que la seva parella és catalanoparlant activa i troben adient utilitzar el català amb ella, encara que en diferents graus (Jacqueline, Amanda i Joan). N’Amanda fa deu anys que conviu amb en C., que té una actitud molt proactiva a l’hora d’utilitzar la llengua, però fins fa ben poc ella no ha fet la passa de també utilitzar-la. Ha estat decisiu el fet que vol treure’s unes oposicions en què li demanen un nivell de català determinat, però després d’anys de sentir-lo en la intimitat, el fet d’estudiar-lo l’ha ajudat a començar a fer-lo servir en entorns diferents. Així ens ho conta:

Amanda: “Els primers dies quan ens vàrem conèixer, ell ja em xerrava en català, però jo no l’entenia i no li contestava, quería ligar i tot això... I jo era amiga de la seva germana i jo li deia “no te entiendo” i ell va començar a xerrar-me en castellà i després ens vàrem

fer amics i tot això... i vaig venir a viure aquí i, a poc a poc, va començar a xerrar-me en català i ja he fet el oïdo i el podia entendre, a ell. A altres mallorquins no, però a ell sí que l'entendia bé.”

I clar, amb un exemple així a casa, li ha estat més senzill. En Joan té 33 anys, és de Palma, fill de mare anglesa i pare peninsular, a casa parla anglès i castellà i s'ha escolaritzat en català, encara que com ell mateix diu, “jo era el típic alumne que a sa classe de català també xerrava castellà perquè a ca meva se xerrava castellà i me sentia més còmodo”. Després d'acabar la carrera i viure 7 anys a l'estranger, en tornar a Mallorca, va conèixer la seva parella i va anar a viure a Búger. La suma d'aquests dos factors ha acabat per convertir-lo en catalanoparlant des de fa 2 anys.

Na Jacqueline fa referència a la necessitat d'integració dins el grup d'amics que ha fet aquí:

Jacqueline: “En primer lloc per gust. Sempre m'ha agradat xerrar altres idiomes i per gust de xerrar-lo. I després per entendre què deia sa seva família quan xerrava amb ell per skype, perquè jo sentia que xerraven de jo però no entenien el que deien hahaha... I després, en venir aquí, per poder integrar-me i participar en les converses, perquè si anàvem a sopar amb els amics, sabia que xerrarien amb jo podrien xerrar en castellà, però entre ells tornarien a xerrar en català. I no estarien tot es vespre xerrant en castellà perquè jo hi era!”

És a dir, el fet de poder relacionar-se amb la parella és una part, però no només això, és sentir-se part de la comunitat encara que, com ella diu, no n'hi ha prou amb fer servir l'idioma, hi ha altres connotacions culturals que també ajuden:

Jacqueline: “clar, aprendre s'idioma t'ajuda a influir-te a ses converses i això, però lo més difícil és aprendre sa cultura. I crec que no hagués canviat molta cosa perquè ara xerr mallorquí, però som francesa, i xerr molt fluixet... i me costa interrompre sa gent. I aquestes coses culturals que me fan difícil participar en una conversa grupal, perquè si no interromps no xerres...”

En una línia molt semblant, en Joan diu que la motivació tampoc no és només la parella, aquesta seria una “facilitadora”, sinó que entén que com a mallorquí hauria de poder utilitzar el català i això l'ajudaria a sentir-se més part de la “comunitat”:

Joan: “Bé, sempre he tengut una espina clavada de que jo nascut aquí i aquí se xerra català i castellà. Es català és un idioma que... conec molt bé perquè l’he estudiat però per timidesa mai l’he empleat. I bueno, ara que em sento més segur he decidit canviar. I també perquè a vegades sí que m’he sentit no del tot integrat en qualque grup de gent que xerra català. No he participat tant en sa conversa activament perquè no me trobava molt segur xerrant en català.”

I és que aquesta motivació, entendre que per ser part de la comunitat cal parlar català, en major o menor mesura apareix en gairebé tots els informants. Na Fanta és de Mali, té 21 anys i en fa 12 que viu a Son Cladera, un barri de la perifèria de Palma amb un percentatge molt baix de catalanoparlants. La seva escolarització ha estat en català i aquesta és la llengua de relació amb algun entorn d’amics i en una associació en què milita contra el racisme. Actualment està estudiant un Grau superior. Amb una sola pregunta retòrica, encara que amb un punt de perplexitat deixa molt clara la conveniència de parlar català:

Fanta: “Encara que jo no sigui d’aquí, jo som aquí, he de xerrar es català, no?”

Na Diona és una romanesa de 42 anys, procedent d’una família mixta en què parlava romanès i hongarès, té estudis mitjos i fa 24 anys que viu a Mallorca, els darrers 9 a Búger, on va començar a parlar català, principalment per ajudar el seu fill en els estudis i relacionar-se en l’entorn de l’escola. Ha après el català de forma autodidacta i troba la cosa més normal del món parlar les llengües de la terra on vius, ja que al seu país, de petita ja hi conviuen, amb poca harmonia, dues llengües com són el romanès i l’hongarès. Aquí ens explica la seva motivació:

Diona: “Jo sempre he dit que quan, al menos, la meva opinió és que quan vas a un país t’has d’adaptar al seu idioma, cultura i ses costums. I, sinó t’agrada, simplement tornar al teu país. Així, tal qual.”

Però hi ha altres motius. En Marcelo va néixer a Xile fa 20 anys però va arribar a Palma amb 5 i s’ha educat en el sistema educatiu d’aquí. Actualment estudia a la Universitat fora de l’àmbit lingüístic català però té la mirada fixa en tornar cap a Mallorca, on hi ha establert forts vincles que van més enllà dels familiars. No va començar a parlar català

fora de l'escola fins que va trobar un espai adient per fer-ho, en aquest cas una associació de consum ecològic. I des de llavors, el parla arreu. Per què?

Marcelo: "Jo crec que és per el sentiment de que no vull que se perdi una llengua. Crec que aquesta és la principal raó."

En canvi, aquesta idea de que la llengua que se perd, la rebut amb força n'Encarna, empleada de banca que utilitza el català principalment a la feina i també en nous grups d'amistats que ha fet darrerament.

- Encarna: "per jo, que una llengua estigui en perill d'extinció o no no és rellevant per als individus. Jo sempre he dit "si la lengua de Jesucristo que era el arameo es una lengua muerta, como no van a desaparecer las nuestras?" El castellà, el català i totes, perquè la vida evoluciona... però és que a Amèrica Latina tots els substrats lingüístics que hi ha davall el castellà provocaran que se facin llengües diferents i el castellà serà com el llatí, dentro de cent, de cent cinquanta anys o lo que sigui. Però és que la vida sigue, no passa res, no podem aturar la història i dir, mira aquí va arribar el Rei en Jaume fa 700 anys i no volem que canviï res des d'aquell moment. Pues no, la vida sigue, això és el que jo pens de sa vida. Hem de continuar i hem de sumar. A mi m'agrada sumar. No m'agrada restar. M'explic?"

4.2 Mudes

Com hem comentat més amunt, una muda lingüística es dona quan algú "adopta l'ús social d'una llengua que fins aleshores no parlava, o una persona canvia la llengua que parlava amb coneguts o en contextos concrets, o una persona que canvia les regles a partir de les quals decidia quina llengua parlava en determinades situacions" (Pujolar: 2010). En el cas que ens ocupa, és interessant veure quins han estat els moments de muda lingüística i quin pes han tingut en l'adopció de la llengua catalana en un ús habitual i continuat en el temps.

Entre el gruix d'entrevistats hi ha una diversitat de situacions de muda, encara que és possible establir una sèrie de fenòmens comuns que es repeteixen entre alguns informants i que coincideixen en gran mesura amb els que ja comenta Llobet (2022) en el seu estudi: durant el procés de canvi de residència, en el moment de formar una nova família i a l'hora d'accedir al mercat laboral.

En primer lloc, el canvi de residència. Na Diona va arribar a Mallorca amb 19 anys i va viure a Pollença durant 13 anys. Ella marca el moment de començar a utilitzar el català

amb dos factors clau: canviar la residència a un municipi més petit (de Pollença a Búger) i l'escolarització del seu fill. Quan el seu fill anava a la guarderia, a Pollença, ella va començar a tenir més tracte amb el català, a llegir informació de l'escola i a practicar-lo amb una amiga seva, però la resta de la seva vida era en castellà i romanès:

Diona: "A Pollença? En castellà, sí. Casi sempre. És aquí a Búger que ara fa vuit anys i mig que em sent més a gust"

I aquí es va obrir una porta, ja que en sentir-se competent per poder parlar català, va passar a ser la llengua d'ús en diferents àmbits de la seva vida que abans no s'havien produït en català, com ara a la feina, les activitats d'oci, la vida de carrer...:

Miquel: "- O sigui, si estàs amb les teves amigues, en castellà. Vas al cor i entenc que allà tot en mallorquí.

Diona: - Sí, sí, i a sa feina també tot en mallorquí, i en es carrer també tot en mallorquí, però dependent de la gent amb qui me trob, hi ha un parell de persones que sé que potser no, però no sé, és una cosa... que no sé, el cervell per qualche motiu està associant a una persona un idioma."

Una altra persona que fa una muda amb les mares de l'escola és n'Amparo, que tot i viure a Búger des de fa 20 anys i ser la seva parella catalanoparlant, no fa la muda fins que es comença a relacionar amb altres mares de l'escola on va la seva filla. De fet, ara està fent cursos per treure's el B2 de català, però reconeix que des de fa uns pocs anys és la llengua que parla amb un parell de mares d'amigues de la seva filla:

Amparo: - "El xerr amb na M. I amb mares de l'escola de sa meva filla. En es metge també, quan crid a cita prèvia ho faig en mallorquí per anar guanyant desimboltura i després concretament amb gent que jo sé que hi puc xerrar i que no passa res si m'equivoc".

Un altre exemple de muda vinculada al canvi de residència és la d'en Joan, que en arribar a viure a Búger passa a comunicar-se en català, principalment per influència de la seva parella, però amb una clara dicotomia entre quan és a Búger o quan torna a Palma:

Miquel: - "Per tant, els entorns en què parles català són les noves amistats que has fet d'un any cap aquí. Per anar a comprar el pa aquí com ho fas?

Joan: - Aquí a Búger en català.

Miquel: - I a Palma?

Joan: - A Palma en castellà, no sé perquè, però seria en castellà. A lo millor perquè Búger és un poble petit i sé que aquí se xerra més en català, però sí, aquí vaig a comprar es pa i ho faig en català.”

N’Encarna va passar a utilitzar el català en el moment en què la van destinar a fer feina a la Part Forana. Ara bé, els usos lingüístics els vincula a diferents entorns:

Encarna: “Bé, noltros estiuejam a sa Colònia de Sant Pere i amb gent com n’Antònia Maria o en Francesc jo hi xerr en mallorquí. Amb les meves amistats de Palma i els amics del meu homo de tota sa vida xerram en castellà. Gent de sa feina des pobles xerram en mallorquí. Amb els de Palma en castellà... i així tot...”

La muda d’en Marcelo, que viu a Palma, no va vinculada a un canvi físic de residència, sinó a un canvi en l’entorn per on es mou, en aquest cas vinculat a l’associacionisme. No és l’únic cas en què hi ha una correlació clara entre pertànyer a associacions i passar a fer ús del català. Aquest fenomen va molt en la línia de l’estudi dels espais d’adopció del català en l’entorn de les Colles de Diables de la ciutat de Barcelona (Puigdevall *et al.* : 2019) De fet, ell, que només parlava català a l’escola, cercava nous entorns on poder expressar-se en la llengua que havia estudiat. Explica que a l’escola i al Coll d’en Rabassa (barri de Palma on viu) els amics parlen tots en castellà amb ell, malgrat que alguns parlen català amb els seus pares.

Marcelo: “-I quan vaig començar a xerrar-lo així més habitualment va ser quan vaig fer-me soci de S’Altra Senalla, tu saps? sa tenda de comerç just que hi ha a Palma, i vaig començar a fer-me voluntari i clar, allà s’ambienta sí que és totalment catalanoparlant i vaig decidir començar a xerrar en català allà i després se me va expandir a altres àmbits de sa meua vida, però realment, abans es català, com a molt, el xerrava per anar a comprar es pa i perquè jo anava amb aquesta idea de fer-ho, perquè si no, no el xerrava...”

També vinculada al món de l’associacionisme, na Fanta ens diu que quan l’entrevisten els mitjans de comunicació, li surt parlar en català, i a partir d’aquí, també el parla en les xerrades que fan a les escoles i amb gent de la seva associació de reivindicació dels drets dels ciutadans afro.

Un dels punts en què coincideixen tots els informants és en la importància de fer el primer contacte en català. Si veuen que qualcú els hi parla en català, ells li responen en

la mateixa llengua. I el mateix fan si els hi parlen en castellà. I normalment aquesta llengua del primer contacte és la que ja queda com a llengua de relació amb l'interlocutor. Ho expressa així:

Fanta: "Si vaig a fer un cafè a un lloc on xerren en castellà, jo els hi xerr en castellà, però si veig que xerren en català amb algú altre, jo els hi xerraré en català."

I tots els altres informants van en la mateixa línia excepte na Jacqueline que ha arribat a un punt en què afirma que no és conscient de quina llengua està parlant i es dirigeix a tothom en català, encara que els seus interlocutors li parlin en castellà. Aquesta actitud, en bona part inconscient, de mantenir la llengua catalana en converses amb castellanoparlants, no li ha generat cap problema, però sí que és motiu de sorpresa per a la seva parella:

Jacqueline: - "Però xerr en català amb tothom aquí. Fins i tot amb sa gent... És que és molt raro tot. A vegades me ve una persona que no sap xerrar en català i me xerra en castellà. I jo li xerr en català. I després n'A. em diu però perquè li has xerrat en català? I jo li dic, és que no m'he donat compte de que me xerren en castellà. (...)

Miquel: - T'has trobat amb qualque problema amb qualcú que te xerràs en castellà i tu li contestessis en català?

- Jacqueline: - No... no... i... no... per exemple en els hospitals sempre em xerren en castellà i jo els hi xerr en català però me contesten en castellà sempre. I m'embull molt i me costa"

4.3 Legitimitat en l'ús de la llengua i del dialecte

La incorporació de nous parlants a la comunitat lingüística del català de Mallorca implica una dialèctica entre ells i els parlants nadius i en aquest sentit és important saber les respostes a les preguntes que es fa Puigdevall (Puigdevall, 2014): "com negocien la seva legitimitat i autoritat lingüística com a membres de la comunitat on viuen, tant des del seu propi punt de vista, com des del punt de vista de la comunitat que els acull?; es consideren i els consideren parlants «autèntics» de la nova llengua que han adquirit?".

El concepte de legitimitat lingüística d'un parlant cal entendre'l en el context dels mercats lingüístics de Pierre Bourdieu (1985), és a dir, la capacitat d'adaptar-se a les normes lingüístiques de l'entorn i ser percebut com un membre més de la conversa o entorn concret. En aquest sentit, són freqüents les interpel·lacions que reben els nous parlants quan utilitzen el català amb parlants nadius, ja sigui per les incorreccions, per l'accent, per l'aspecte físic o bé per el dialecte que fan servir. En el cas dels parlants de basc, s'ha estudiat la rellevància que donen al fet de conèixer l'estàndard de la llengua i la importància que té, però parlar el dialecte propi del territori dona un valor d'autenticitat que permet legitimar-los com a parlants. (Ortega *et al.*, 2014). El paral·lelisme amb els resultats del nostre estudi és evident. Els nous catalanoparlants de Mallorca valoren parlar català, però obtenen legitimitat com a parlants del dialecte, no només illenc, sinó local.

En el context de Mallorca, que és en bona part una societat encara molt arrelada al passat i a les tradicions, malgrat la forta immigració que ha rebut, no ha estat habitual, almanco fins fa ben poc, la presència de nous catalanoparlants amb aspecte nòrdic, africà o oriental. Davant aquest fet, les respostes dels catalanoparlants nadius, són generalment de sorpresa i suport a la passa feta per el nou catalanoparlant, encara que també hi ha qui els nega el dret a expressar-se en català i persisteix en dirigir-se a ells en castellà. Han passat molts anys des de la famosa anècdota que li va passar a Guillem d'Efak quan als anys 60 un cambrer li va demanar *–qué quiere usted?*, i ell va contestar *–un cafè amb llet*. I el cambrer va dir: *-Vatuadell, ara me pensava que eres negre!*¹⁰ Han passat molts anys però encara passen coses semblants, com relaten alguns dels entrevistats.

Ara bé, la majoria d'interaccions que reben els nous catalanoparlants quan se'ls fa referència a l'ús del català són en forma de lloances i ànims. N'Amanda, l'argentina que

¹⁰ Anècdota molt coneguda a Mallorca i recollida, entre d'altres, al Pregó de les Fires i Festes de 2012 de Manacor, realitzat per Antoni Gomila Nadal: <https://www.escolademallorqui.cat/wp-content/uploads/2016/08/Papers-de-sa-Torre-66.pdf>

fa només un parell de mesos que parla habitualment en català, recorda una visita a
Correus:

Amanda: “Li he explicat que ara xerr català i que el xerr malament però el xerr. I ohh, moltes gràcies perquè això i tal...”

Miquel: I quan tu sents això, què sents?

Amanda: M’agrada! Si, sí, moltíssim i m’incentiva a seguir.”

O el cas, molt semblant de n’Amparo:

Amparo: “Sí, sí, me donen l’enhorabona perquè me diuen que l’has après molt ràpid i trob que ho fas més o manco bé. I jo, pos vale! Hahaha”

En canvi, en Marcelo, jove de 21 anys, no s’ha trobat en aquesta situació, potser perquè tot i ser nou catalanoparlant, s’ha escolaritzat en català i té un domini molt alt de la llengua:

Marcelo: “Jo m’he trobat en realitat molta normalitat. Sí que moltes vegades la conversa s’inicia en castellà, jo de seguida contest en català i acaba essent una conversa normal de catalanoparlants. Realment no he trobat ni males cares ni cares d’enhorabona, de dir “això és el que hauria de ser”.

En el costat contrari, na Fanta, de la mateixa edat, no s’acaba de sentir còmoda quan li destaquen el fet de que parli català. En aquest cas, la legitimitat com a parlant se li discuteix, sobretot, per la seva raça, a l’estil d’Efak:

Fanta: - “...vaig anar fa un mes i pico a una floristeria a la Rambla i vaig demanar una flor que hi havia allà i li vaig dir a la dona que hi havia allà: “Me dones una bossa, siusplau?” i em va dir: “oh, i que bé xerres es mallorquí, no?”. I jo me vaig quedar... mmm. És que som d’aquí. No som d’aquí, però jo som... m’he integrat a la societat mallorquina per tant som mallorquina també, que no te sàpiga, no te facis la sorpresa de que jo xerri mallorquí.

Miquel: - Com te sents quan te passa això? Aquest tipus de respostes?

Fanta: - És que hi ha una sensació que jo sent com de rebuig. No veig res de mal que una persona que tu, es veu diferent de l’exterior xerri la llengua d’aquí. Com si “ tu no pareixes d’aquí xerrant la llengua d’aquí, saps?”. És el primer impuls que vaig sentir. Encara que jo no sigui d’aquí, jo som aquí, he de xerrar es català, no?”

També és important recollir com na Diona ens explica un problema que li passa sovint quan els catalanoparlants nadius no consideren que ella parla la varietat més genuïna del mallorquí. Cal dir que el seu català és molt fluid, més que correcte i utilitza nombrós lèxic propi de Mallorca, encara que sí que se li nota que no és nadiu per l'entonació una mica forçada i alguns deixos del seu romanès nadiu. Llegim el que li diuen i els dubtes que li generen:

Diona: "Sí! A jo m'han dit moltes vegades que el que jo xerr no és mallorquí.

Miquel: - I què és?

Diona: - No ho sé. Què és lo que passa? Que a lo millor jo, a ver, jo puc percibir com xerra na Maria sa llosetina que t'he dit, o el pollencí, o tal, però jo mai m'he donat compte que per llegir en català... no sé com explicar-ho... Tenc més influència del que és s'escola i es llibres des meu fill i tenir contacte amb es català per el nin... que lo que diuen ells que és es mallorquí. Potser per la influència de s'escola i els llibres ells no consideren que és el mateix... Diuen que estic xerrant més es català que es mallorquí. Però jo, realment és, és, de veritat, que no xerr ni es català ni es mallorquí. Tenc paraules i paraules i..."

Quan li posen en dubte la legitimitat del seu català, ella s'adona que ha après un català un poc artificial (bàsicament l'ha après llegint llibres de primària del seu fill i practicant amb els seus veïnats) i veu que no parla una variant que alguns dels seus interlocutors no consideren com a pròpia de la comunitat. I li entren els dubtes sobre si la varietat que parla del català és legítima o no: "no xerr ni es català ni es mallorquí". S'ha de dir que aquestes situacions no són majoritàries en el seu entorn, encara que existeixen i poden arribar a desmotivar els nous parlants, perquè un dels valors que té el fet de parlar la nova llengua és el de ser reconegut com a part de la comunitat i, malgrat fer la passa, encara hi ha una part de la comunitat, generalment la més intransigent i menys formada de la societat, que no la reconeix com a pròpia.

Ara bé, tots els entrevistats, en un nivell més alt o menys, reconeixen que parlar català els ha ajudat a formar part de la comunitat o els hi ha obert portes. Aquí un parell d'exemples de com ho expressen:

Jacqueline: "Sa gent que me coneix un poquet me diu això: que es fet de xerrar en català m'incloeix més com a mallorquina".

Joan: "Crec que com que a Búger predomina es català hauria estat més difícil per jo integrar-me"

Del diàleg amb n'Amparo queda clar que ella se sent més ben tractada per part de certa gent des de que xerra mallorquí:

Amparo: "En es poble, a lo millor, sí que not un poc de diferència, amb sa gent a qui ara xerres mallorquí, no sé, és com que te traten diferent, no sé perquè..."

Miquel: - Diferent millor?

Amparo: - Sí, millor, és com si abans eres forastera i ara ets forastera però un poc més mallorquina. hahaha

Miquel: - Forastera integrada?

Amparo: - Sí, jo sempre dic empeltada, com els arbres, hahaha"

Na Fanta té clar que parlar català li ofereix noves oportunitats que no té altra gent que no el parla, especialment amb els mitjans de comunicació i en situacions en què parlar en català li dona un plus respecte les seves companyes que no el parlen.

Tenir noves oportunitats i arribar on altres no arriben són objectius potents, però allò a què aspiren els nous catalanoparlants és a passar desapercebuts dins la comunitat. En el cas d'en Marcelo, sembla que la normalitat és a l'ordre del dia i els casos en què se li destaca que parli català, malgrat el seu accent i el seu aspecte físic, són mínims. Estaria bé saber perquè, però el fet de ser jove i viure a Palma, una ciutat molt cosmopolita, i relacionar-se sobretot en un entorn associatiu i compromès amb valors socials i lingüístics pot tenir-hi relació. I ell ho agraeix:

Marcelo: "Jo qualche vegada sí que m'han dit "que bé xerres", però és una cosa molt estranya que m'ho diguin, perquè jo pens "clar, normal"... si he fet aquí sa meva vida, però m'ha passat molt poques vegades. La immensa majoria de vegades són converses normals de persones que xerren en català."

En línia amb tot el que hem explicat fins ara, hi ha la necessitat que tenen els nous catalanoparlants per poder parlar en català sense problemes, especialment quan fa poc que s'han decidit a incorporar el català en el seu repertori de llengües a utilitzar. En Marcelo explica una experiència molt reveladora:

Marcelo: “Record perfectament una vegada que vaig anar al Corte Inglés i hi havia davant de mi una senyora que parlava en català amb el depenent. I jo vaig pensar: buaaa, estan xerrant en català i jo també vull, seré el següent i li xerraré en català. I arrib al taulell i me dice: hola Buenos días, quiere una bolsa? I clar, se’n va anar s’altra clienta i entr jo i clar, me va sortir un “no gracias, no quiero bolsa”. És una dificultat no trobar ambients de catalanoparlants...”.

Davant el debat encara existent en certes capes de la població sobre si el mallorquí és una llengua diferenciada del català o bé un dialecte, vuit dels nou entrevistats tenen clar que és un dialecte, alguns comparant-ho amb situacions semblants d’altres llengües que coneixen i d’altres reconeixent que hi ha diferències que poden arribar a dificultar la comprensió mútua, però sense posar en qüestió la unitat de la llengua. Tan sols n’Amparo, la valenciana amb un nivell més baix de formació, considera que el català que estudia, el valencià que va estudiar de petita i el mallorquí que xerra són tres llengües diferents. Ho argumenta així:

- Miquel: - I ara sa darrera pregunta, català i mallorquí, tu que vens d’Elx al País Valencià, com ho veus? Mateixa llengua, llengües diferents? Quin és el teu punt de vista?
- Amparo: - Són diferentes, per jo són diferentes.
- Miquel: -Sí? Totalment?
- Amparo: Totalment, hi ha gent que me diu que és paregut i tal, però... sí que se podrien acabar d’entendre i tal, però per xerrar és molt complicat, és difícil. I és més, ara jo xerr es mallorquí i es valencià no me surt. És que no me surt, jo ara vaig a València o xerr aquí amb qualcú valencià i no me surt... ja l’he deixat aparcat i només me surt es mallorquí. I es català, és vera que ara estic estudiant es català... pues hombre, no són molt diferents però sí que hi ha qualche paraules que sí que són molt diferents.

En un altre nivell, podem detectar cert desencant quan es troben amb dificultats per a poder parlar en català, ja sigui en la variant estàndard o bé en mallorquí. N’Isidro s’ha trobat en aquesta situació gairebé tota la vida:

Isidro: “Quan jo vaig arribar a Mallorca em vaig proposar parlar català, parlar mallorquí, però la meva sorpresa era que quan en una botiga jo intentava dir qualche cosa en català, em responien en castellà. Eso amb desconeguts. Jo entenia que era perquè ells pensaven que jo tenia dificultats i ho feien com un gest d’amabilitat per a ajudar. Però entre amics, quan ho vaig intentar, ells van..., feien rialles per l’accent.”

Na Jacqueline és la més contundent de tots a l'hora d'avaluar el que senten quan la gent els parla en castellà d'entrada, dificultant que puguin parlar-los en català:

Jacqueline: "també veig que hi ha gent d'aquí que xerra català, que diu defendre el català i que considera que hi ha un problema perquè massa gent que viu aquí que fa molts anys i no el vol utilitzar i després se troben un marroquí en es carrer i sense que es marroquí hagi obert sa boca, li xerren en castellà. I això no ho entenc. És que si defenses es català, xerra a sa gent en català. I es marroquí segurament xerra millor català que castellà perquè ha viscut tota sa seva vida aquí i segur que l'entén perfectament. I trob que és una manera d'excloure els altres, això de xerrar en castellà."

En Joan té molt clar com ha d'actuar per tal de poder parlar català amb més gent: iniciant les converses en aquesta llengua, ja que considera pràcticament impossible parlar en català amb gent que ha conegut abans, quan parlava exclusivament en castellà:

Joan: "Crec que es truc per un castellanoparlant poder xerrar en català és conèixer sa gent desconeguda xerrant en català."

I na Jacqueline ho rebla amb una proposta que, tot i que pot semblar estranya, és la base sobre la qual s'han fet algunes campanyes de promoció de l'ús de la llengua, és a dir, interpel·lar a la comunitat lingüística catalanoparlant:

Jacqueline: "Trob que més que dirigir-se als estrangers i els que estan aprenent català, cal fer cursos a sa gent d'aquí perquè sàpiguen com han d'actuar amb sa gent que aprèn català. Perquè sa gent això de dirigir-se als estrangers en castellà sense sebre si entens el mallorquí, no tenir paciència, no entendre sa cultura dels altres ni tenir-hi cap interès..."

I és que l'actitud dels catalanoparlants a l'hora de mantenir la llengua, s'entreveu com una clau molt important a l'hora d'aconseguir que altres persones adoptin la llengua per a fer-ne un ús natural. Molt segurament, sense l'actitud de les mares de l'escola de la filla de n'Amparo, ella no hauria fet la passa, o, des d'una posició totalment diferent, en aquest cas de certa superioritat moral, n'Encarna arriba a la mateixa conclusió i també parla català:

Encarna: "Si yo per arribar més bé a una persona m'he de posar al seu nivell m'hi pos. Fa tota sa vida que estic de cara al públic. Saps? És una costum. No me sap greu ni una cosa

ni s'altra. Òbviament me costa menos xerrar en castellà. Per jo és un esforç xerrar en català però jo me pos al nivell de sa persona amb la queestic.”

Perquè els nous catalanoparlants tenen un posicionament d'adaptar-se a la llengua del seu interlocutor, s'adapten al mercat lingüístic de Bourdieu i obtenen la legitimitat cercada, excepte na Jacqueline, que ja hem explicat abans que d'una manera gairebé inconscient acaba parlant en català amb tothom.

En Joan, que no s'ha llençat a parlar en català fins fa ben poc, apunta un problema sobre el qual no hem aprofundit en aquest treball però que seria interessant tractar, que és la incomoditat de certs castellanoparlants, però també aporta una solució per a tots els nous catalanoparlants que vulguin poder practicar:

Joan: “Predomina es castellà perquè els castellanoparlants no se senten tan còmodes xerrant es català com els catalanoparlants xerrant castellà.”

Joan: “Crec que es truc per un castellanoparlant poder xerrar en català és conèixer sa gent desconeguda xerrant en català.”

4.4 Política lingüística

En aquest apartat analitzem el posicionament que tenen els nous catalanoparlants envers la política lingüística general que es fa des del Govern de les Illes Balears. Cal remarcar que hi ha molta diversitat d'opinions, fet que no va en la línia que els nous parlants de català a Mallorca hagin fet la passa majoritàriament per ideologia política o de militància en entorns nacionalistes, a diferència del que descriu Ramallo (2020) sobre els neofalantes del gallec o alguns dels nous parlants d'euskera. Fins i tot, el militant de les joventuts de l'esquerra sobiranista en cap moment fa referència a la seva militància com a factor condicionador o que pugui relacionar amb el fet d'haver esdevingut catalanoparlant, sinó que ho vincula més amb el moviment associatiu en general.

Les preguntes sobre el contrast entre la política lingüística del govern actual i l'anterior no denoten cap posicionament contundent en cap sentit. La majoria dels entrevistats considera que hi ha d'haver equilibri entre els usos de les dues llengües oficials, equilibri

que alguns (Encarna sobretot, i Isidro i Joan en menor mesura) troben que no existeix a l'Administració Pública i a l'escola en què el pes del català és superior.

Encarna: "(...) jo vull que els meus fills siguin competents en les dues llengües. En el castellà òbviament perquè són fills meus i ja m'encarreg jo de que xerrin bé, perquè si depèn de s'escola no serà així".

En canvi, ells mateixos, en ser qüestionats per la possibilitat de poder fer vida en català en altres àmbits com l'empresa privada o l'oci, matisen molt el seu posicionament, fins i tot en Joan i n'Isidro reconeixen i es lamenten que la presència del català allà és insuficient. En canvi, n'Encarna té un posicionament més liberal en el sentit que creu que les llengües han d'evolucionar (i morir) de manera natural, sense intervencionismes. En tot cas, la noció d'equilibri i igualtat entre les dues llengües oficials és una constant a les entrevistes, en què en alguns casos es posa èmfasi en la percepció dels desequilibris que hi ha al carrer, i en altres casos en els que hi ha a l'Administració Pública.

El grup dels que defensen l'escola tal i com és ara també ho tenen clar. Na Fanta resumeix molt bé el que expressa també en Marcelo, tots dos joves i residents a Palma:

- Fanta: "Jo crec que es català s'utilitza només en els centres educatius i a l'administració, i al carrer et trobes molts més castellanoparlants, però això no té res a veure amb quina ha de ser la llengua de s'escola. Així com van les coses van bé, s'ha de parlar més a les escoles català que castellà. Però és vera que la gent que ve aquí i ja xerra castellà té més problemes per integrar-se, com diuen, perquè costa molt. És un repte i costa molt".

En Marcelo i na Fanta eren molt joves quan hi va haver el conflicte amb el TIL i els dos tenen records molt fugaços de tot el que va passar durant la legislatura 2011-2015, però al mateix temps defensen l'ús de les llengües que varen rebre durant la seva etapa en l'educació obligatòria, atès que els ha permès poder desenvolupar-se en català amb total normalitat a l'edat adulta.

A la Part Forana, on el català té molta més presència ambiental, na Diona, n'Amanda i na Jacqueline són més aviat partidàries també del sistema actual de política lingüística

de promoció del català, encara que amb matisos. Na Diona respon així sobre com li agradaria que fossin les classes:

Diona: “Jo què sé... jo lo únic que trob és que quants més idiomes, més cultura i més enriquiment cultural i més de tot. Per jo, me pareix una tonteria perquè tenim molts més altres problemes que no quedar-nos en un tema així. Per jo, d’acord que vagin així, que potser estaria millor mig i mig, al 50%? Idò sí, crec que sí”.

En tot cas, la percepció general és que la llengua, per a ells no és un problema, saben que hi ha conflictes, però ells s’amotllen a l’entorn en què estan, sense fer bandera d’una o altra llengua ni posicionar-se clarament per la pervivència del català, excepte en Marcelo que ho fa per militància, i també n’Amanda, que vincula la pervivència del català a Mallorca en les properes generacions a la possibilitat d’assolir la independència política de l’illa:

Amanda: “Per arreglar això, independència. Independència i sols català. Castellà fora, perquè d’aquesta manera..., ja veurem, però...”

Ara bé, aquest darrer exemple no es pot prendre com una constant, sinó com una més de les opinions que tenen els nous catalanoparlants respecte la política lingüística a les Illes Balears, segurament una diversitat molt semblant a la que hi ha en el global de la població mallorquina i que s’observa en els resultats de les eleccions.

5. CONCLUSIONS

L'objectiu d'aquest treball era conèixer els nous catalanoparlants a Mallorca i, més concretament, saber quines motivacions tenen per a adoptar el català, quines conseqüències ha tengut per a ells convertir-se en nous catalanoparlants, veure quins elements en comú tenen entre ells i constatar si hi ha diferències amb altres estudis semblants d'altres territoris de l'àmbit lingüístic català. Arran de les entrevistes realitzades en aquest treball, s'ha constatat que existeixen casos de persones que han adoptat la llengua catalana com a llengua d'ús en els darrers anys. Tot i que és una evidència, convé fer-hi esment perquè implica que tot i la delicada situació de la llengua catalana a Mallorca, aquesta és capaç d'atreure nous parlants d'una gran diversitat de procedències, edats i llocs de residència.

Els motius que els han dut a adoptar la llengua catalana són també bastant heterogenis, però es podrien resumir en tres blocs: predisposició, necessitat i oportunitat.

En primer lloc, tots els entrevistats ho diuen, s'ha de voler parlar una nova llengua. En alguns casos aquesta predisposició ve d'enrere, per haver conviscut en entorns plurilingües, per inquietuds intel·lectuals o per un fet tan simple com que la curiositat de llençar-se a parlar una nova llengua sigui superior a la vergonya que els hi produeix cometre errors. I és que la vergonya de no estar a l'alçada del que la comunitat lingüística espera d'un parlant fa que, segons els entrevistats, una quantitat considerable de gent no faci la passa de ser nou catalanoparlant.

En segon lloc, la gran majoria tenen la necessitat de parlar-la, ja sigui per temes laborals, de relació amb l'entorn social, de sentir-se part del grup o per sentir més afinitat amb la parella. Hi pot haver predisposició, però si no hi ha alguna necessitat, per mínima que sigui, no s'arriba a fer la passa.

En tercer lloc, han de tenir l'oportunitat de fer servir la llengua. I això implica un entorn on s'utilitzi la llengua i no es canviï a la llengua del futur catalanoparlant. Les principals

dificultats que mostren els nous catalanoparlants estan relacionades amb l'actitud de la comunitat catalanoparlant envers ells. Si tenen predisposició, tenen necessitat, però els interlocutors els hi canvien la llengua, no la podran practicar i no l'arribaran a adquirir. En canvi, si els catalanoparlants no canvien de llengua i tenen una actitud comprensiva amb els errors i positiva envers la persona que està fent l'esforç, els resultats són més fàcils d'assolir.

Finalment, hi ha la legitimitat que senten com a parlants de la llengua i, més concretament, del dialecte mallorquí. Hi ha notables diferències entre la llengua que s'aprèn als cursos i la llengua d'ús habitual al carrer, especialment als pobles, en què es mantenen vives moltes característiques dialectals, tant de caire fonètic com de vocabulari específic. A Palma, pel que hem vist en aquest estudi, no passa tant, però sí a nivell de la Part Forana no n'hi ha prou en xerrar mallorquí, cal dominar-lo.

Els nous catalanoparlants no són catastrofistes en el sentit que creuen que el català desapareixerà, encara que en algun cas, com en Marcelo, afirmen que hi ha una part de militància a l'hora d'escollir ser catalanoparlant. En la resta de casos, l'adquisició de la llengua es fa amb molta naturalitat, sense un procés conscient d'estar formant part d'un procés de recuperació i normalització lingüística.

Així doncs, hi ha nous catalanoparlants a Mallorca perquè hi ha catalanoparlants que fan que la llengua sigui necessària en determinats entorns, perquè des de l'Administració es considera un requisit el seu coneixement per a qui vulgui fer-hi feina, perquè és la llengua vehicular de les escoles i perquè el conjunt d'aquestes mesures fa que sigui atractiu formar part de la comunitat catalanoparlant per a un determinat perfil de persones que se senten interpel·lades per alguna o totes les raons anteriors.

En tots els casos, el fet de convertir-se en catalanoparlant ha tingut repercussions positives, ja siguin d'àmbit íntim (autosuperació) o més globals, com el fet de poder interrelacionar en igualtat de condicions amb la comunitat catalanoparlant. Perquè, encara que una immensa majoria dels catalanoparlants canvia al castellà, els

entrevistats indiquen que prefereixen fer ells l'esforç d'aprendre la llengua de Mallorca per tal de poder tenir millors relacions socials.

A diferència de Catalunya, a Mallorca l'ús del català, en aquests moments, no té connotacions polítiques ni partidistes, de manera que les visions dels entrevistats sobre, per exemple la política lingüística en l'educació, són molt divergents, des dels qui consideren que s'hauria de reduir el pes de la llengua catalana (Encarna o Isidro, per exemple) fins als que troben que el pes del castellà hauria de ser molt més reduït (Amanda), passant per una immensa majoria que considera que així com estan les coses, va bé, amb certs matisos.

Hi ha gairebé unanimitat en considerar que el mallorquí i el català de la resta de territoris són la mateixa llengua, la majoria posant exemples d'altres llengües i dialectes que coneixen bé. Ara bé, hi ha dues veus dissonants. Justament, n'Amparo, nascuda a Elx considera que català, valencià i mallorquí són llengües diferents. I na Jacqueline, que té estudis superiors i es dedica a la traducció, considera que són la mateixa llengua però destaca que el dialecte propi de Manacor és pràcticament intel·ligible per algú de Catalunya.

Per altra banda, els informants valoren les experiències que han tingut en les seves interrelacions amb catalanoparlants, de manera directa (conversant) o indirecta (escoltant o observant l'entorn) i és primordial actuar damunt ells per tal que adoptin postures favorables als nous catalanoparlants. I això es pot fer de dues maneres. En primer lloc, no canviant de llengua amb desconeguts o gent amb trets racials diferents, atès que molts parlaran en català si se'ls hi parla en aquesta llengua i estan esperant el moment per a poder-la fer servir. I en segon lloc, no ridiculitzant o menystenint, de manera conscient o inconscient, els nous catalanoparlants que cometen errades pròpies del procés d'aprenentatge o bé no utilitzen el model de parla dialectal pròpia de cada zona.

Finalment, cal dir que en el context d'un TFG no és viable ampliar més els temes que s'han tractat, però arran d'aquesta primera investigació es podria seguir estirant el fil en

alguns sentits com la percepció que tenen els estudiants dels cursos de català per a adults, en el sentit que l'alta demanda d'aquests cursos no es correspon amb un augment significatiu del nombre de nous catalanoparlants. També seria interessant anar a cercar el perfil de nous catalanoparlants d'un perfil més activista i polititzat, que només representa en Marcelo en l'estudi present i que potser tenen punts de vista divergents amb els d'aquest estudi. I un altre camí que es podria estudiar d'una manera més àmplia és el de la dicotomia de legitimitat dels nous parlants amb l'ús de l'estàndard o del dialecte mallorquí. En aquest sentit, pel que s'ha vist en aquest estudi, sembla que a Palma no hi ha problema en fer servir un dialecte més estandarditzat, però als pobles la legitimitat la dona l'ús d'una parla molt local.

6. BIBLIOGRAFIA

BOURDIEU, P. (1985). ¿Qué significa hablar? Economía de los intercambios lingüísticos. Madrid: Akal. [Ed. original: (1982). Ce que parler veut dire. L'économie des échanges linguistiques. París: Fayard]

CASESNOVES-FERRER, R., MAS, J.A. (2020) L'atracció dels valencians cap al valencià : motius i abast del canvi de llengua en dues ciutats mitjanes. Treballs de Sociolingüística Catalana; 30; p. 173-191.

GONZÀLEZ, I. ET AL. Llengua i joves. Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania, Secretaria de Joventut, 2009.

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE LES ILLES BALEARS (IBESTAT) (s.d.)

<https://ibestat.caib.es/ibestat/page?&p=inicio&lang=ca> [data de consulta: 24/04/2022]

LLOBET, D.J., 2022. Identitats múltiples, harmonies i dissonàncies. La subjectivitat transcultural dels catalanoparlants adoptius d'Inca, a XXII Jornades d'Estudis Locals d'Inca (pendent de publicació).

MELIÀ, J., VANRELL, M. (coord.), 2017. Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears- [EULIB 2014]. Palma: Govern de les Illes Balears, Universitat de les Illes Balears i Generalitat de Catalunya.

O'ROURKE, B., RAMALLO F., 2011. "The native-non-native dichotomy in minority language contexts: Comparisons between Irish and Galician". Language Problems & Language Planning, 35 (2), 139-159.

O'ROURKE, B., PUJOLAR, J., RAMALLO F. 2015 New speakers of minority languages: the challenging opportunity International Journal of the Sociology of Language Volume 2015 Issue 231 p.1-20

O'ROURKE, B., PUJOLAR, J. 2021 The debates on "new speakers" and "non-native" speakers as symptoms of late modern anxieties over linguistic ownership. In: Slavkov, N. (ed.) *The Changing Face of the "Native Speaker": Perspectives from Multilingualism and Globalization*. Series: Trends in Applied Linguistics [TAL], 31. De Gruyter. ISBN 9781501512353 (In Press)

ORTEGA, A., AMORRORTU, E., GOIRIGOLZARRI, J., URÍA, J., URANGA, B., 2014,, Nous parlants de basc: identitat i legitimitat. *Dossier "Els nous parlants de llengües minoritàries: pertinences i legitimitats", a Digithum, núm. 16*

PUIGDEBALL, M. 2014, Presentació del dossier "Els nous parlants de llengües minoritàries: pertinences i legitimitats", a Digithum, núm 16

PUJOLAR, J., GONZÁLEZ, I., MARTÍNEZ, R., 2010. Les mudes lingüístiques dels joves catalans, a *Revista Tècnica de Política Lingüística*, núm. 3

PUJOLAR, J., PUIGDEBALL, M. 2015. "Linguistic 'Mudes': How to Become a New Speaker in Catalonia". *International Journal of the Sociology of Language* 231: 167-187.

PUJOLAR, J. 2019 Linguistic mudes: an exploration over the linguistic constitution of subjects, *International Journal of the Sociology of Language* Volume 2019 Issue 257 p. 165-189

PUJOLAR, J., 2020. Nous parlants: llengua i subjectivitat. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm.30 p.17-38

RAMALLO, F., AMORRORTU, E., PUIGDEBALL, M. , 2019, *Neohablantes de lenguas minorizadas en el Estado español*. Madrid: Iberoamericana

RAMALLO, F., 2020, Neofalantismo y el sujeto neohablante, a *Claves para entender el multilingüismo contemporáneo*, Zaragoza: Editorial UOC i Universidad de Zaragoza, 229-265

SASTRE, B., 2012, *Opinions i pràctiques lingüístiques dels alemanys residents a Mallorca*, a *Noves immigracions i llengües*, Barcelona: Agrupació d'autors i editors universitaris - Universitat de Barcelona, 227-250

SEGURA I GINARD, Ll., 2004, Introducció al marc legal de la llengua catalana a les Illes Balears, a *Treballs de Sociolingüística catalana* 18

VILLAVERDE, J.A., (coord.) 2003, *Enquesta sociolingüística 2003. Coneixements lingüístics, usos i representacions de la població de les Illes Balears [ES 2003]*. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura - Govern de les Illes Balears,

ANNEXOS

ANNEX 1: MODEL DE QÜESTIONARI PER ENTREVISTA OBERTA

Introducció explicant que la idea de l'entrevista és fer una història de vida

Lloc de naixement, edat, nivell d'estudis i llengua dels progenitors

Inicis en la vida i contacte amb diferents llengües: llengua o llengües inicials

Quines llengües parles?

Quan i com va ser el primer contacte amb la llengua catalana?

Altres contactes (escola fill, amics, carrer...)

Decisió d'aprendre català – motius

Quan comences a parlar-lo i amb qui. Recordes exactament la primera vegada que el vas parlar?
Què va passar?

Quants anys fa que el parles?

En quins entorns el parles i en quins no?

Per quin motiu o motius el parles?

Dificultats per a aprendre'l

Dificultats per a fer-lo servir. Gent que no el parla, gent que se'n riu?

Aspectes positius i aspectes negatius de parlar català. Experiències pròpies que caiguin en les dues categories.

Què ha canviat a la teva vida parlant català? (Aquí és important esbrinar si ha permès fer o arribar a àmbits o a gent a qui no hagués tingut accés sense el català)

Opinió sobre la política lingüística actual en sentit ampli i en temes concrets com la política educativa Dificultats de convivència entre les dues llengües.

En cas que visqués a Mallorca i se'n recordi, com va viure l'etapa de mobilitzacions a favor de la llengua en diferents àmbits que hi va haver durant l'etapa de Bauzá com a President del Govern?

Quina opinió tens sobre el català i el mallorquí? Hi ha qui les considera llengües diferents...

ANNEX 2: TRANSCRIPCIONS DE TOTES LES ENTREVISTES

Transcripció 1

Pseudònim: Diona

Dona

1981

Baia Mare (Romania)

Llengua materna: Romanès i Hongarès

Arriba a Mallorca any 2000

Comença a parlar català 2013

Lloc de residència: Búger

Estudis: Obligatoris

- **Bé, la idea de s'entrevista és conèixer sa teva història de vida, és a dir, no només la relació que tens amb la llengua catalana sinó amb la resta de llengües... Conta'm primer de quan tu eres petita, d'on ets, o tot això...**
- Sí... Bueno... ehh... Me nom Diona. (...)
- **Sí...**
- I jo he nascut a Romania, a Transilvània, en una ciutat de 160.000-170000 habitats i el 81. Fins el desembre del 89 encara estàvem amb es règimen "ceaucista" d'en Ceaucescu, un dictador comunista i, Bueno, ehh.. sa... lo més gros era en aquell temps que clar, noltros som mig rumanos mig hungaros, o sigui es meu padrí en aquells temps de sa segona guerra mundial va venir a Romania, van passar-se es, lo que era sa guerra a Romania, en sa part nostra del Norte a Transsilvània i va conèixer sa meva padrina i, sí sa padrina i som mig húngaros i mig rumanos. Xerram tant una com a s'altra.
- **Per tant, es teu padrí xerrava hongarès i sa teva padrina romanès...**
- Sí, sí, lo que passa, que sa meva padrina era infermera i es meu padrí era soldado, o militar, i, pues pues, coses d'aquestes històries d'enfermera i soldado (hahaha).
- **Sí sí...**

- ...lo de sempre... (...) I Bueno... además que som catòlica en un país que el 99% són ortodoxos i... en els països d'allà, encara els països Bàltics (sic) com yo què sé, Grècia, Romania, Bulgària i ara mateix Rússia, Ucraïna i totes aquestes de l'unió soviètica, l'exunió soviètica, són països que són ortodoxos bastant radicals, o sigui són d'una cultura on sa religió ho és tot.
- **I el catolicisme et ve de la part des padrí hongarès?**
- No, es catolicisme, noltros, realment supòs, crec, va venir de s'altra banda de mumare que se suposa que eren alemanys.
- **Ahhh**
- O sigui d'allà ve, perquè mumpare era lo que s'anomena reformado, que és una, nosé, una rama de la banda catòlica però és un poc "joquesé" complicat d'explicar, en aquells temps en Martín Lutero, que era un catòlic-catòlic i no li ha agradat i tal i qual, la Bíblia en aquells temps estava només en latino. Ell va ser el primer que va traduir sa Bíblia en alemán, que era lo primer que era en alemán i ell, per sa seva banda ha fet lo que avui en dia són els reformados, que són els que realment volien reformar es catolicisme. O sigui que mumpare era realment reformado lo que passa és que a Romania pues si neix una nina ha de ser de sa religió de sa mare i si és un nin ha de ser de sa religió des pare, o sigui que sa mitat de sa meva famili, tot lo que son de banda de mumare, que tenen germans, mu mare té 2 germans, són ortodoxos, de banda des meu pradí materno. Ara, sa meva pradina materna era catòlica, així que mumare és catòlica i...
- **...tu també...**
- ...noltros, jo i sa meva germana, sent nines, pues també, hem passat a ser catòliques i mumpare reformado. Per tant, dins sa meva família hem tengut casi totes ses religions: ortodoxo, catòlico i reformado.
- **Carai...**
- Sí...
- **I a nivell de llengües, a ca teva, amb els teus pares i germans?**
- Amb mumare sempre xerràvem rumano. Amb mumpare només húngaro. O sigui mumpare ha fet s'escola i el batxillerat en húngaro, perquè allà a sa meva regió, Transsilvània, n'hi ha escoles en húngaro. Hi ha escoles a posta per sa gent que en aquells temps va venir en aquell temps d'Hongria i tot això. Tenim una relació ben forta amb Hongria.
- **Per tant, el teu pare xerrava en hongarès amb tu, ta mare xerrava en romanès amb tu... i els teus pares entre ells?**

- Depèn...
- **Ho mesclaven tot?**
- Sí... i jo pos, sa bíblia, sa primera vegada que la vaig llegir era en hongarès. Mumpare sempre m'ho deia, no te n'has d'anar a jeure fins que aprenguis qualque cosa nova... Això era mumpare: i això era: sempre estudiar, sempre llegir...
- **I ton pare a què es dedicava?**
- Bueno... mumpare, que també era una cosa molt complicada... en aquell temps... es nom de mumpare era, tant nom com cognom era hongarès. I en aquell temps era prohibit a Romania que el tenguis. Jo també el tenc hongarès, lo que me l'han romanizado...
- **Per què tu ets F.(lminatge)...**
- Sí i se posa amb k de kilo, que amb romanès no existeix. En romanès no existeix la k de kilo a l'alfabet. I A.(nom compost) en realitat no és un nom compost: és un nom tot junt amb doble n, que en rumano no existeix. És un nom húngaro. El que passa és que en aquell temps, mumpare anava a estudiar Matemàtiques, Física i Química per anar a la Universitat i li va anar molt bé. I li varen donar una beca per estudiar però li varen exigir passar el nom seu d'hongarès a romanès. I ell no volia. I així que ja... no el varen acceptar per això.
- **Així doncs, hi havia hagut ja conflictes lingüístics a ca teva des de petita...**
- Sí i noltros sempre. De fet en es meu certificat de naixement el nom surt amb doble ena, però en es meu carnet d'identitat, es DNI, surt només amb una n.
- **Ostres...**
- Sí sí, de fet, si ara mires tots els meus papers, el meu nom apareix amb una sola ena. A.(nom)
- **I separat, entenc...**
- No no, aquí me'l posen separat perquè suposen que és un nom compost, però no: tot junt i amb una ena.
- **Es interessant això...**
- Sí sí, i a l'escola el mateix...
- **L'escola la feies en romanès?**

- Sí, sí... en aquells temps, de Ceaucescu, havies d'anar a l'escola que te perteneixia per domicili i justament per domicili m'ha tocat s'escola de música i era en rumano.
- **I per tant si haguessis estat en un altre barri...**
- Sí sí, hi ha gent que li ha tocat s'escola deportiva o lo que sigui. Noltros per domicili mos ha tocat això i sempre anaves a sis anys, que és lo que passa que et matriculaves a l'abril maig com aquí, però en temps de Ceaucescu tenies un carnet d'apto per anar a s'escola en el que et feien tot tipus d'analítiques i si eres "bé" podies tenir accés a s'educació. Sa meva germana, per exemple, tenia una malformació a nes cor i estava, supuestamente, no apta. A ella no la volien. Era un tipo Hitler però potser no tant. Ell volia sa raça, volia sa gent bona, sana, sa gent... Jo vaig tenir sa sort que estava bé i vaig començar als sis anys, sa meva germana va començar als set perquè mentrestant ha vengut sa revolució i ja ha canviat sa cosa. Però si hagués estat en temps de Ceaucescu, sa meva germana no hagués tengut accés a s'educació.
- **Per tant, es teu pare va poder estudiar en hongarès, tu ja no...**
- No, noltros no.
- **I els amics de quan eres petita, els amics del barri?**
- Noltros xerràvem hongarès, casi tots érem hongaresos, bé xerràvem tant una cosa com altra...
- **O sigui barrejàveu ses dues llengües...**
- D'aquesta banda, lo que era els nins o companys de s'escola, mai hem tengut cap problema per això, ni de bullying ni de res d'això. Més que res era sa institució. Perquè "Pasco" no són les mateixes dels catòlics i els ortodoxos. Cada cinc anys estan junts, però la resta no. Cada cinc anys coincideixen les dues Pasqües, però això sí que era un problema perquè es Pasco catòlic no estava reconegut. Estava reconegut s'ortodoxo. Te donaven una setmana de vacances a s'escola, donaven vacances als pares perquè poguessis estar a ca teva... era com uns dies de festa, ara, als catòlics no. Mu mare sempre em feia un justificante i ja està, així podíem tenir es nostre pasco.
- **O sigui sí que hi havia un conflicte religiós, però un conflicte lingüístic no?**
- No, no... noltros mai ens han vist mal per xerrar hongarès. Com a institucions sí, però individualment al carrer no...
- **Així, per exemple, tu podies anar a una tenda a comprar i xerrar en hongarès sense problema?**
- Sí, no hi havia cap problema perquè a sa nostra regió tothom o gairebé tothom xerrava s'hongarès. No sé, és com, com... aquí que ningú et mirarà mal per xerrar català-

mallorquí o... és a dir , que tot es territori és així. El que sí és que sí que hi ha famílies que no... per exemple es meu home no xerra hongarès i no té res que veure. I és ortodoxo i allà a sa família sí que entrava un poc de...

- **I ell és de la mateixa zona?**

- Sí. Lo que passa és que ell mai ha tengut ascendència d'Hongria ni res. I allà sí que s'ha trobat molt de conflicte entre ses famílies perquè clar, sempre han dit que som una... com se diu, mestissa... per ells per els ortodoxos, els rumanos-rumanos, moltes vegades ho diuen, que som rumanos de generacions, com passa moltes vegades aquí que diuen som mallorquins de generacions, no pot ser mai que tal... pos allà també. Hi ha gent que deia que són rumanos de generacions i s'ha de mesclar justament amb una mestissa. Jo era sa mestissa, Bah!

- **Per el fet de xerrar hongarès, no?**

- Sí! Però era crec, entre les poques vegades que ha passat, ha passat sobretot al principi.

- **I ta mare a què es dedicava?**

- Mumare era mestra

- **I ton pare va arribar a estar a la universitat?**

- Sí, lo que passa és que ja després ha estat de jefe de mantenimiento d'una empresa d'or, allò que ja te comentava, una empresa enorme que casi tota sa meva família treballava allà, excepte mumare que era mestra, Això era a Baia Mare.

- **Tu arriba una edat i deixes Romania. A quina edat?**

- Als 19 anys, arrib a Mallorca l'any 2000, per una cosa del destino, jo què sé. No sé, perquè el meu home se trobava a Madrid i no li agradava molt sa península i venga, mos n'anam! A on? I allà on va posar el dit i justament era Mallorca. Ell ha vengut primer, després jo i Bueno, als tres mesos ja vaig venir jo.

- **I vàreu anar a viure a Palma o a Pollença?**

- Jo quan he vengut ja directament a Pollença. He arribat a Palma i directament a Pollença on vaig estar 13 anys i després aquí (Búger).

- **I vares venir fora saber català ni castellà... res de res?**

- Res! Jo de fet ni ho sabia que hi hagués un altre idioma. Jo pensava que es parlava castellà de quan fas geografia o història mundial te diuen que hi ha altres idiomes però no hi tens contacte amb l'altre idioma. Jo què sé, saps que en Canadà hi ha dos llengües oficials que són anglès i francès, igual que en Suïssa o que jo què sé. Tu saps que aquí n'hi ha, però jo què sé...

- **No saps on, no?**
- No! I si lo saps tampoc no... (riu)
- **I llavors tu vares arribar a Pollença i supòs que vares cercar feina o...**
- Bé...
- **Vares aprendre castellà bé o?**
- No... m'han deixat sense papers en es barco a Barcelona, sense doblers i sense res. He vengut aquí amb un nom fals, d'una altra persona, en aquell temps, el 2000 i Romania fins el 2007 no ha entrat a la Comunitat Europea i estàvem amb visats, que eren de 7 dies, o sigui res... Jo he arribat i a les 2 o 3 hores estava d'immigrante il·legal. I clar, no coneixia ningú, només el meu homo i dos amics i no sabia res, ni idioma ni res... Però res de res i així he estat dos anys, dos anys! Perquè clar no podies anar enlloc, no tenia ni es meus papers, molt menos els d'aquí, és que no tenia ni els meus i... jo què sé, teníem sa tele i mirant sèries i em vaig passar un any mirant sèries i tele. I després ja vaig començar a anar a cases i per aquí i per allà i a conèixer gent, però sí, casi un any només mirant sa tele i tal
- **I durant tot aquest temps miraves la tele en castellà?**
- Sí, bé, de fet noltros estàvem a Pollença, molt a prop d'una botiga, de L'Hort, i me'n record que sa primera paraula que jo he sentit, que després ens donam compte que hi ha 2 llengües aquí... i sa primera paraula que sentí era "constipat", perquè clar jo he arribat aquí al novembre, casi hivern, i senties que tothom estava constipat. "què tal com va? –Constipat. Però el que passa és que en romanès "constipat" se pareix moltíssim al català.
- **Com es diu? Constipat també?**
- No, constipat en romanès significa una persona que va mal al banyo.
- **Ah val!**
- I clar, sents a tothom per aquí constipat, constipat... i mu mare sa primera vegada que vam xerrar (en aquells temps no hi havia ni xarxes socials ni ordinadors, ni res, anaves a un locutorio i un rasca-rasca amb 500 o mil pessetes i xerraves lo que te donava: 5 minuts o 10, en funció de la targeta que te compraves, perquè encara anava en pessetes. I mu mare em va demanar, què tal, com va? T'agrada? I Jo: - sí, però mamà, crec que aquí tothom té problemes digestius, perquè tothom està constipat. No sé si és el clima o lo que mengen, però aquí tenen massa problemes d'anar al banyo. Per tant això va ser el primer contacte meu amb una paraula en català. Constipat!

- I... passa el temps i xerres castellà? Com l'aprens? Perquè entenc que primer xerres castellà? O no? Primer parles català?
- No, no... Massa poca gent xerrava amb jo en català. Massa poca.
- O sigui, tu xerraves en castellà amb tothom?
- Sí, sí, i a demés, quan veuen que som gent de fora, sa gent ja no demana ni res, directament te xerren en castellà. Ja te dic, el castellà el vaig aprendre mirant sa tele, notícies, sèries, i gairebé sense donar-te compte ja el xerres.
- Vares anar a classes?
- No, no, mai! El que passa és que des de sempre m'ha agradat molt estudiar i he començat a llegir. M'encanta llegir. Tot el temps que puc m'agrada molt llegir. I ara més perquè amb això des telèfon i des kindle va super bé perquè t'ho pots endur allà on vols. Fins que he tengut en P., es meu fill.
- Quin any el vares tenir?
- En P. va néixer el 2007 i és es nin de sa crisis, de sa generació de sa crisis, diuen.
- Ah, sí, sí!
- I era quan jo, més o manco, vaig començar a tenir més contacte amb es català. Ell va començar amb s'escoleta, guarderia i tal i ja era quan jo tenia més contacte amb es català.
- Per què t'arribava sa informació de s'escola?
- I perquè sempre estava (contesta un whatsapp). I després amb s'ajuda d'ell, a s'escoleta, a s'escola... ja tenien llibres de lectura a 5 anys i així vaig començar a llegir en català.
- Així tu llegies els llibres de lectura del teu fill?
- Sí, sí, així he començat a llegir en català, a conèixer la gramàtica catalana i bueno, després en començar s'escola i venir aquí a fer la primària...
- Perquè després ja vares venir a Búger...
- Sí, va començar a Búger a primer de primària.
- I... clar, tu llegies els llibres del teu fill i això... però t'animaves a parlar en català amb qualcú, a s'escola o on fos?
- Sí! Sempre! Els mestres d'escola i a les tutories ho fan tot en català. I a més, jo tenia una amiga, només una allà a Pollença i a ella sempre li deia "per favor, sempre xerra'm en mallorquí, en català, i si veus que n'hi ha qualque cosa que ho dic mal, sempre m'has de

corregir i dir-me això no se diu així i se diu així... I així és com jo... A més, com que jo mai he tengut vergonya de res, me donava igual.

- O sigui, tenies una amiga mallorquina i li deies
- Sí!
- Era de Pollença ella?
- Sí!
- Per tant no salaves, deies el, la, u moll i tot això...
- Sí, quan hem arribat aquí a Búger sempre li deien a en P.: “xerres pollencí”, clar, només estàvem allà, tampoc no m’he donat compte que es mateix mallorquí, que es mateix català, que a cada zona de s’illa xerren d’una altra manera...
- Clar
- Ara per exemple, en es coro, hi ha na Maria, “sa llosetina” li diuen, i és de Lloseta i “vamos”!!
- Fa sa “è” per amunt i per avall...
- Sí!!! Tu la sents i és totalment una altra..., bufff...
- I tu ho notes?
- Sí, sí, ara sí! Ara sí!
- O sigui podem dir que tu et vares llençar a aprendre mallorquí o català per ajudar el nin a escola i poder xerrar amb els professors i per la teva amiga. Anaves a comprar a una tenda, o a la feina que feies... hi seguies xerrant en castellà o com?
- No... me dona igual
- Dic a Pollença, al començament de ser aquí...
- Ah no, a Pollença era diferent, són més tancats, són gent més “seus”
- En veure’t immigrant ja no et xerraven en català?
- Bé, tot bé, però... no ets dels nostros. Mai arribaràs a estar al seu nivell
- I amb la llengua? Ells et xerraven pollencí? O et xerraven castellà?
- A Pollença? En castellà, sí. Casi sempre. És aquí a Búger que ara fa vuit anys i mig que em sent més a gust

- En quins entorns xerres castellà i en quins mallorquí, a Búger? Sincerament...
- Noltros amb ses amigues, entre noltros, som més castellanoparlants, o sigui, noltros entre noltros, totes som forasteres, ningú és mallorquina, ningú. Una és de sa península, s'altra de Múrcia, una, na Silvia que és francesa, de pares de València però francesa, va néixer allà i tot. Noltros som ses forasteres
- Vos coneixen com a "ses forasteres"?
- Sí, sí, però a tot lo demás jo sempre xerr es mallorquí o es català.
- És curiós, perquè sou les mares des nins que van anar a escola junts...
- Sí, però es nins entre ells xerren es castellà. Es meu fill, per exemple, amb aquests, sempre sempre xerrarà en castellà. Ara, hi ha un altre grup d'amics que té ell que xerren el mallorquí, el català. Jo què sé... aquí m'ha passat lo mateix de quan era petita. Jo amb mumpare sempre xerrava hongarès, quan xerrava amb mu mare en romanès i canviava de llengua amb un o altre. I aquí em passa el mateix, canvio automàticament en funció de amb les persones amb les que estic.
- O sigui, si estàs amb les teves amigues, en castellà. Vas al cor i entenc que allà tot en mallorquí.
- Sí, sí, i a sa feina també tot en mallorquí, i en es carrer també tot en mallorquí, però dependent de la gent amb qui me trob, hi ha un parell de persones que sé que potser no, però no sé, és una cosa... que no sé, el cervell per qualche motiu està associant a una persona un idioma.
- I a un desconegut què te surt xerrar-li primer?
- Jo, per exemple, s'altre dia, era molt curiós, tenia una cita amb rehabilitació, a Sant Joan de Deu aquí a Inca i jo sempre començ en mallorquí, però si veig que me contesten en castellà perquè és peninsular, jo canvio, però jo sempre començ amb un "hola bon dia, com va?" això és així com és amb un desconegut. I me trob que sa doctora de rehabilitació és romanesa.
- Ostres!
- Sí, "Maria Dragalat". O sigui era una cosa molt curiosa perquè no m'he donat compte,
- -Però xerrava en romanès?
- Ella ha vist es nom i estava clar, que Anamaria escrit així havia de ser de per allà i de seguida me demana d'on ets i jo li dic de Romania i ja hem passat a... fins que ha arribat s'enfermera, perquè clar, no pots xerrar en rumano si hi ha sa teva infermera o asistente

que tenen ells allà dir, però sí hem xerrat en romanès i sí, ja veus he entrat xerrant es mallorquí i me trob que és una doctora romanesa.

- I després, quan hi havia s'assistenta...
- Ja hem xerrat es mallorquí, sí, ja hem passat a xerrar en mallorquí per educació i respecte, no pots xerrar un idioma que s'altre no coneix
- Clar...
- Sí sí, jo no he tengut mai cap problema, si jo xerr es mallorquí i ve un de fora que veig que no el sap i tal, me pass al castellà. I al revés, si jo veig que jo xerr en castellà i tu xerres en català, jo te xerraré en català, per respecte, per gust, perquè me dona igual
- Clar perquè tu controles les dues llengües...
- Clar i m'és igual xerrar una que s'altra i això m'ha passat sempre.
- I... en el principi tu tenies més problemes per practicar, perquè si a Pollença només et xerraven en castellà...
- Realment va ser en arribar aquí a Búger, quan el nin va començar a primària que tenia els seus llibres de lectura i llibres de text i jo els llegia. De fet, ell ha nascut aquí. És mallorquí. Coneix la llengua com tu. I clar, el que feia era dir-me: "No mamà, això no se diu així, això no s'escriu així" i realment ell me va ajudar moltíssim en corregir paraules, en parlar millor, en escriure millor... De fet, jo escric als mestres en català i llegesc en català flligent és lo millor que hi ha per aprendre, perquè això és visualment el que més t'entra: les paraules, sa gramàtica
- I amb el kindle has trobat llibres en català?
- Sí, sí, sí, lo que trob en català ho llegesc en català
- Per què a tu t'és més còmode llegir en romanès?
- No, no no, des de que som aquí mai he llegit en romanès. Mai, mai!
- Tots els llibres que tenc a sa biblioteca des kindle són en català o castellà.
- I amb es teu homo, com xerrau?
- En romanès,
- I amb es nin?
- Quan estic molt enfadada li xerr en català. Si m'enfad molt, ell ja ho sap perquè li xerr en català

- Però i normalment? En castellà?
- No, a dins ca nostra en romanès. Lo que passa que quan estic molt enfadada i em surt qualque paraula en català ell ja ho sap que hi ha qualque problema.
- I dius, dins ca nostra xerram en romanès tots tres, però i defora? Jo què sé, si un dia anau tots tres a sopar...
- Depèn del que xerrin els altres,
- O sigui us adaptau a l'entorn...
- Sí, jo al meu homo li puc xerrar en romanès, o castellà o català, davant els altres i no passa res.
- Es teu home no xerra català?
- No se atreve, yo creo que és un poc de vergonya. Ell no és com jo...
- Perquè heu fet el mateix trajecte vital els dos. Heu nascut allà mateix, heu vengut a viure aquí..
- Saps què és lo que passa? Que ell per horari, per la feina i tal, ell tenia menys contacte amb el cole, amb els estudis des nin. I això fa molt. I además, si tu... ell, ... ara té més contacte amb mallorquins, però ell abans tenia més feina amb peninsulars.
- De què fa feina?
- De mestre d'obres i ell feia feina amb molts d'Andalusia, de la parte sud: Granada, Sevilla,
- Sí, tot en castellà...
- I amb accent!
- I ell quan xerra en castellà té accent andalús?
- Noltros... a jo me diuen moltes vegades quan xerr que tenc accent andalús, perquè jo de principi, per lo que sigui, tenia... m'envoltava de gent que xerrava... o era de la part sud d'espanya i tu vols o no sense donar-te'n compte agafes s'accent. Puc xerrar jo s'andalús, que se mengen lletres, se mengen terminaciones, s'ho mengen tot, hehehe,
- Sí sí... un altre tema. A vegades hi ha gent que es queixa i hi ha conflictes per la llengua perquè hi ha gent que xerra mallorquí i d'altres els hi contesten "háblame en castellano" i coses així... o un altre que diu... conflictes d'aquests... tu ho has viscut o ho has vist?
- No... bé, vist sí! Aquí no, a Búger no tant, però per Pollença sí que he vist

- Gent que demana als altres que els hi xerrin en castellà?
- Sí, a Pollença. I record quan en P. tenia 5 anys i ha començat al menos allà o a tota la illa que van enviar circulars i papers que si vols que els mestres li xerrin català o castellà dins l'aula
- És vera, això va ser l'any... 2012
- Sí, 2012 perquè en P. tenia 5 anys
- Aquí hi havia en Bauzá, que era el president del Govern i va fer això de demanar als pares si volien que els seus fills s'educassin en català o en castellà. I a voltros vos va arribar també, això, no?
- Sí, a tots!
- I què vareu fer? si no és molt demanar...
- No, no... jo, i també sa meva germana, perquè sa meva fillola és un any menos que el meu fill ho vàrem rebre
- A Pollença? Ells també viuen a Pollença?
- Ara ja fa dos anys que han tornat a Romania. Ells sí que s'han quedat allà. Noltros hem vengut a Búger però ells han quedat a Pollença. Però ara fa dos anys mumpare se va morir fa quatre anys i ells volien tornar, o sigui, sa meva germana volia tornar per estar amb mu mare. No volia que tornàs a passar el mateix que va passar amb mumpare. Jo era la "niña de papá" i ella és més la "niña de mamá" i ells sí que volien tornar. Però noltros sí que... durant 5 anys el meu fill ha estudiat en català, per tant, en aquell moment jo he firmat que segueixi en català perquè me pareixia... a mem... durant cinc anys ho fa tot en català i de repent ho fas tot en castellà? Jo estic d'acord que sigui mig i mig, perfectament, però que passis d'un a s'altre, no, en aquell moment no hi estic d'acord. Acabes sa primària tota en català i que te diguin que comences s'institut tot en castellà... mmmm... és difícil, no dic que sigui impossible, no dic que estigui bé ni mal, però...
- Però en P.xerra perfectament ses dues llengües, no?
- Ses tres!
- I anglès i tot que deu xerrar...
- Sí
- I ha estat educat en català sempre i no té cap problema amb les altres llengües?

- I he de dir que dins ca meva, és molt raro i que no ho entenc, però per exemple sa tele sempre ha estat en castellà. I ell xerra catalán perfectament, que li agrada xerrar més es català que es castellà, però dins de ca nostra ha estat sempre més es castellà. I és una cosa que no entenc però és així. És una cosa automàtica que associes una persona, una figura, una casa, un lloc amb un idioma
- Per tant, dins ca vostra xerrau en castellà?
- Sí, sempre
- Però a sa tele o entre voltros?
- No, dic a sa tele. Ell, ja des de petit mai ha mirat dibuixos en català. Mai. Per què? Pos no ho sé. I defora sempre l'ha xerrat. És una cosa que a lo millor, jo que se, creixes amb ell i te quedes així automàticament, o ho sents més familiar. No ho sé... És curiós...
- Veus, això de la tele és una pregunta que està bé. Saps que el tema polític ha donat problemes, hi ha gent que demana que s'ha de fer tot més en català o més en castellà i hi ha conflicte. Tu tens l'experiència de l'hongarès i el romanès. Tu què trobes de tot això?
- Jo què sé... jo lo únic que trob és que quants més idiomes, més cultura i més enriquiment cultural i més de tot. Per jo, me pareix una tonteria perquè tenim molts més altres problemes que no quedar-nos en un tema així. Per jo, d'acord que vagin així, que potser estaria millor mig i mig, al 50%? Idò sí, crec que sí. És vera que en P. ha anat sempre millor en català que en castellà? Sí, però hi ha mestres de castellà que entren a l'aula i no volen xerrar en castellà. Mos hem trobat amb profes de castellà que feien la classe en català.
- Com?
- Sí, sí, i clar, la gramàtica no era tan "aprofundisada", ni res, i clar, després vas a l'institut i allà et demanen estar al mateix nivell que els nins de tots els altres pobles. I allà sí que pots trobar amb coses...
- Ara va a l'institut de Sa Pobla?
- Sí, ara ja fa tercer d'ESO, però cap problema
- Després, un altre tema. Tu xerres mallorquí perfectament, li dius mallorquí o català en funció del moment, per jo són lo mateix, però hi ha gent que considera que no xerres mallorquí? O hi ha gent que diu que el mallorquí i el català no són el mateix... I això.... Tu has percebut qualche situació així?
- Sí! Perquè diuen : "això que tu xerres no és mallorquí". i... Bueno... però moltes vegades...

- A tu t'ho han dit?
- Sí! A jo m'han dit moltes vegades que el que jo xerr no és mallorquí.
- I què és?
- No ho sé. Què és lo que passa? Que a lo millor jo, a ver, jo puc percibir com en na Maria sa llosetina que t'he dit, o el pollencí, o tal, però jo mai m'he donat compte que per llegir en català... no sé com explicar-ho... Tenc més influència del que és s'escola i es llibres des meu fill i tenir contacte amb es català per el nin... que lo que diuen ells que és es mallorquí. Potser per la influència de s'escola i els llibres ells no consideren que és el mateix... Diuen que estic xerrant més es català que es mallorquí. Però jo, realment és, és, de veritat, que no xerr ni es català ni es mallorquí. Tenc paraules i paraules i...
- Però per exemple, tu podries anar a Barcelona, no sé si hi has anat mai...
- Sí! I he xerrat amb ells i...
- I pots xerrar en català...
- Amb un taxista sí! Sí, li vaig xerrar i me mirava com un poc raro perquè hi ha paraules que no són iguals però Bueno, hi ha gent que li agrada que una gent que ve de fora almenos tengui sa mínima de respecte per xerrar es teu idioma. I hi ha gent que sí que li agrada. "pos mira almenos ha fet s'esforç de tenir es dos idiomes, tant es castellà com es català".
- Tu ho notes això... quan te poses a xerrar i sa gent diu "ostres, és de fora i mira com xerra"...
- Sí, sí hi ha gent que m'ho dit, sí sí
- I com reacciones davant això?
- M'encanta! Més que res perquè me sent molt adaptada. Jo sempre dic que en qualque vida anterior jo era mallorquina. Perquè clar, hi ha gent que du més anys que jo i encara no el xerren, es mallorquí. Per lo que sigui, perquè no volen, perquè no l'han, jo què sé, o simplement per vergonya, jo què sé.
- I tu què trobes d'això? Que hi hagi gent que no el vulguin xerrar...
- Jo sempre he dit que quan, al menos, la meva opinió és que quan vas a un país t'has d'adaptar al seu idioma, cultura i ses costums. I, sinó t'agrada, simplement tornar al teu país. Així, tal qual.
- ...

- I sa meva germana, entre mumare i que no es va poder adaptar aquí, ells se n'han entornat. I ho veig bé. Si tu no et pots adaptar... és millor que tornis, que te'n vagis...
- La teva germana no xerrava mallorquí?
- Sí, no, sí, bé, no, no així com jo no. No tant. Bé, l'entenia però era una persona molt, molt, molt vergonyosa, molt. Una persona que...
- No era com tu que t'has animat...
- No, no, jo sempre ho dic que no tenc cap vergonya per res, en general, per animar-me a fer coses, adaptar-me a ses costums d'aquí, a ses festes i tal...
- I clar, a sa feina que tens, a tu et va super bé poder xerrar mallorquí...
- Sí, claro!
- Cuides gent major...
- Sí, sí, em va super bé, a més en funció de sa gent amb qui t'envoltes, pots practicar... a més te diuen, això no se diu així, això no se diu aixà... Jo què sé, cada dia a lo millor una paraula nova... i ara m'han dit sa bufeta
- Així ja saps què és una bufeta!
- Sí, sí, mumpare sempre me deia: no te'n vagis a jeure fins que no aprenguis qualche cosa nova. Sigui una paraula o sigui lo que sigui.
- Bé, crec que hem tocat tots els temes, m'has fet un favorasso i crec que ha anat molt bé. Per cert, tens qualche contacte amb altres persones que estiguin com tu?
- Uj, no... Saps què passa? Que noltros mai hem tengut contacte amb altres rumanos, mai mai... Això sí que és curiós. El meu homo té un molt bon amic rumano. Catalí, que és casat amb una poblense...
- De Sa Pobla...
- Sí, Xesca, bé mare de Sa Pobla i pare de Muro, o sigui més mallorquina que "la Leche". Pues ella se'n va anar a Romania a viure dos anys i així com la vaig conèixer xerra millor es rumano que noltros.
- I ara han tornat a viure aquí?
- Sí, però en dos anys allà... O sigui... Mai, mai ningun rumano, mai, cap ninguno, se pensa que ella és mallorquina i és que no t'ho creus. I fins que no mostra es carnet d'identitat no veus que ella és mallorquina.
- I com l'havia après?

- Lo mateix que jo
- I el seu home xerra mallorquí?
- Sí! Perfectament. Ells ambdós xerren es dos idiomes perfectament, ella es rumano d'ell i ell es mallorquí d'ella. Però ja te dic o sigui, xerra es rumano millor que jo.
- I una darrera pregunta. Hi ha gent que diu que "se està imponiendo el catalán" i que la gent hauria de tenir llibertat de xerrar qualsevol llengua, però que el català és imposat... Tu com ho veus?
- Bé, s'altre dia he vist... jo no tenc cap problema... Per imposar no faré res. Crec que sa gent s'hauria de deixar que triassin. Per jo, i estic segura que es meu fill també, si el deixessin triar, triaria el mateix que ha estudiat fins ara, perquè li agrada. Ara, quan ja comences a imposar coses, és lo mateix que amb la mascareta. Quan comences a imposar coses, és psicologia inversa, i en aquest cas em pareix lo mateix que amb els idiomes. Tant per una banda com per l'altra. No pots imposar xerrar en castellà ni pots imposar xerrar en català. O sigui, jo per ses dues bandes estic igual, no pots imposar res.
- Tu xerres ses dues perfectament i pots decidir quina xerres...
- Sí, sí
- Però quan hi ha gent que diu que s'està imposant el català però ells no el xerren mai... Penses, a Mallorca es pot viure perfectament en castellà... però i en mallorquí? Es pot viure perfectament només en mallorquí? Tens la sensació que hi podries viure? Igual a Búger sí, o fins a cert, punt però i a la resta? Vas a Palma i et diuen que no t'entenen...
- Es meu fill, en P., això sempre li demanes què ets i diu "som mallorquí". I això ho diu tot. Per jo, lo primer és lo teu i després tot lo altre. Per jo... I això passa amb la gent que ve de fora. Jo lo primer que he fet és s'idioma, després sa cultura, després es costums, després ses festes, i això quan he arribat a Búger, lo mateix. Lo primer intentar xerrar millor es mallorquí i després mirar quines festes teniu, què és lo que més m'agrada... per jo ara mateix, això és lo meu. Jo he vengut aquí per sa meva... Mai ningú m'ha obligat a venir aquí. Ho he triat jo... I lo mínim que has de fer si vens és adaptar-te i, si no pots, te'n vas a ca teva, és tan fàcil...
- Clar, a l'hora de fer-te l'entrevista no sé fins a quin punt tu deus pensar "què m'ha de venir a dir a mi, jo som mallorquina com..."
- Nooo
- Però clar, hi ha tanta gent com tu que ha vengut aquí i no ha fet sa passa d'aprendre la llengua, que he dit, vaig a entrevistar-los per veure què pensen... Per veure si teniu qualche punt en comú...

- Però és que hi ha gent que simplement no vol. I per què? Perquè estam a Espanya. I? No passa res... a jo, ara mateix, me fliparia, bé, vull començar a estudiar es gallego. Per què? No ho sé, però me pareix boníssim
- Per ses tanxungueiras?
- Hahaha, no, sí, però m'encanta estudiar i me flipa aprendre.
- Idò moltes gràcies, me servirà molt!

Transcripció 2

Pseudònim: Marcelo

Home

2001

Quilpué (Xile)

Llengua materna: Castellà

Arriba a Mallorca any 2004

Comença a parlar català 2018

Lloc de residència: Coll d'en Rabassa (Palma)

Estudis: Universitaris

- En primer lloc, noms Marcelo, em dius on vares néixer?
- Vaig néixer el 25 de gener de 2001 a Xile, a Quilpué que és una petita ciutat i quan tenia 4 anys els meus pares varen decidir venir a viure aquí a Mallorca perquè ja tenien família que vivia aquí, per tant, com tots, per cercar una vida millor i van decidir venir a “vivar” a Mallorca, a nes Coll, un barri de Palma.
- Es Coll d'en Rabassa, no?
- Sí
- Clar, tu vares arribar, una família castellanoparlant. Entenc que el castellà és la vostra llengua materna?
- Sí.
- Et vares escolaritzar en català i... quin va ser el teu contacte, principi de relació amb la llengua catalana. Entenc que quan vivies a Palma, de petit, tenies relació amb la llengua catalana a l'escola...
- Bueno, va ser una època en què el català realment va ser la llengua de s'escola. De veritat que no m'enrecord de quan vaig començar a entendre es català... és a dir, ara me diuen que he entès es català tota sa meva vida i te diré que sí, perquè no record el moment d'haver fet el canvi de no entendre-ho a entendre-ho, però jo crec que el primer contacte va ser a s'escola. Jo crec que cap amic de s'escola xerrava en català entre ells. Entre ells i els seus pares sí, però entre ells jo crec que cap. Per tant, crec que

es contacte que jo tenia amb es català era escoltant els profes i també, lo típic, escoltar els meus amics xerrant amb els seus pares, però clar, no era un contacte tan directe supòs.

- I clar, d'aquí a fer la passa de sentir el català com una llengua que pots fer servir habitualment o que utilitzes en el teu dia a dia, això no va passar fins molt més endavant, entenc...
- Sí, jo com te vaig comentar jo vaig fer aquesta passa als 18 anys aproximadament, el 2021 i aquesta passa la vaig fer, realment, en el món més de... associacions i organitzacions. És a dir, a sa meva vida d'anar a escola i fer amics a s'institut realment no trobava ningú amb qui xerrar en català perquè no hi havia ningú que ho fes, saps? És a dir, sí que el xerrava amb els profes com a molt i ja està. I quan vaig començar a xerrar-lo així més habitualment va ser quan vaig fer-me soci de S'Altra Senalla, tu saps? Sa tenda de comerç just que hi ha a Palma, i vaig començar a fer-me voluntari i clar, allà s'ambient sí que és totalment catalanoparlant i vaig decidir començar a xerrar en català allà i després se me va expandir a altres àmbits de sa meva vida, però realment, abans es català, com a molt, el xerrava per anar a comprar es pa i perquè jo anava amb aquesta idea de fer-ho, perquè si no, no el xerrava...
- Val... idò te servia per anar a comprar el pa o anar a comprar a qualche tenda de gent que sabies que eren catalanoparlants i ja està... a partir d'aquí, fins que no entres en contacte amb l'ambien de S'altra Senalla no t'atreveixes a parlar en català esperant que ells també t'hi contestin... Abans mai s'havia donat una situació semblant?
- Bé, era un poc sa por de... no és sa meva llengua materna, no em sabré expressar correctament, cometré errors... i clar, mantenir una conversa molt llarga així en el principi me feia com a por, perquè realment cometia errors, perquè sí, és una llengua que la conec, que l'entenc i sé xerrar-la però que no estic acostumat a xerrar-la... idò no sé xerrar-la realment. Sé xerrar-la però com si no en sapigués, saps? I va ser com aquest moment de S'Altra Senalla de tenir un contacte com a més personal, no només de no sé que, jo què sé, abans d'això, quan anava a comprar es pa, jo dins es meu cap ja portava tota sa conversa. He de dir "vull un pa", saps? Tonteries així que fins que no tens una conversa més natural no saps, no te surt correctament de forma natural.
- Entenc que no et va fer falta fer classes a banda del que ja sabies de l'educació obligatòria i de s'institut...
- No, jo record que de petit, amb 5 anys o primer de primària, era el típic que s'havia d'anar amb una profe a una banda per aprendre més, perquè clar, havia vingut de fora, però realment mai he anat a cap classe més a part.

- Aquesta decisió que vares prendre de parlar en català, perquè després de s'Altra Senalla entenc que passa de ser un 10% de la teva vida a ampliar-se a nous àmbits de la teva vida, no sé, vas a la universitat potser...
- Sí... ara a l'estar a fora m'és molt més difícil parlar en català perquè visc a sa península però es canvi que vaig fer va ser un canvi, no sé, més mental. Abans si havia de conèixer qualcú nou o si havia d'anar a comprar per Palma, jo pensava, no sé, sempre xerrar en castellà, és a dir, una cosa que no pensava. Després d'haver normalitzat una mica més es català, sí que mentalment tinc pensat en el meu cap: "jo xerraré en català amb totes les persones que no conegui". Amb sa gent que ja conec no he fet aquesta passa, però també perquè me resulta un poc impossible de xerrar en català amb... bé, amb sa meva família impossible, i amb els meus amics de tota sa vida podria, però bufff quedaria molt poc natural per mi canviar amb aquesta gent. Però amb tota sa gent que no conec no tenc cap problema en sempre començar en català i mantenir-lo.
- Posa'm exemples d'aquests casos en què comences en català i després se manté la conversa així, més enllà de s'Altra Senalla... o ambients en què has parlat en català i... bé, quines motivacions tens a l'hora de parlar en català? Te sens més part de... Ho dic en el sentit que aquesta passa que has fet tu amb total naturalitat, les dades diuen que no és molt habitual, no la fa la majoria de la gent. Què t'ha incentivat a fer la passa?
- Ho he pensat moltes vegades d'on me ve aquesta idea i això, i realment, jo crec que ve de sa música en català, perquè me'n record de primària lo típic que fan totes ses escoles de que per Nadal se canta una nadala. I jo record que eren normalment nadales en català i, jo què sé, a sisè o quint de primària me passava s'horabaixa escoltant sa cançó per a aprendre-la per a classe i aquesta música era d'un grup català. I com que a Youtube te surten altres continguts similars, pues jo me posava a escoltar música i jo crec que va ser que me va enganxar moltíssim sa música en català i vaig conèixer músics de molts àmbits des de petit. I crec que va ser aquesta sa connexió. Entre això i el Club Super 3. Entre Doraemon i tal, crec que va ser una connexió en sentir també es català com una llengua propera. I sa idea de veure que es català estava present en es meu barri però que ningú des meu grup el xerrava ni entorn. I pensar, jopé, me sap greu que sigui així. Crec que va ser així sa meva conscienciació, primer a través de sa música i es Club Super 3 i després veure sa realitat.
- Podríem dir que fa tres anys que vares decidir fer aquesta passa, no?
- Sí,
- Ho dic perquè ho comentes com si fos una cosa que ho vares decidir fa molt de temps, però realment això va ser fa no-res... Primer vares ser conscient que sa llengua hi era, a sa tele, a sa música, etc, però no feies la passa d'adoptar-la en altres ambients... En quins altres ambients no fas servir es català, a banda de sa família i els amics?

- Pues realment, crec que actualment la xerr en qualsevol entorn llevat d'aquests dos, els meus amics de tota sa vida i sa meva família. Perquè en aquests darrers tres anys he fet amics nous i xerr en català amb ells i sempre que conec qualcú nou li xerr en català.
- I els amics nous provenen de l'entorn associatiu? De s'Altra Senalla?
- Alguns sí i d'altres no. He trobat alguns per sa vida en general i d'altres sí que venen de grups.
- T'ho dic perquè hi ha una teoria que diu que el món associatiu serveix per a conglomerar les societats. Si en una societat hi ha moltes associacions, hi ha molt on triar i cadascú troba un lloc on relacionar-se amb altra gent amb interessos semblants. Si en aquest entorn es parla una llengua determinada, sa gent s'agrupa a través d'aquesta llengua. Tu entres en aquest cas, no?
- Sí, totalment, sa meva forma de començar a xerrar el català ha estat gràcies a les organitzacions.
- Val. Si haguessis de definir una paraula, de perquè el parles, quina seria, quin és el motiu?
- No t'entenc massa
- Tu tries un grup de gent amb qui et relaciones, tries una manera de viure, tot són tries... també esculls quina llengua parles...
- Jo crec que és per el sentiment de que no vull que se perdi una llengua. Crec que aquesta és la principal raó.
- Quines dificultats t'has trobat per a aprendre?
- Per aprendre cap, perquè he anat a l'educació aquí a Balears i cap problema, però per xerrar-la, sí. Moltíssims: manca de trobar cap lloc on el pogués xerrar català. Fins els 18 anys no vaig trobar un lloc on poder-lo xerrar
- Això era a Palma, al Coll d'en Rabassa, no?
- Si,
- Potser has canviat un poc d'entorn? T'has mogut per altres barris de Palma?
- Sí. És així. El que passa és que després també ho he mirat en perspectiva i clar, dins sa meva classe sí que hi havia gent que xerrava en català entre ells, no? Però clar és una cosa que fan entre dues persones que se coneixen de petites i sempre ho han fet així, però quan te coneixen a tu tampoc ho fan. Si ho pens en perspectiva, sí que hi ha gent que xerrava en català en el meu entorn, però no el parlaven a mi.

- Si ara et trobessis amb aquesta gent pel carrer, vos saludaríeu en català o seguiríeu en castellà?
- Tristament, tristament, crec que els saludaria en castellà ara mateix.
- M'has dit que per aprendre català no vas tenir cap problema, però sí per practicar-lo. Quines dificultats recordes de quan t'hi vares llençar per primera vegada?
- Pues mira, jo record que abans de S'Altra Senalla sí que havia fet qualche intent de xerrar-lo en algunes tendes... Però... Lo primer que tens són els nirvis, nirvis d'equivocar-te, en plan de dir qualche error que en el teu cap sona molt bé però que quan surt és molt diferent... i després també aquesta dificultat de trobar gent que te xerri en català, que tu vulguis xerrar però que te contestin en castellà. Puc posar exemples. Record perfectament una vegada que vaig anar al Corte Inglés i hi havia davant de mi una senyora que parlava en català amb el depenent. I jo vaig pensar: buaaa, estan xerrant en català i jo també vull, seré el següent i li xerraré en català. I arrib al taulell i me dice: hola Buenos días, quiere una bolsa? I clar, se'n va anar s'altra clienta i entr jo i clar, me va sortir un "no gracias, no quiero bolsa". És una dificultat no trobar ambients de catalanoparlants perquè clar...
- Ja... I creus que els mallorquins, pel que comentes, se't dirigeixen en castellà d'entrada. Per què creus que pot ser això?
- Bueno, a part de perquè crec que, sobretot a Palma, als pobles no tant, de que tot en castellà, en català només amb la família, idò per ses meves característiques físiques, crec que és bastant notori que som una persona que ha nascut a fora i clar, moltes vegades passa que sa gent em comença a xerrar en castellà, jo li contest en català i ells tot d'una canvien. I sí que canvien. I m'he trobat moments en què canvien i saps que són catalanoparlants perquè les sents i... (riu) però quan xerren en tu te xerren en castellà... però bé, això són una minoria totalment però sí que és vera que sa gent te mira i te xerra en castellà per qüestions físiques. També per qüestions d'edat, perquè sa gent veu una persona major i li xerra en català i veu una persona jove i li xerra en castellà directament.
- Ostres ,aquesta dicotomia d'edat no la tenia tan percebuda. Quan tu els hi contestes en català què perceps? Sorpresa? Sensació de dir "ostres", reconeixement? O fins i tot com que no el parlava perfecte no m'acabaven de seguir xerrant en català. Tu què t'has trobat?
- Jo m'he trobat en realitat molta normalitat. Sí que moltes vegades la conversa s'inicia en castellà, jo de seguida contest en català i acaba essent una conversa normal de catalanoparlants. Realment no he trobat ni males cares ni cares d'enhonorabona, de dir "això és el que hauria de ser".

- No n'has trobat de cares d'enhorabona? En altres casos hi ha gent que diu que sí...
- Jo qualque vegada sí que m'han dit "que bé xerres", però és una cosa molt estranya que m'ho diguin, perquè jo pens "clar, normal"... si he fet aquí sa meva vida, però m'ha passat molt poques vegades. La immensa majoria de vegades són converses normals de persones que xerren en català.
- Val. T'has trobat qualque problema per xerrar en català? On sigui, cossos policials, jutjats, gent que et miri malament per xerrar-los en català?
- Fins ara no m'ha passat mai i tenc aquesta por de que me passi. Però fins ara, sa veritat que no. Com a molt, un "perdona, me hablas en castellano que no te entiendo?", però clar és que igual no t'entenen realment i en aquests casos has de mirar de dir-ho més a poc a poc, o canviar, que per jo no me pareix un sacrifici canviar de llengua.
- Tu estàs estudiant Ciències Polítiques, entenc que tens certa predisposició a fer anàlisis socials i observar el que passa al teu voltant... Com perceps la convivència entre les dues llengües a nivell de Mallorca?
- Buffff, mem, jo crec que sempre s'ha de fer una diferència entre Palma i sa part forana, perquè conec gent de sa part forana que té una realitat sobre l'ús del català totalment diferent de la que puc tenir jo aquí a nes Coll d'en Rabassa. Jo... sa meva opinió és que hi ha una convivència pacífica, sí que és pacífica, però... totalment desigual, en el sentit que se pot anar xerrant català pel meu barri i xerrant castellà igual, però no pots viure completament en català, per exemple i en castellà sí. I m'explic, per exemple, una persona catalanoparlant pot anar a comprar es pa, pot anar a sa botiga d'animals i després anar a una tenda a comprar un pollo a l'ast i ho pot fer perfectament xerrant en català, però què passa, que segurament no li contestaran en català a sa meitat de botigues i se trobarà en que qualque paraula que digui no l'entenen. I això en castellà no passa. Sa desigualtat que hi ha és així, però tampoc crec que hi hagi un conflicte en el sentit de que el català s'imposa. No hi ha ningú que t'obligui a xerrar en català. Jo no m'imagin en es meu barri un problema de perquè m'estàs xerrant en una llengua o una altra.
- Val... seguim, estirant d'aquest fil, et sorprèn a tu que jo et faci l'entrevista perquè per tu ha estat molt normal adquirir el català com a llengua d'ús a la vida diària, però clar, jo estic fent el TFG sobre aquest tema perquè, ets una excepció, sou molts més, però la majoria de gent no fa la passa d'adquirir el català com a llengua d'ús habitual. Per què creus que hi ha tanta gent a Mallorca que no s'ha animat a adquirir el català i fer un ús indistint de les dues llengües i es queda tancada només en una?
- Mira, jo crec que com a persona d'una família d'immigrants, puc donar sa meva opinió de perquè passa això. Jo ho vaig, amb el meu grup d'amics, literalment tots són nascuts a Mallorca, però de tots, només n'hi ha un, un, que té un pare, un, nascut a Mallorca. La

resta són de la península, n'hi ha de Bolívia, d'Andalusia, bé, n'hi ha de per tot arreu, per tant, es primer problema, encara que no és un problema, és un conflicte en què es troba es català és que molta gent són fills d'immigrants i això provoca que es castellà sigui sa llengua vehicular de sa seva vida. Però no seria un problema si no fos perquè jo crec que no hi ha mesures suficients per promoure es català. I m'explic, els meus pares han viscut aquí el mateix temps que jo, vint anys crec que duen aquí, no 18, o sa meva germana que té 6 anys més que jo. De tots els exemples triaré sa meva germana, ella va arribar amb 9 anys aquí i ella xerra català perfectament però ella no el sent com a seu ni com a part de sa seva vida perquè a ella no li ha passat es mateix que m'ha passat a mi, no ha tengut ses mateixes experiències de vida, escoltar música en català, mirar es català a sa tele, igual a sa meva germana no li ha passat. I ella pot anar perfectament per Palma i per es Coll xerrant només en castellà perquè és una llengua que actualment també se xerra aquí i no troba cap problema en xerrar-lo. Per tant, crec que aquest és es problema. Si tu pots fer vida només en castellà. Per exemple sa meva germana i els meus pares, si han nascut en castellà i han xerrat tota sa vida en castellà i arriben a un lloc nou on lo únic que volen és treballar per pagar el pis i per fer vida pels seus fills, perquè han d'aprendre una nova llengua? Si no la necessiten per res... Ells no tenen aquesta necessitat... I el problema per mi seria aquest, que es català no és una necessitat per viure actualment.

- No és una necessitat, fins que surts dels ambients bàsics, quan evoluciones i surts del teu ambient inicial, sí que tens contactes amb el català, ja sigui amb l'associacionisme o el que sigui...
- Sí
- Tema català-mallorquí, des del teu punt de vista, quina opinió en tens, atès que dins Mallorca hi ha certes persones que consideren que són llengües diferents, que s'han de tractar diferent...
- Mira, jo quan pens en aquest tema, sempre em ve la imatge de jo mateix a cinquè de primària que teníem el profe de medi, que també era el director de s'escola i, un dia, no sé perquè se m'ha quedat gravat en es cap, però va dir: "jo no sé perquè estudiava llengua i literatura catalana si hauríeu d'estudiar llengua i literatura mallorquina". I és una cosa que sempre se m'ha quedat en es cap, jo pensant... supòs que en aquell moment no entenia res de perquè havia dit això i després és una cosa que et dona una imatge de com funcionen... Per mi, es català i es mallorquí són sa mateixa llengua, no hi ha debat per mi, i és una cosa tan fàcil o difícil com mirar-la com diuen els filòlegs que estudien el tema o bé anar a Barcelona o València i mirar com xerren. Conec gent valenciana i gent catalana que me cauen perfectament i som perfectament i xerrem en català i m'és igual com li vulguis dir. Això de dir-li de diferent manera també passa amb el castellà. Si els hi demanes als meus pares quina llengua xerren, te diran que

l'espanyol. I jo dic castellà per una qüestió de costum. No sé, no hi ha debat per a mi. Sé que hi ha conflicte, però per mi no.

- Per cert, el castellà que parles, s'ha adaptat al castellà de per aquí o segueixes parlant com a Xile amb els teus pares?
- Realment, el meu cap té moltes formes de xerrar. De fet quan xerr en català només tenc un accent, crec, però quan xerr en castellà realment tenc el castellà de sa meva família de Xile, els meus padrins i tal, després tenc s'accent que xerr a ca meva, que té un accent més... normal... després tenc el meu accent, que crec que és s'accent amb el que pens, el castellà de Mallorca. I després tenc s'accent gallec que m'està sortint ara...
- Clar perquè ets a Galícia ara estudiant, com ho dus amb el gallec?
- Pues realment molt bé. He tengut molta sort perquè m'he trobat que tots els amics que he fet són gallecs, galegofalantes, es meus companys de pis són galegofalantes, es meu al·lot és també galegofalante, per tant, crec que no he trobat cap problema en entendre'l, i realment el puc xerrar, però me passa que... realment m'està passant com amb es català fa quatre anys, que el sé xerrar però no m'atrevo encara.
- Bé, en un parell d'anys ja t'hi animaràs!
- Sí, segur que sí.
- Per cert, Moncada és un llinatge d'arrel catalana, no?
- Sí, però hem investigat un poc enrere i tots els avantpassats són de Xile, per tant no sé...
- Si tens qualsevol aportació que vulguis fer, ara es el moment
- Tipo minuto de oro... hehehe, bàsicament, jo vull afegir que jo som de Mallorca, jo me sent de Mallorca, per tant es català és una forma de com tornar a ses arrels d'aquesta terra i de sentir-te part d'ella i a més de poder xerrar amb sa gent que ha estat aquí de tota sa vida. I al final, és una llengua que sortosament que també et fa entendre la cultura i la gent d'aquí.
- Per cert, una darrera pregunta, com vares viure el conflicte que es va iniciar durant la legislatura de Bauzá com a president del Govern?
- A mi tots aquests conflictes me sonen com a molt nous, en el sentit que jo era petit, molt petit, sobretot políticament i no record res massa interessant, bé, només que noltros dèiem que com així els alumnes de sa pública no anaven a classe i noltros sí, perquè jo anava a una escola concertada a n'es Coll, no hi ha escola pública a nes Coll i ens demanàvem perquè ses públiques feien vaga i noltros no i ens varen dir que ses concertades no feien vaga i noltros: "ah, vale". I aquest és l'únic record que tenc de tot allò, ah, i també que Naturals va passar a ser super fàcil perquè se feia en anglès i va

passar de ser una assignatura super difícil a una de molt fàcil completant paraules en anglès.

- Vares fer primària i secundària a la concertada?
- Sí, i batxillerat també.
- I eren en català?
- Primària gran part sí, però a secundària tenc més dubtes perquè tenc records en les dues llengües, crec que les ciències eren en castellà, mates, física, etc. Després el batxiller el vaig fer 100% en català al Col·legi de Sant Pere.
- Ei, idò fins aquí hem arribat! Moltes gràcies per la teva col·laboració!
- Moltes gràcies!

Transcripció 3

Pseudònim: Amanda

Dona

1976

Argentina

Llengua materna: Castellà

Arriba a Mallorca any 2000

Comença a parlar català 2021

Lloc de residència: Binissalem

Estudis: Grau superior

- Bé, començarem, ets n'Amanda...
- Sí, el meu nom és Amanda, vaig néixer a l'Argentina, l'any 1973 i amb 26 anys vaig venir a Espanya.
- I vares venir a Mallorca directament?
- Gairebé, primerament vaig anar a Navarra, perquè tenc família allà, a Rayos i a Elizondo. El meu llinatge és d'allà, els meus avis eren bascos. Vaig anar a visitar-los i després vaig venir a Mallorca perquè hi tenia amics. Y aquí estoy
- Quin any va ser això?
- Març del 2000
- I vares anar a viure a Palma?
- Bufff! Aquell era molt complicat aconseguir un pis de lloguer i jo vaig venir amb el meu marit anterior, argentí també, i vàrem llogar un pis a l'Arenal durant un any o així i després en vàrem aconseguir un a Palma i ens vam canviar. Després d'això, diferents feines i després vaig llogar a Son Ferriol i després a Consell i ja fa deu anys que vaig venir a Binissalem, amb en C..
- Quins estudis has fet?

- A Argentina vaig fer batxiller, comptabilitat i administració hotelera. Quan vaig arribar a Mallorca he fet feina en una empresa on vaig fer diversos cursos de comptabilitat, recursos humans, gestió de grups...
- En el món del turisme?
- No, a Bimbo, aquesta empresa em va capacitar moltíssim, allà era un era càrrec intermedi amb responsabilitats sobre diversos punts de venda.
- Bimbo va tancar fa uns anys no?
- Sí, en tancar, tot fora i externalitzat.
- I ara?
- Ara estic en una altra empresa.
- L'empresa és per aquí Binissalem?
- Ara estic estudiant català aquí a Binissalem i aquesta setmana he començat a fer les pràctiques de circulació de camió perquè voldria oposar per bombero. El meu home és bombero i jo vull oposar també. I per això estic estudiant el català. Me demanen el B1, però ja que hi som, el B2 perquè per mi mateixa tenir un poquet més de vocabulari i fluïdesa.
- A l'Argentina només vares estudiar espanyol o altres llengües?
- Espanyol al batxiller i després a la meva carrera portuguès i anglès.
- I la família basca xerren euskera?
- Euskera i castellà. Xerren ses dues. Sí. L'Euskera és difícil, per mi impossible.
- Però els has sentit a ells?
- Sí, el meu cosí ha estat aquí a a la illa i el xerrava un poquet per a ensenyar-me'l però no, no... impossible.
- I ara conta'm el teu primer contacte amb la llengua catalana.
- D'acord. Jo vaig venir l'any 2000 i vaig començar a fer feina a l'Arenal en turisme. Sempre m'han agradat molt els cavalls i els animals i feia excursions, però amb turistes. Per tant xerrava bàsicament anglès i poquet de portuguès per si hi havia qualche brasiler. El meu marit llavors era argentí, per tant, contacte amb el català, res. El meu jefe sí que eren mallorquins, però amb mi xerraven en castellà. Feien el canvi. Després vaig treballar en una oficina, blablabla, mis jefes eren peninsulars i xerraven castellà.

Bàsicament no consumia res de català, perquè la tele també cercava canals en castellà. Però quan vaig conèixer en C....

- Això va ser quan?
- Fa 10 anys, ell me xerrava en català i per això vaig començar a escoltar, per ell, un poc de català. I ara, des del mes de setembre mir molt sa tele en català. Abans mai, mai ho havia fet i ara mir IB3 i TV3 per poder escoltar més.
- I ell et xerrava en català des del primer moment?
- Sí. Els primers dies quan ens vàrem conèixer, ell ja em xerrava en català, però jo no l'entenia i no li contestava, quería ligar i tot això... I jo era amiga de la seva germana i jo li deia "no te entiendo" i ell va començar a xerrar-me en castellà i després ens vàrem fer amics i tot això... i vaig venir a viure aquí i, a poc a poc, va començar a xerrar-me en català i ja he fet el oïdo i el podia entendre, a ell. A altres mallorquins no, però a ell sí que l'entendia bé.
- O sigui, quan ell xerrava amb la seva família a tu et costava entendre les converses?
- Al principi sí, ahora, com la tele al setembre, si jo quería ver una pel·lícula, jo no entendia res, però des del setembre hasta ara consumesc notícies i la publicitat en català perquè vocalitzen i gesticulen i el tono és más lineal, però las pel·lícules no entenia res, però ja mir també les pel·lícules i ho entenc tot.
- I per què vares fer aquest canvi el setembre?
- Per les oposicions, me sap greu, però és per això, perquè necessit tenir el B1 per a opositor, perquè jo el que veig, des del meu punt de vista és que, al haver dos idiomes, jo soc de naixement castellanoparlante i em puc comunicar aquí en castellà, pues ja utilitzo es castellà. Clar, si jo, en ves de venir a Espanya hagués anat a França o a París, ja xerraria en francès o res, però aquí, tenint dos idiomes...
- Per què clar, a tu, xerrant en castellà ja te bastava, no necessitaves es català per a res...
- Sí, així és i en C. s'enfadava un poquet perquè venien amics seus a vernos i xerraven amb ell en català i quan me miraven a mi, en castellà. I ell deia no, n'Amanda entén el català. Però els seus amics sempre em xerraven en castellà.
- I ell sempre t'ha xerrat a tu en català?
- Sí, sí.
- Altres contactes que has tengut amb el català, potser els fills, la feina o a la compra...
- No tenc fills. Jo tenc entès, no només la meva experiència sinó el que me diu la gent és que tots fan el canvi al castellà. Sols tenc una experiència al Carrefour des Coll d'en

Rabassa, quan vaig començar a treballar allà fa molts anys per Bimbo. Vaig començar per col·locar par a l'estanteria. I va venir una dona més o manco gran, d'uns 60 o 70 anys i me va preguntar per plátanos, on és la fruita? En català. I jo en aquella època no sabia res i, entones le dije en castellano: "discúlpeme pero no lo entiendo" I m'ho va tornar a dir en català. I jo li vaig dir "me lo puede decir en castellano, en espanyol?". I ella em va dir algo així com: "el català també forma parte d'Espanya". I m'ho va tornar a preguntar. I jo: "lo siento pero no entiendo lo que me está preguntando". I vaig seguir amb el meu treball... I aquest ha estat l'únic cas que m'he trobat de qualcú que no ha canviat de llengua. Però aquesta senyora se va enfadar. Amb raó o sense, però se va enfadar.

- Ara ho veus diferent? Ho entens, 20 anys després?
- Sí, sí, ara entenc la seva postura.
- En aquell moment no l'entenies?
- Bé, jo no me vaig enfadar. Però ara sí que he canviat la meva mentalitat perquèestic amb un mallorquí i no amb un estranger, estranger o peninsular o lo que sigui. He canviat un poc la meva mentalitat, però tampoc m'oblido del que hi ha i és que, lamentablement o, que Mallorca forma parte de otro país que és Espanya. Mallorca no és, no és un país independent ara mateix i no veig mal que dos llengües estén convivent.
- En política hi entrarem més endavant, però clar, el tema és que si hi ha dues llengües però una la sap tothom i l'altra només la meitat de gent
- O menys...
- Vull dir, com acabarà això?
- No poden conviure. La meva mentalitat, sincerament, perquè t'ho puc contar bonito, però el que opin és que: tenc aquí defora molts cavalls. Tenc una amiga alemana que ha duit cavalls dels Estats Units, d'Alemanya, d'Espanya, de Mallorca i d'Argentina... i tots els cavalls s'entenen. Perquè la base d'un idioma quina és? La comunicació. Doncs tenim un alfabet numèric internacional. Perquè aquesta discriminació entre una llengua i una altra? Perquè aquest lio català, castellà, català castellà i tothom enfrontat si la base d'un idioma és la intercomunicació? Tenc fam, tenc son, sigui lo que sigui jo entenc que vosaltres... Bé, jo som argentina i Argentina és un país format per espanyols, italians, alemanys, tal vez no tanga este arraigo de lo propio vuestro. Esto de los mallorquines que sentís que el catalán, el mallorquín es vuestro. Tal vez mi mentalitat ja és més oberta, més global, formada per molts de llocs i moltes nacionalitats. No entenc això de que no s'ha de perdre el mallorquí o el català. Jo no tenc tanto apego al castellà. M'és igual si ara s'agafen 10 paraules del català, 10 del castellà, 10 del mallorquí, ya has visto, 10 de l'anglès, 10 del francès i tot el mundo xerra una sola llengua.

- Però això sí que és idíl·lic, perquè vas a França i, o xerres francès o...
- Sí, sí, és idíl·lic. Sempre he estat un poc de causes perdudes...
- L'esperanto és un poc això que comentes
- Sí sí, això mateix, l'esperanto podria ser, però jo sempre he estat molt idíl·lica, molt de causes perdudes...
- No, no, no passa res, jo també som de causes perdudes,
- I el que veig és això, hem vingut molta gent de l'estranger, de la península i clar, tot aquest embolic fa que sigui molt difícil mantenir la llengua autòctona. Les meves amigues alemanes xerren castellà. No han pogut aprendre dos idiomes. Xerren castellà. Ella, cavallista, va a cercar els cavalls a Sevilla en castellà. No sé...
- Per això jo estic cercant sa gent que sí que s'ha animat a fer sa passa. També podria haver cercat els que no el xerren mai, però preferesc tractar amb els que sí que vos heu animat a fer sa passa. No sé, jo estic molt orgullós d'escoltar-te, sí que hi ha dues llengües, però que algú que vengui de fora s'animi a parlar-la, està molt bé... No sé què passarà a les properes generacions, el meu fill parla català, però jo què sé més endavant...
- Per arreglar això, independència. Independència i sols català. Castellà fora, perquè d'aquesta manera..., ja veurem, però... Mem, jo al curs de català que he fet tots el feien perquè el necessitaven per la feina. Necessiten només el paper. Després jo no sé si a la meva feina el xerraré. Volen el paper i ja està. Jo a la meva feina no sé si després el faré servir el català, perquè hi ha molts estrangers que tenen accidents i xerren anglès.
- Però i per xerrar amb els companys?
- Però no tots són mallorquins. N'hi ha de molts de llocs i no tots xerren català.
- A banda del català i el castellà, xerres algun altre idioma?
- Anglès a nivell medio.
- Com a conclusió de perquè aprens català, podríem dir, per amor i per feina?
- Jo vaig començar per amor perquè ell sempre m'hi xerrava. I també per la feina perquè em demanaven el títol, però després també m'he animat a fer el B2, però per estudiar s'ha de tenir temps. Jo ara estic sacrificant temps de sa meva vida per estudiar, he de renunciar a coses meves per estudiar, feina, família, amics...
- Una cosa, ara quan vas a comprar per aquí a Binissalem, el pa o lo que sigui, ho fas en català, comences la conversa en català?

- Ho he fet. A Correus, per exemple i l'homo de correus quasi quasi plorava
- Sí? Perquè ja te coneixia d'abans?
- No, bé sí, de dues o tres vegades abans però no me coneix. Li he explicat que ara xerr català i que el xerr malament però el xerr. I ohh, moltes gràcies perquè això i tal...
- I quan tu sents això, què sents?
- M'agrada! Si, sí, moltíssim i m'incentiva a seguir.
- I t'ha passat qualque altra vegada?
- Bé. Sí... aquesta tarda he anat a Inca a pagar la quota de l'autoescola de camió i hi havia dues al·lotes i me comencen a xerrar en castellà i jo lo mateix: també les vaig dir que estic estudiant català i que no s'assusten i que m'hi xerrin i lo mateix: ohh que bé! I blablaba!
- I t'han canviat i t'han xerrat en català?
- Sí, sí les dues
- I al revés t'ha passat?
- A Deixalles també em va passar el mateix: em diuen moltes gràcies per preocupar-te per sa nostra llengua, sí sí...
- O sigui tens inputs positius per intentar-ho
- Sí, sí, la gent d'aquí ho agraeixen moltíssim!
- I al revés t'ha passat de xerrar en català i que t'hagin dit, no no importa, habla en castellano
- No no, això no m'ha passat
- D'acord, una altra cosa, quines facilitats o problemes has tengut per poder xerrar en mallorquí?
- No no, en general aquí tota la gent hi xerra. On jo vaig no tenc problemes. No vaig molt a Palma. Vaig al poble i a Inca, la meva vida és molt senzilla, vida al camp en mallorquí, bé, amb el veïnat aquell no, però cap problema.
- A l'hora d'aprendre'l, ho has trobat relativament fàcil?
- Entendre'l sí, però parlar i escriure'l és molt diferent. Les primeres vegades li vaig dir a la Sara (la professora de català) que creia que saber castellà jo m'estava complicant a mi a l'hora d'aprendre català. I na Sara em va dir: no no, ajuda, ja ho veuràs. I ahora sí que

estic vent que m'ajuda. En tot cas, el castellà és opuesto, a vegades: v baixa/b alta, tot això, però m'ajuda. Ara mateix estic en una etapa que m'ajuda.

- I quan vas començar a anar a classes de català?
- Al setembre vaig començar el curs i vaig fer l'examen el dissabte passat.
- I ara seguiràs amb el B2?
- Sí, aquesta setmana he començat i faré l'examen el maig.
- I abans de fer l'examen del B1 mai havies anat a cap curs de català?
- No, la primera setmana va ser dues hores dilluns, dues hores dimecres i dues hores dijous. El dijous na Sara va dir, avui escriurem. I jo no sabia escriure res. Mai havia escrit res. Escrivia YO amb i grega... No sabia escriure ni això.
- I els cartells per els carrers els entenes?
- Sí sí, això sí?
- T'has trobat qualcú que s'enrigui de tu per el teu accent?
- No, no, però sí que és cert que hi ha gent que sí, bé, en el grup de bombers de Palma, la meva cunyada és bomber també i té companys que sí que han fet un petit curs, perquè abans no demanaven català, i els companys bombers sí que se'n reien del seu accent, però en un entorn de confiança.
- Tema polític. Pots opinar lliurement perquè és anòmima. Saps que damunt l'any 2012, amb en Bauzá al poder hi va haver una certa revolta a les escoles perquè va voler canviar el sistema d'ensenyament de llengües a les escoles. Tu això, ho vares viure de qualque manera?
- C. és molt implicat en tots aquests temes. Ell és independentista i defèn molt el català i tot lo seu. Jo, quan vaig venir l'any 2000, política gens. Tenia 26 anys, havia sortit d'un país, en principi molt ric però amb un govern desastre i no m'interessava res la política. Només feina, feina i feina. Amb el temps em vaig començar a implicar un poquet més en política i tenc la meva opinió. No ho veig com diuen a la tele. Crec que a l'escola s'ha d'utilitzar més el català perquè s'està perdent. Ara bé, estic veient cada dia TV3 i IB3 i diuen que a les classes, els alumnes i els professors xerren en català però en el pati en castellà. Hay canvi. I els nins, cada vegada més castellà. Ja casi no utilitzen el català.
- Sí... potser abans era més la llengua del carrer i ara sembla que és més sa llengua de l'escola i no del pati.
- Sí, això diuen a la tele, i ara estan amb el tema del 25% i intenten per totes bandes que el català acabi.

- Tu notes aquesta dificultat de convivència entre les dues llengües?
- Sí, sí, està clar, molta dificultat
- Una darrera pregunta. Tema català-mallorquí, hi ha gent que considera que són dues llengües diferents. T'hi has trobat amb això?
- Sí, sí, estàs a la taula indicada, perquè la meva sogra que ha estat funcionària i té certa educació, ella... jo crec que és un poc influenciable, diu que ella és mallorquina i xerra mallorquí i està en contra d'IB3 i TV3 perquè diu que són catalans i que no té res a veure amb sa seva llengua i a vegades inclús s'enfada i quan hi ha sopar o dinar familiar, el seu fill, oooh, bufff, xoquen.
- I el teu punt de vista quin és?
- Que és un dialecte. Yo soy argentina, i li dic: yo hablo así como en Argentina, pero es español, suegra. Allà pronunciamos así, però es el mismo idioma. Yo que hablo, argentino? I ara, després de moltes vegades ara comença a canviar un poc.
- Vols afegir alguna altra cosa?
- Amb jo ve al b1 una al·lota mallorquina, nascuda a Mallorca però amb pares peninsulars, ha estudiat aquí però ara està casada amb un madrileño i és exactament el contrari de la meva mentalitat. Ella que és mallorquina i s'ha casat amb un madrileño... està molt en contra de tot això i no ho puc entendre. Estic convençuda que li ha canviat la mentalitat per culpa del novio madrileño.
- I què tal les classes?
- He tengut na Sara per el B1 i molt bé i ara tenc una professora divina també. I he de dir que tot exquisit amb els professors, els exàmens, tot exquisit. Te dona incentius a seguir estudiant.
- Com te veus d'aquí 5 anys? Xerrant català amb total?
- Bé, ara faré el B2 i ja veurem com va, però no seguiré estudiant més perquè he d'estudiar el temari de bombers, però segur que podré xerrar ja molt millor.
- Idò fins aquí! Moltes gràcies per les respostes!
- Noo. De res!

Transcripció 4

Pseudònim: Joan

Home

1987

Palma

Llengua materna: Castellà i anglès

Nascut a Mallorca

Comença a parlar català 2021

Lloc de residència: Búger

Estudis: Universitaris

- Començam! Primer digue'm un poc qui ets, on vares néixer, quants anys tens...
- Es meu nom és Joan, vaig néixer aquí a Palma de Mallorca, a Mallorca i tenc 35 anys.
- Els teus estudis?
- Soc enginyer industrial
- Els teus pares quines llengües xerraven?
- Mumare és anglesa, xerrava anglès. Mumpare és mallorquí però els meus padrins són andalusos. Mumpare xerra mallorquí i castellà, però a ca nostra xerram en castellà o anglès.
- Per tant, tu xerres en castellà amb ton pare i anglès amb ta mare?
- Sí, exacte
- I entre ells, els teus pares?
- Xerren en anglès
- I tens germans?
- Sí, dos germans
- I com xerrau entre els germans?

- En castellà.
- Val, ara explica'm la teva etapa d'estudiant
- Jo vaig estudiar a Son Ferriol. Allà el 50% aproximadament dels alumnes són castellanoparlants i el 50% catalanoparlants i sa majoria de gent, amb els amics sempre he xerrat en castellà. Jo era el típic alumne que a sa classe de català també xerrava castellà perquè a ca meva se xerrava castellà i me sentia més còmode. I ho feia així crec que per timidesa, perquè me feia vergonya xerrar en català i perquè me sentia més segur xerrant en castellà. Sempre he xerrat en castellà amb els meus amics, al col·legi i des de sempre.
- I quan vares canviar d'escola a l'institut també?
- Sí, sí igual! En es meu grup d'amics són sa meitat castellanoparlants i sa mitat catalanoparlants però entre noltros sempre hem xerrat en castellà en general, perquè sí crec que els castellanoparlants no ens sentim tan segurs xerrant català com els catalanoparlants xerrant castellà, o sigui que predomina sempre el castellà entre noltros.
- O sigui que els teus amics catalanoparlants acaben xerrant en castellà fins i tot entre ells?
- Bé, entre ells a vegades, bé, sí, quan estam tots junts, sí fins i tot entre ells, però sí que és veritat que a vegades fan comentaris entre ells en català, però predomina sobretot es castellà.
- I després d'acabar s'institut vares anar a la universitat... aquí?
- Sí, a la UIB
- I allà va seguir tot en castellà?
- Sí, sí. Es companys que vaig conèixer allà va ser lo mateix. N'hi havia que xerraven en català i altres en castellà, però amb jo sempre s'han dirigit en castellà, perquè veien que jo me sentia més còmode xerrant castellà.
- Quines llengües parles?
- Anglès, català, castellà, alemany perquè he viscut a Alemanya i a Àustria i... ja està.
- Carai, ja n'hi ha! I l'alemany també a bon nivell?
- A nivell laboral, perquè faig feina amb alemanys. I sí, puc xerrar bastant còmode amb els alemanys.

- I ara digue'm el teu primer contacte amb la llengua catalana. Entenc que va ser amb l'assignatura de llengua catalana a l'escola o hi havia altres assignatures que feies també en català?
- No... sí, bé sa majoria crec que eren en castellà al col·legi i a l'institut, i sí, l'assignatura de català és una assignatura que mai se m'ha donat molt bé... i és per això perquè a ca meva sempre hem xerrat en castellà i perquè no el practicava amb els companys. I a la universitat també la majoria de classes eren en castellà si no record malament i podies triar si volies fer l'examen en català o castellà i jo sempre ho he fet en castellà perquè és més còmode per jo...
- I clar, els amics en castellà... i sa feina?
- Jo és que sa meva vida laboral va començar a l'estranger. Jo he viscut dos anys a Alemanya i cinc a Àustria o sigui que sempre he xerrat anglès o alemany i aquí fa tres anys que he arribat a Mallorca i aquí ja he començat a xerrar en català amb alguns companys, també faig feina amb alemanys, perquè l'empresa és familiar alemanya i es dueños són alemanys i l'ambient és internacional. I hi ha una mescla de tot. Xerram anglès, alemany, castellà i català. Sí que és vera que hi ha companys mallorquins amb qui jo ja començ a xerrar en català.
- I això va ser fa tres anys
- Sí sí,
- Ho dic perquè abans també trobaves gent que era catalanoparlant però et canviaven ells. Vas 7 anys a l'estranger i quan tornes, et trobes en la mateixa situació però ara ja també tu t'atreveixes a xerrar en català.
- El canvi el vaig fer en conèixer na Margalida.
- I d'això quan fa?
- Dos anys... un any i mig... perquè jo ja sé es truquet per començar a xerrar en català i és que quan coneixes a qualcú, començar xerrant directament en català. Perquè si comences xerrant en castellà, fer el canvi ja és molt estrany, costa més. I amb na Margalida va passar això. Vàrem començar a xerrar en català i jo cada vegada me sentia més còmode i mira... ara jo faig el mateix amb desconeguts. Si me xerren en català, jo els hi contest en català, cosa que abans no feia, per vergonya els hi xerrava en castellà.
- O sigui que abans tu contestaves en castellà i ells et canviaven al castellà...
- Hi ha gent que me canviava i gent que no. Sa gent que no canviava... a molt poca gent que no canviava jo els hi canviava al català, jo seguia xerrant castellà.
- O sigui ha estat na Margalida qui t'ha ensenyat els "trucos" aquests de no canviar...

- Sí, que m'ha canviat es xip. I també que he madurat un poc i ho veig un poc diferent, perquè abans si no el xerrava era per timidesa més que res. I ara, si no xerr del tot bé no me fa tanta vergonya com abans.
- Idò el xerres super bé
- Perquè ja duc un any xerrant-lo sempre a casa!
- On més el xerres?
- A casa sempre, per Búger també i amb desconeguts que trob per tot arreu que si me xerren en català jo els hi contest en català, al gimnàs, etc.
- Per tant, els entorns en què parles català són les noves amistats que has fet d'un any cap aquí. Per anar a comprar el pa aquí com ho fas?
- Aquí a Búger en català.
- I a Palma?
- A Palma en castellà, no sé perquè, però seria en castellà. A lo millor perquè Búger és un poble petit i sé que aquí se xerra més en català, però sí, aquí vaig a comprar es pa i ho faig en català.
- O sigui que si coneixes gent a Palma ja no els hi xerres en català però aquí a Búger sí?
- No, no, jo diria que a sa gent que me xerra en català desconeguda, jo canviaria al català, però si jo començ la conversació la començ en castellà.
- Si tu comences en castellà i ells segueixen en català llavors tu canvies al català, és així?
- Exacte!
- I perquè has fet aquest canvi?
- Bé, sempre he tengut una espina clavada de que jo he nascut aquí i aquí se xerra català i castellà. Es català és un idioma que... conec molt bé perquè l'he estudiat però per timidesa mai l'he empleat. I bueno, ara que em sento més segur he decidit canviar. I també perquè a vegades sí que m'he sentit no del tot integrat en qualche grup de gent que xerra català. No he participat tant en sa conversa activament perquè no me trobava molt segur xerrant en català. I és algo que tenia pendent des de sempre, bueno, des de que he arribat a Mallorca. I ara pareix que està millorant.
- Per tant t'has trobat en situacions en què pel fet de no xerrar català te senties com a desplaçat?

- Més que desplaçat... no... era que me costava participar en la conversa per timidesa, per vergonya, perquè me sento molt més còmode... i encara és així, xerrant en castellà. I per això no particip tant en sa conversa en català.
- Súper! I a part dels motius, el fet de parlar-lo t'ha generat qualche cosa?
- Sí, crec que és un canvi bo. Crec que m'obri més portes, per exemple en situacions com la que comentava abans. A sa feina hi ha companys catalanoparlants que xerren català entre ells i ara puc participar més en les converses amb ells. I bé... sempre és enriquidor conèixer i xerrar més idiomes. Ara me sento més bé! Tot és positiu
- Quines dificultats t'has trobat, més enllà de la timidesa intrínseca, perquè has estat 30 i tants anys sense fer-ho...
- A lo millor una dificultat seria... la timidesa i... en es col·legi, en general, encara que hi havia un 50% de catalanoparlants i 50% de castellanoparlants sempre ha dominat més es castellà. Igual que passa en el meu grup d'amics. Predomina es castellà perquè els castellanoparlants no se senten tan còmodes xerrant es català com els catalanoparlants xerrant castellà. I això és una dificultat que m'he trobat i que no em permet practicar es català.
- Per exemple, si tu ara vas als teus amics que saps que són catalanoparlants, que són del teu grup d'amics i començau la conversa i tu ara de cop i volta els hi xerres en català. Què passaria? O ha passat?
- No ha passat perquè... és que seria molt estrany fer això...
- Violent
- Sí... no ha passat mai i no crec que passi. Crec que es truc per un castellanoparlant poder xerrar en català és conèixer sa gent desconeguda xerrant en català.
- Si comences en castellà ja no canviaràs?
- Exacte. Costa molt canviar el xip.
- Molt bé! Vares tenir dificultats per aprendre'l, més enllà de s'escola? No tant per fer-lo servir...
- No, no... per escriure i llegir no, però per xerrar-lo sí, perquè no és el mateix xerrar-lo per una persona que el xerra a ca seva que per jo, que no ho faig. Però no, no he trobat dificultats per a aprendre'l, només per xerrar-lo
- T'has trobat amb qualche situació o problema pel fet de no xerrar català? Que te l'hagin volgut imposar o obligar?
- No! Mai m'he trobat en aquesta situació.

- Què ha canviat a sa teva vida des de que parles català?
- M'he llevat aquesta espina que tenia des de sempre. Crec que xerrar català me pot obrir més portes a nivell laboral i també social. I Bueno... seria això
- Ja n'hi ha!
- Per exemple, creus que en l'entorn de Búger i amb la parella hi hauria hagut qualche dificultat si no haguessis xerrat català
- Crec que com que a Búger predomina es català hauria estat més difícil per jo integrar-me
- Què en penses de la política lingüística actual? A nivell escola, administració pública... què en penses?
- Aquí a Mallorca hi ha dos idiomes i s'haurien de compartir per igual a tots els espais. Tant a s'educació com a sa cultura com a tot... Jo sa meva opinió és que sí que passa això, jo almanco he notat que sí que passa això, a la universitat, a l'escola, a l'hora de fer exàmens podia triar en quina llengua fer-lo, si vaig a un concert puc triar en quina llengua vull anar, crec que sí que hi ha presència de les dues llengües
- En aquest tu m'has dit espais on sí que és vera que es comparteixen, però hi ha altres espais, jo què sé, la justícia, la guardia civil, cinema... on el català pràcticament no hi és...
- Sí que és vera que en el cinema... sí... no hi ha oferta en català
- Sa tele...
- Sí que hi ha molts més canals en castellà que en català... Sa guardia civil i sa policia nacional, sa veritat és que no ho sé però m'imagin que sí que predomina es castellà. Es meu germà és policia i ha començat a xerrar molt més en català des de que fa feina, o sigui li passa un poquet lo mateix que a jo! Però sí que és vera que hi ha àmbits com el cine en què es podria millorar molt perquè és vera que no hi ha res en català!
- Hi ha una pel·lícula cada dos o tres mesos, estic en un grup d'informació que ens diuen cada quan hi ha una pel·lícula, en quin cine i en quin horari... deu ser un 1% com a molt...
- Sí, sí, no és el 50% que deia jo...
- I això les setmanes en què hi ha qualche pel·lícula perquè hi ha setmanes en què no n'hi ha ni una... I mires el global de l'any i la diferència és abismal, això en certa manera potencia que en temes com l'oci el català quedi en una posició secundària

- Sí, sí... el que no sé és fins a quin punt els polítics poden... perquè això depèn un poc també de sa productora o des cines, no sé fins a quin punt es Govern pot intervenir en això... no en tenc ni idea.
- Si tu ara anessis al cine i sense mirar et trobessis que la peli és en català? Et generaria qualche problema? Estaries més avesat a veure-les en castellà?
- Jo estic acostumat a veure les pelis en castellà, sí que ara estic començant a veure'n en català, però per jo lo ideal és veure-les en versió original. Si són americanes en anglès, si són mallorquines en català, i així, per jo, això seria ideal.
- Per tant, la teva opinió sobre la política lingüística del govern és que ha d'incidir en alguns àmbits i en altres garantir el que ja hi ha ara?
- Sí...
- Recordes en Bauzá i la situació que hi va haver durant la seva legislatura en què va voler canviar el sistema?
- La veritat és que jo era a Alemanya i tot això em queda molt enfora. No record res del que va passar... M'ho pots recordar?
- Sí, va voler implantar un sistema de trilingüisme a les escoles en què s'equiparava els usos de català, castellà i anglès a les classes i va rebre una forta oposició.
- No m'agrada sa idea perquè si una llengua està en perill i la gent no l'està empleant, el que s'hauria de fer és el contrari i motivar la gent perquè la faci servir més.
- Com ho faries per motivar la gent?
- Buffffffff que complicat... en es col·legi jo sí que... Crec que una mesura molt important seria que els catalanoparlants no canviïn al castellà. He vist situacions en què, com que un no domina el castellà, tot d'una canvien al castellà pues això no ajuda a s'altra parlant a aprendre s'idioma. Lo ideal seria, crec, Bueno, usar sa llengua encara que s'altra persona... Si l'altra persona ho entén, s'ha de continuar amb sa llengua...
- En molts casos, els catalanoparlants que canvien, diuen que ho fan per educació, perquè com que majoritàriament controlen les dues llengües, troben que ho fan per consideració. Tu entens aquest punt de vista?
- Jo ho entendria si s'altra persona realment no t'entén. Si t'entén, no crec que sigui de mala educació no canviar. A part que és normal que aquí hi ha dos idiomes i és normal que sa persona, si t'entén, xerri en s'idioma que se sent més còmode.
- Tema català-mallorquí. Com ho veus? Dues llengües diferents com diu qualcú?

- Jo crec que és sa mateixa llengua. Crec que es mallorquí és un dialecte des català. Igual que jo he viscut a Àustria, allà se xerra alemany, però és un alemany diferent, lo mateix passa aquí. Per jo és sa mateixa llengua. A part que crec que és molt evident.
- Entre l'alemany d'Àustria i el d'Alemanya també hi ha diferents accents.
- Sí, és molt semblant, tenen un altre accent, algunes paraules canvien... per això he posat aquest exemple. És com aquí.
- Ara ja per acabar, què creus que es podria fer per tal d'aconseguir que hi hagi més gent que xerra les dues llengües indistintament així com tu?
- Jo els hi diria que facin el mateix que jo, emprar el meu truc, que comencin a xerrar amb desconeguts en català, perquè després sinó te serà molt difícil canviar des castellà al català. Jo ho estic fent i ho seguiré fent. Si qualcú em xerra en català, jo contestaré en català i ja seguiré així de per vida. En canvi sé que és molt complicat canviar amb qualcú amb qui he xerrat en castellà sempre. De fet, alguns dels meus amics, quan els hi vaig dir que xerr en català amb n'Úrsula me varen dir "i perquè no xerres en català amb jo?" però clar no puc, després de 20 anys xerrant en castellà amb tu, no podria... se'm fa molt estrany.
- Idò moltes gràcies, si vols aportar alguna cosa?
- No tot molt bé!
- Per cert, ets Joan o Juan?
- No, no, Joan, me varen posar el nom en català i sempre he estat Joan.

Transcripció 5

Pseudònim: Fanta

Dona

2000

Bamako (Mali)

Llengua materna: Bambara i julà. També francès.

Arriba a Mallorca any 2008

Comença a parlar català 2013

Lloc de residència: Son Cladera (Palma)

Estudis: Batxillerat (estudia un grau de recepció – Turisme)

- Hola, a casa quines llengües xerrau?
- A ca nostra, s'idioma de Mali, bambara, que és d'una regió en concret. Mali té diferents regions, com Espanya que té comunitats autònomes amb diferents llengües. Noltros xerram bambara i també francès perquè som una colònia francesa.
- I amb els teus pares xerraves en francès?
- No, el que passa és que mumpare és de Mali i mu mare de Costa d'Ivori. I mumare xerra el dialecte julà, però en realitat són molt semblants els dos idiomes. És com el català d'aquí i el català de Barcelona. Hi ha una diferència d'entonació però s'entén, és el mateix.
- I el francès?
- El francès el xerram perquè dins ses nostres paraules quotidianes hi ha paraules franceses. Però el francès el xerram...
- Tu vares estudiar allà. A l'escola xerràveu bambara o francès?
- A l'escola t'exigien xerrar francès. Però tu una vegada ets al carrer, ningú t'obliga a xerrar francès, pots xerrar bambara, o francès, si vols. El que passa és que si xerres francès sa gent se sent com "te creus millor que jo per parlar francès?". És com si els que xerren francès ho fan per mostrar com a superioritat respecte els altres. Si vols xerrar amb algú i donar un poc de respecte, li has de xerrar en sa mateixa llengua que ell.

- Per tant, la llengua del país és el bambara i la llengua de l'escola és el francès. Tots sabeu xerrar francès, però feu la vida quotidiana en bambara.
- Sí, és un poc com aquí, que diuen que els alumnes han de saber xerrar mallorquí, que te xerren català a classe, però a la classe de castellà tots xerren castellà, no? A s'escola s'ha de xerrar una llengua encara que tothom sàpiga xerrar castellà
- I la llengua de s'escola és el francès. Un poc seria com que el català és el francès i el castellà el bambara?
- Exacte
- Quines altres llengües xerres?
- El julà, el bambara, el francès, l'anglès i el català... i ja està
- Ja n'hi ha! Com va ser el primer contacte amb el català?
- Per jo va ser fàcil. Ja venia d'un país que... I bé, el francès i el català són llengües romàniques i jo hi veia moltes semblances a l'hora de xerrar es francès. Vaig tenir una tutora a quart de primària que sabia xerrar francès i va fer un esforç per jo de xerrar francès amb jo i traduir-me les coses. I així vaig poder fer una ràpida adaptació al català.
- Per tant, la teva escolarització a Mallorca va ser en català.
- Sí, i me va costar el doble perquè jo no sabia ni castellà ni català. Vaig perdre un any perquè em van fer repetir un curs perquè jo no sabia la llengua i clar, jo era un poc més gran que els altres que venien a classe. Bé, dos anys més perquè a Mali el sistema és com el francès i anam un any enrere. Quart de primària es fa amb 9 anys i aquí amb 8. Hi ha una diferència d'edat.
- Per tant, vares quart de primària amb 10 anys?
- No, el vaig fer al meu país amb 8 anys i després aquí amb 9.
- I vares aprendre el català perquè era la llengua de l'escola, però el feies servir en alguna altra banda?
- No. Només a l'escola. No el podia emprar en altres bandes. Amb els meus pares no. El meu pare l'escoltava però no el sabia xerrar i mumare no en tenia ni idea.
- I quan fas aquesta passa de fer-la servir fora de l'escola? En un nou entorn?
- Aquesta passa la vaig començar a fer a 4rt d'ESO, que ens ajuntàvem amb algunes companyes que també xerraven català. I fa poc el vaig començar a fer servir en el carrer. Jo el sabia, però em sentia, no sé, com a tancada, com a no sé, no és per jo... Però vaig anar fa un mes i pico a una floristeria a la Rambla i vaig demanar una flor que hi havia

allà i li vaig dir a la dona que hi havia allà: “Me dones una bossa, siusplau?” i em va dir: “oh, i que bé xerres es mallorquí, no?”. I jo me vaig quedar... mmm. És que som d'aquí. No som d'aquí, però jo som... m'he integrat a la societat mallorquina per tant som mallorquina també, que no te sàpiga, no te facis la sorpresa de que jo xerri mallorquí.

- Com te sents quan te passa això? Aquest tipus de respostes?
- És que hi ha una sensació que jo sent com de rebuig. No veig res de mal que una persona que tu, es veu diferent de l'exterior xerri la llengua d'aquí. Com si “ tu no pareixes d'aquí xerrant la llengua d'aquí, saps?”. És el primer impuls que vaig sentir. Encara que jo no sigui d'aquí, jo som aquí, he de xerrar es català, no?
- Clar... molt interessant... i quan tu li vares respondre això, què va dir?
- Li vaig dir “jo som d'aquí” i me va dir: “doncs no ho pareixes”. Que és sa resposta que jo me trob sempre a qualsevol lloc
- I fa ràbia?
- Sí em fa molta ràbia.
- I si haguessis xerrat en castellà?
- Exactament la mateixa resposta. El mes de juny, al pis on vivim a Son Cladera, qualcú deixa es ca pixar a l'entrada de ca nostra i ens vàrem queixar a la dona que s'encarrega de tot això. I la vaig cridar: “hola buenos días què tal, que soy la Fanta” i li vaig explicar tot el problema que tenia. I ella me diu i tu qui ets? I jo “la Fanta”. I me diu, es que no te reconozco, que hablas muy bien español, que en el primero tengo unos negritos...”
- Uf, racisme?
- Jo tenia mumare devora que m'escoltava i estava morta de ràbia. Que hablas muy bien castellano...
- Quan et va passar lo de la floristeria?
- Fa uns pocs mesos.
- I des de llavors el parles més sovint?
- Sí, sí, amb els meus amics pel carrer, a les tendes, a tot arreu.
- I ets de Son Cladera, un entorn molt castellanoparlant. Els teus amics són de l'institut d'allà?
- No, jo no vaig estudiar a l'IES Son Cladera. Jo sempre vaig anar al Josep Maria Llompart, a s'Escorxador i al col·legi de devora, el Felip Bauzà.

- I els teus amics són d'allà, no?
- Sí, sí, no són de Son Cladera.
- I en quins més entorns xerres català? A l'associació?
- Bé, amb els amics per tot, amb en Guillem de l'associació... Bé, amb els de l'associació xerram sobretot per Whatsapp i xerram indistintament. Amb en Gullem sempre li xerr en mallorquí.
- Sí, sí, en Guillem em va dir que un dia per altre li vares començar a escriure en mallorquí i per això t'he entrevistat. Com així vares fer el canvi? Perquè
- Per jo és molt natural. He vingut aquí, he hagut d'aprendre castellà i també català. Per què no l'he de fer servir amb altres persones. Encara que els hi paregui estrany, jo som aquí i xerr en la llengua d'aquí. A l'Administració, per exemple, és tot en català, no?
- Exacte
- Has de saber llegir, has de comprendre... tot.
- Per tant és un motiu com de sentir-te part d'aquí, integrada. Quines altres coses positives o problemes?
- Sí, quan arriba a ca meva una circular per els meus germans, el meu pare me la dona i me diu: llegeix això que jo no en sé... I jo me sent super bé, me sent guai! Afortunada
- Els teus germans el xerren?
- Sí, la meva germana de 8 anys sí. L'entén i el comença a xerrar a poc a poc.
- Ella va néixer aquí, no?
- Sí, i el xerra perfectament. I el meu germà petit de 3 anys li dius "Isa, seu" i ell seu, perquè a l'escoleta li xerren en català.
- Per tant, ja que hem xerrat d'escoles, què et sembla la política educativa? Fer l'escola en la llengua d'aquí, saps que hi ha gent que ho critica...
- Jo crec que es català s'utilitza només en els centres educatius i a l'administració, i al carrer et trobes molts més castellanoparlants, però això no té res a veure amb quina ha de ser la llengua de l'escola. Així com van les coses van bé, s'ha de parlar més a les escoles català que castellà. Però és vera que la gent que ve aquí i ja xerra castellà té més problemes per integrar-se, com diuen, perquè costa molt. És un repte i costa molt.

- Creus que hi ha prou ajudes? No sé com va ser el teu cas en concret, si vares arribar a mig curs o a principi de curs, comentes que vares tenir una mestra que et va ajudar amb el francès...
- Falten mestres de suport. Jo només en vaig trobar una en tot el centre. Quan ella no hi era jo anava perdudíssima, no entenia què deien a classe...
- I la vares tenir un any?
- Bé, un any i mig i després ja em vaig acostumar.
- I a altres amics o companys teus també els hi va anar bé? Han pogut seguir estudiant?
- Gent de sa meva edat, que són amics meus de sa vida, des carrer, jo crec que sí que en saben, però els hi falta un punt per a poder-lo xerrar. Però saber sí que en saben, perquè l'han après de la mateixa manera que jo. Llegeixes un llibre en català i saps el que diu, però clar, si no el xerres amb ningú perds la comunicació.
- Clar... L'estudi que estic fent va un poc sobre això. Veure que hi ha gent com tu i gent que no fan aquesta passa tot i haver estudiat la llengua. Per què creus que passa això?
- No en tenc ni idea... crec que és més una cosa personal de cadascú. A jo sempre m'han agradat les llengües encara. Sempre he tengut la il·lusió d'aprendre noves llengües i noves cultures i crec que això hi té a veure. Que els altres no el facin servir, no sé... però jo és un poc per això
- Tens amics de fora de Palma?
- És a dir?
- De dins Mallorca però no de Palma, dels pobles...
- Sí, sí
- I hi xerres en català o en castellà?
- Un poc de tot...
- Ho dic perquè alguns coneguts que tenc de Son Cladera a vegades m'han dit "es que tu eres el único que me habla siempre en catalán"
- Jo sempre que qualcú em xerra en català, jo li xerraré en català, no hi veig el problema...
- I si vas a un local, o un restaurant o una tenda, te sortirà primer xerrar en català o en castellà?
- Pues depèn. Si vaig a fer un cafè a un lloc on xerren en castellà, no els hi xerraré en català, jo els hi xerr en castellà, però si veig que xerren en català amb algú altre, jo els hi

xerraré en català. Me va passar que... noltros hem començat a fer un taller per xerrar del racisme a les escoles i quan cont s'anècdota de la floristeria, ai déu meu, jo vaig entrar i hi havia una professora i vaig arribar 5 minuts tard i li vaig dir hola i ella em va contestar en castellà. I clar, jo em vaig acostar després a ella i li vaig dir "me puedes hacer unas fotocopias de esto, por favor", perquè clar ella me estaba hablando en castellano. I diu, vale vale. Se'n va anar a fer les còpies i quan va tornar a l'aula justament estava jo parlant de l'anècdota de la floristeria. I se va quedar: uaaaaaaaaaa, i després em va venir a demanar disculpes i em va dir ho sent molt, no sabia que xerraves català... Clar, ella es pensava que jo no parlava català...

- En Guillem o no sé qui em va dir que el fet de dirigir-se en castellà a les persones que no compliu el paràmetre normatiu de blanc, blablaba, és racisme. Tu això ho has notat?
- Sí, sí, cada dia!
- I quan tu els hi contestes en mallorquí si ells se't dirigeixen primer en castellà, quina reacció perceps?
- És sempre aquesta: no sabia que xerraves mallorquí o que bé que xerres mallorquí o no pareixes d'aquí. Sempre el mateix... Sempre dic: sí, jo som d'aquí i me'n vaig.
- En certa manera te fan sentir diferent, no? (podries pensar el mateix de jo per el fet de fer-te l'entrevista, perquè estic cercant els que parlau català i us veig un poc com una excepcionalitat...)
- Nooo!!! Hahaha!
- Però no és el mateix, jo cerc una cosa que molta altra gent no ha fet. I de la teva experiència en podem extreure idees de perquè fas la passa. S'han enrigut de tu per parlar català?
- No, mai, però sí que els hi ha sorprès
- I en qualque moment has tengut qualque problema per no fer servir el català o per fer servir el català en un entorn castellanoparlant?
- No, això no ho he fet mai. Jo sempre sé on me fico, si vaig a un entorn castellanoparlant, els hi xerr en castellà. I si veig que xerren en català o mallorquí, jo m'adaptaré a ells.
- Què ha canviat a la teva vida pel fet de parlar en català?
- Mmm.. no sé, no tot segueix com abans, el fet que jo hagi començat a xerrar es català ara en el meu dia a dia fa que me senti més una ciutadana mallorquina, me sent més d'aquí. Fa anys que som aquí. Doncs perquè no utilitzar la llengua també? Xerrar amb uns altres que pensin que jo també som d'aquí

- És com rom rompre un estigma, no?
- Sí!
- I això és positiu?
- Sí!!! Moolt!!!
- El fet de xerrar català t'ha obert portes?
- Sí.
- En quin sentit?
- Te puc dir que ho vaig fer quan vam començar amb aquesta organització nostra. Em va passar un parell de pics que quan xerrava amb sa ràdio em deien que les entrevistes havien de ser en català, bé ells xerraven en català i tu... bé, havia de xerrar per sa ràdio i em va passar que em van fer una entrevista i em van dir "buaaa quina bona pronunciació tens!" No... xerres català millor que molts mallorquins que viuen aquí.
- És que és vera
- I això em va ajudar molt a quan me fan entrevistes en els mèdia a xerrar sempre en català que és la llengua d'aquí. Que també podria fer-ho en castellà però preferesc fer-ho així.
- Potser perquè et permet oferir un extra on altra gent no arriba?
- Sí.
- Tema polític. A veure, és una mica com a Mali, que hi ha una llengua oficial, que és el francès, una altra llengua com el bambara que s'ha xerrat sempre a Bamako. I aquí no és ben bé igual perquè hi ha dues llengües oficials però una és la que se xerra més en uns entorns i una altra en uns altres. Com veus aquesta convivència de les llengües?
- Doncs, com ja t'havia comentat abans, jo és que... crec que haver d'aprendre es català ja és una passa més. I arribar a les administracions i veure papers, senyals o escriptures en català, si tu no el saps, te perds. Si vas pel carrer veus "Carrer Jaume Primer". Això què és? Doncs jo crec que una persona que no és d'aquí, que ve, que és nou, doncs li costa més, no l'entén. Crec que hi hauria d'haver... he trobat que hi ha més fitxes administratives en català que en castellà, però jo crec que hi hauria d'haver 50% i 50% perquè hi ha gent que no se preocupa d'entendre i aprendre es català i no fa sa passa.
- Per tant, trobes que sa gent, el fet que tengui sa necessitat d'aprendre'l, no motiva a la gent?

- No. Això fa que sa gent se faci enrere. Diuen, com que és en català no me preocuparé per entendre-ho i ho deixa allà.
- Ups... El tema d'en Bauzá, quan va intentar implementar el trilingüisme, com ho vares viure, entenc que et va tocar de ple quan eres a l'institut. Hi va haver molta moguda... Bé, igual eres encara a primer d'ESO o abans...
- Bé, no me'n record de res. No és un tema que conegui, era molt petita
- I després el tema del català/mallorquí. Hi ha gent que considera que són dues llengües diferents.
- Jo és que el veig semblant. Jo si ara vaig a Barcelona m'entendran perfectament. Jo és que ho veig molt semblant... A ca nostra, mumpare diu "es que esto es mallorquí y no es catalán" i jo li dic "es lo mismo". Jo és que som a Mallorca i li deim mallorquí, però és català igual.
- Bé, doncs fins aquí. Si hi ha qualsevol altre tema que vulguis afegir, ara és el moment.
- Hauríem de facilitar més a a sa gent migrant que ve aquí, facilitar-li més a l'hora de poder xerrar català i castellà. Donar més facilitats.
- Els teus pares què xerren?
- El meu pare xerra castellà i el català l'escolta i qualque paraula diu, però no el xerra.
- Bé, doncs fins aquí, moltes gràcies per la teva col·laboració.
- Ha estat un plaer!

Transcripció 6

Pseudònim: Encarna

Dona

1977

La Rioja (Espanya)

Llengua materna: Castellà

Arriba a Mallorca any 2003

Comença a parlar català 2008

Lloc de residència: Pòrtol (Marratxí)

Estudis: Universitaris

- Bon dia! T'explic, la idea de l'entrevista és fer una història de la teva vida en relació a les llengües, o sigui m'expliques primer on vares néixer, els contactes amb altres llengües i anirem avançant fins a que arribes a Mallorca i quina relació tens amb la llengua catalana, o sigui, que el primer...
- He de presentar-me!
- Sí, sí, exactament
- Som na LM, tenc 45 anys, som nascuda a la Rioja, vaig venir a Mallorca amb 26 anys perquè me vaig topar un mallorquí per es camí. Però no a Madrid, ni a Barcelona, ni a Londres o París, sinó a Logronyo. Hi havia 5 mallorquins i me vaig quedar amb un. Idò quan vàrem acabar d'estudiar ell no tenia altre pla que tornar a Mallorca, com a bon mallorquí. I jo vaig haver de decidir. I com que l'estimava molt i l'estim molt, jo vaig venir darrera ell. I quan jo vaig venir a Mallorca, bé primer te contaré a la Rioja òbviament xerram castellà...
- Per tant tu al teu marit el vares conèixer xerrant en castellà
- Sí, en castellà, a Logronyo, de vinos, i bé, noltros, en la nuestra época de EGB no estudiàvem altres llengües, però a sisè vaig començar a estudiar anglès. I amb 14 anys, a l'institut, vaig estudiar francès. El nostre poble estava agermanat amb un poble de França i cada any noltros anàvem a França i rebíem francesos a ca nostra. Aquest poble francès estava agermanat amb altres pobles francesos i cada estiu fèiem una cosa que era la juventud por Europa i ens ajuntàvem francesos, alemanys, irlandesos, anglesos,

portuguesos i noltros els espanyols i... sempre he tengut inquietuds per aprendre llengües perquè sempre m'ha agradat parlar amb la gent i entendre-me amb la gent que he pogut. I clar, quan vaig venir a Mallorca, en es principi, bé vaig venir, vaig trobar feina i realment no ho necessitava per es meu dia a dia parlar català, però me vaig apuntar a classes de català pos per tenir unes nocions i tenir una culturilla general. Va ser, jo vaig fer 4 anys de feina a Palma i jo no el xerrava més enllà de quatre coses bàsiques: "bon dia", "adéu"... quatre coses de cortesia...

- En quin sector?
- A la banca. I en el any cinquè m'enviaren a sa Part Forana, a Manacor. I allà me vaig haver d'espavilar molt perquè jo feia feina a Jaume III a Palma que jo no necessitava per res xerrar català i a Manacor va ser lo contrari, el 80% de la gent xerrava mallorquí. I quan vaig arribar no em va parèixer ni llengua llatina. Pareixia rus!
- És que Manacor...
- Clar, jo havia estudiat llatí i clar, jo pensava, això no me pareix una llengua llatina, me pareix impossible. Però a poc a poc vaig anar espavilant. Vaig posar atenció a sa gent com deia ses coses, demanant molt, poc a poc me vaig anar amollant a xerrar. I després ja va ser cada vegada agafar més seguretat, més vocabulari i xerrar, xerrar, xerrar.
- O sigui, que podríem dir que va ser quan tenies 31 anys i a Manacor.
- Sí, sí, jo he après mallorquí a Manacor, hihhi, sí
- I arrel de sa feina
- Així és
- I fora de sa feina?
- En es meu entorn familiar, es meu home és mallorquí i xerra mallorquí amb son pare i sa mare, però clar, jo a ells ja els he conegut en castellà. Ells a jo, maldament sàpiguen que jo xerr català, sempre xerrem en castellà perquè és molt difícil quan coneixes una persona en una llengua després canviar. Llavors, jo amb es meu homo xerr en castellà, ell amb sos nins xerra en mallorquí i jo amb sos nins xerr en castellà. Es nins amb es padrins xerren en mallorquí... Bueno, tenim una mescla, així com ens hem conegut, però es meu homo a nes nins els hi xerra en mallorquí perquè els hi facilita sa vida. Han de sebre els dos idiomes.
- I fora de sa feina i de sa família?
- Bé, noltros estiuejam a sa Colònia de Sant Pere i amb gent com n'Antònia Maria o en Francesc jo hi xerr en mallorquí. Amb les meves amistats de Palma i els amics del meu

homo de tota sa vida xerram en castellà. Gent de sa feina des pobles xerram en mallorquí. Amb els de Palma en castellà... i així tot...

- I voltros viviu aquí a Marratxí?
- Sí, aquí a Pòrtol.
- I per exemple, a Pòrtol per anar a comprar es pa?
- Idò a Pòrtol, a ca na Pepa, que són de Pòrtol de tota la vida hi xerram en mallorquí. Amb ses amigues, pues hi ha gent que és més... palmesana que han vengut a viure aquí i altres no... Fem una mezcla
- O sigui podríem dir que tu t'adaptes a la llengua que xerra l'altra persona?
- Mira, yo... per yo una llengua és una eina de comunicació. Si yo per arribar més bé a una persona m'he de posar al seu nivell m'hi pos. Fa tota sa vida que estic de cara al públic. Saps? És una costum. No me sap greu ni una cosa ni s'altra. Òbviament me costa menos xerrar en castellà. Per jo és un esforç xerrar en català però jo me pos al nivell de sa persona amb la que estic.
- Molt bé, molt bé...
- T'he fet un resumen bo o no?
- Hehehe, m'has aixafat les primeres 25 preguntes que et volia fer. Però m'han vingut noves idees, sobreto això de "jo m'adapt" i ho relacion amb el fet que des de sempre has sentit altres llengües. I has vengut aquí i xerres perfectament català, castellà...
- Bé, més o manco
- Has anat a classes de català?
- Sí, vaig anar a català un any, em vaig treure el que antes era el B, que ara és B2, el B antic i després m'ha fet molta peresa. El que he fet és escoltar molt a sa gent i així he après a xerrar
- I quan vares fer el curs, et vares treure el títol però no el xerraves?
- Amb ningú! Jo anava amb gent mallorquina al curs, que eren mallorquinoparlants i me feia molta gràcia perquè deien: tota sa vida dient "el bussó" i se diu bústia! I jo me reia molt perquè no ho entenia, però era un nivell molt bàsic i jo necessitava un nivell un poc més... era casi casi d'alfabetització.
- Tu ara parles català, castellà, anglès i francès

- Yo ara solo parl català i castellà perquè l'anglès i el francès no els utilitz i els he perdut molt
- Ho dic perquè a vegades te toca una oficina de zona de costa i has de parlar alemany i anglès...
- Sí, sí, ara jo he perdut molt del que sabia. Tota sa vida anant a França i ara no... a més el català i el francès estan tan a prop que si no l'utilitzes, se perd, és molt complicat separar-los mentalment.
- Diries que t'ha servit saber francès per a aprendre català?
- Ohh, clar i també el llatí! Que tothom es pensa que no serveix per a res, però clar que m'ha servit!
- T'enrecordes exactament de la primera vegada que vares xerrar en català?
- No perquè va ser una cosa paulatina... Comences dient un dia paraules de cortesia...
- Bon dia...
- I poc a poc et vas amollant. No va ser una epifania de dir avui començ a xerrar-lo, saps (riu)
- I això va passar, més o manco fa uns 14 anys, no?
- Sí, sí... fa 18 anys que som a Mallorca, vaig estar 4 anys a Palma i ja en fa 14 queestic a pobles. He estat a Manacor, he estat a Calonge, he estat a Ariany, araestic a Petra, vull dir que...
- T'han tocat pobles...
- Sí, sí, he estat a pobles
- Per quins motius els parles?
- Quan sabia que havia de xerrar amb tu, hi vaig estar pensant i se me varen ocórrir 5 factors. El primer de tots i el més important és el voler... voler, com tot a la vida, has de voler fer algo. I el segon factor era perquè vull fer això? Perquè tens interès o tens curiositat o tens... vols sobre, quan arribes a un puesto no només ses playes que hi ha o ses muntanyes, vols sobre com viu sa gent, què menja, com pensa, què respira... idò com xarra, és a dir l'interès de quan arribes a un puesto. El tercer factor seria no tenir vergonya. Jo sé que hi ha moltíssima de gent que xerraria però que té un sentit del ridícul bestial. Jo vaig arribar de la Rioja amb a, e, i, o, u. I arribes aquí i veus que hi ha 8 vocals o nou, no ho sé... i has de començar a obrir sa boca. I clar quan tenguis sentit del ridícul és impossible... demanar un cafèèèè... és que te mors, o sea, jo al principi és que me moria. I estava en una taula de companys i arribava el meu torn de demanar cafè o

tè i me deien “a veure, Encarna, a veure què te toca?” i Jo respirava i deia, no... he d’obrir sa boca així i tal, i... és que no has de tenir vergonya. Sa quarta cosa és que lo que fas tenguís sa sensació de que serveix per algo. Sa sensació d’utilidad. Jo estava a Palma i no l’havia de menester, pues per molt que volgués, per molt que tengués interès, per molt que no tengués sentit del ridícul, si no tenia sa necessitat d’utilitzar-lo, és a dir sa sensació de necessitat o d’utilidad. I lo darrer de tot és que l’esforç que te suposa aprendre una llengua no sigui un esforç infinit... A lo millor si jo visqués a Bilbao no hauria après euskera, m’explic? Perquè si saps francès, saps castellà i saps llatí, al final aprendre una altra llengua llatina no és tan greu, no és tan fort. Idò llavors jo ho resumiria en aquests cinc factors.

- Val val... super... Els entenc tots perfectament, però el de la necessitat, et refereixes a una necessitat laboral?
- No, no, no... necesidad social, si estàs en un puesto que el 80% de sa gent xerra d’una manera, dices, vale, m’entenen si xerr d’una altra, però, bueno, vale, no passa res si m’esforço...
- Havies arribat a tenir una sensació com de, no sé ben bé d’estar exclosa però sí de no ser ben bé del grup si no...
- No, no, no he tengut aquesta sensació
- Val, val, quines dificultats vares tenir més a aprendre el català i practicar-lo?
- Bé, lo més, ja te dic, és vèncer el ridícul. Jo per res del món volia dir “no t’entenc” a un client a s’oficina. Fer un esforç i pensar “t’he entès dues paraules”, ho ha dit en aquest context i deu voler dir això. I contestar. Això en es principi de tot. Després, claro, si t’esforces un poquet, ja en tres o quatre mesos, amolles... Però en es principi era un poquet això la dificultat. I com a força de voluntat.
- T’has trobat amb dificultats a l’hora de practicar-lo? O ja només el feies servir quan se’t dirigien en català? O això que comentaves de quan demanaves un tè i havies d’obrir la boca, o burles? O qualcú que t’hagi retret la manera de parlar...
- Burles no, però que fas gràcia sí, hi ha gent que quan nota que fa gràcia s’atura. Jo no crec que sa gent se rigui de ti aposta, però fas graci. A mi me diuen si soc valenciana perquè se nota que no xarr bé, que tenc aquesta fonètica que no saben ben bé què és... Fas graci. Si fer graci t’atura pues ja l’has cagada. Bueno, pues sí, faig graci, però he d’insistir.
- Però directament, t’han retret que no xerres com ells? Que no xerres mallorquí? Com si hi hagués una barrera que exclou si no xerres exactament com esperen?

- No, no... Me demanen que ets de València o ets de no sé què o si som catalana. I jo, no, som de La Rioja, i ahhhhhhhhhh, els encanta que t'esforcis.
- Això t'anava a demanar, t'hi has trobat amb això?
- Sí, sí les encanta que t'esforcis. És com una cosa bona, les encanta, sí sí
- Qualque problema per no haver parlat català en qualque lloc?
- No, no, és que te puc dir que mai he tengut problemes enlloc en la vida, considerables, ni per una cosa ni per una altra
- Què ha canviat en la teva vida des de que xerres català?
- Pues a lo millor ses meves neurones fan un poquet més de feina i això és bo per quan sigui vella. Sempre un esforç mental te té actiu.
- T'ha permès qualque millora laboral, fer noves amistats o contactes o aconseguir qualque cosa que potser no hauries assolit sense parlar català?
- Està clar que amb persones que potser tenen un prejudici cap a les persones castellanoparlantes, perquè està clar que a vegades hi ha aquest prejudici a Mallorca,
- L'has notat?
- És que a vegades ja no te fan ni cas! I així és més fàcil arribar a sa gent, entonces pues a nes clients és més fàcil arribar si xarres el que xarren, no solo por el tema lingüístico, a vegades per els codis no lingüísticos, me va costar quatre anys entendre que un "ja te diré coses" era un no. Por ejemplo. Cuatro años me va costar entendre això! I jo tornava a cridar "pero a ver, me has dicho que sí o que no?". No només sa llengo, sinó també els códigos lingüísticos. I ja una vegada te poses a nes seu nivell és més fàcil entrar. Has d'empatitzar. Hi ha gent que a lo millor ni te miraria a la cara. Determinado tipo de gent. És que no sé como explicar-te. És que a lo millor ni els interesses, a lo millor per un prejudici, és que no sé si m'entens.
- Perfectament...
- Perquè aquí, a lo millor, la gent castellanoparlante que viu aquí, a lo millor, no ho sé, a lo millor culturalment és més baixeta, no sé, a lo millor, estic xerrant per xerrar, a lo millor no tenen interessos culturals, no sé. I tu ets castellanoparlante i no tenen interès en tu perquè pensen que eres d'aquell sac, m'explic?
- Sí, sí...
- És un prejudici, perquè hi ha de tot per tot, de bo i de xerec, però a vegades hi ha un prejudici. En qualque sectors a Mallorca

- Per tant t'ha servit...
- Sí, però clar, després m'han conegut, a lo millor no haguessin prestat atenció en jo... però s'han trobat una riojana que té ses coses bones i xereques però amb qui se pot xerrar un poquet
- Súper... Per què diries... Deus pensar... perquè me venen a fer a jo s'entrevista si no he fet res excepcional... però clar, jo estic fent el TFG sobre nous catalanoparlants perquè hi ha un gruix de gent que no xerra mallorquí o català. Per què diries que no tothom ha fet com tu?
- És que no pots obligar les persones a tenir interès! Com a mi m'agradaria que tothom a la societat llegís un llibre cada mes i no ho fan. És que no pots obligar a sa gent! No sé, l'interès per les altres persones ha de néixer en tu i si no hi és no pots fer res. I si una altra persona no vol perquè no vol o no l'ha de mester, s'està perdent coses, però no el pots obligar. S'està perdent coses. Jo lo que aquestos anys he après pels pobles, de sa gent major, de ses coses antigues... jo he disfrutat moltíssim, la gent que no ho vol aprofitar pues s'ho perd! Però què has de fer? És que no pots fer res, Miquel, pues ja està.
- Això després ho vinculo amb un tema un poc més delicat, als temes lingüístics i polítics. Saps que hi va haver un fort conflicte lingüístic amb en Bauzá...
- Perfectament
- Ara també hi ha gent que diu que el català s'està imposant... voldria saber la teva opinió
- Sí, sí, jo mai he tengut por de dir les meves opinions! Jo, el model llingüístic de ses escoles, jo actualment no estic d'acord. Jo en sa vida intent sempre sumar. Vull dir que jo no crec que perquè hakis de ser una cosa no puguis ser una altra. Jo era monolingüe pues ara soy bilingüe, pues mira que bé. A jo m'agrada sumar. Jo el pensar que el català se té com un animal en perill d'extinció i que per això s'ha de protegir... i que per a això hem de fer tot lo que sigui possible per a defensar aquest animal en perill d'extinció, pues jo no estic d'acord amb aquesta premissa. Una llengua és per a comunicar-mos. I s'ha d'ensenyar i s'ha de llegir, però és per a comunicar-se. Entonces, jo no trob normal que sa llengua comú a tots els espanyols i que se xerra per mig món, tengui una prevalencia a s'escola de 4 hores setmanals. Me pareix ridícul. Jo crec que hauria d'estar tot més equilibrat. Això no vol dir que pareix que quan jo dic això pareix que no vols català. Què m'estàs diguent a jo, que jo no tenia necessitat de res i que he après perquè m'agrada i perquè m'interessa. Jo vull que esté tot més equilibrat, perquè el castellà que aprenen aquí i te diuen que ja aprendrà per es carrer, és una merda. M'explico? Jo que venc de la Rioja i sent xerrar castellà aquí me fa por. Me fa mal a nes cor. El decir, "estoy pensando contigo", "ara vengo", "estoy a casa", o sea, jo me mor. És que no s'està ensenyant... Segurament ni castellà ni català, perquè el nivell de s'escola ara és el

que és. Jo el que vull és que s'ensenyi i que se llegeixi, però me agradaria que fos tot més equilibrat perquè per jo, que una llengua estigui en perill d'extinció o no és rellevant per als individus. Jo sempre he dit "si la llengua de Jesucristo que era el arameo es una llengua muerta, como no van a desaparecer las nuestras?" El castellà, el català i totes, perquè la vida evoluciona... però és que a Amèrica Latina tots els substrats lingüístics que hi ha davall el castellà provocaran que se facin llengües diferents i el castellà serà com el llatí, dentro de cent, de cent cinquanta anys o lo que sigui. Però és que la vida segueix, no passa res, no podem aturar la història i dir, mira aquí va arribar el Rei en Jaume fa 700 anys i no volem que canviï res des d'aquell moment. Pues no, la vida segueix, això és el que jo pens de sa vida. Hem de continuar i hem de sumar. A mi m'agrada sumar. No m'agrada restar. M'explic?

- Sí, sí,
- Jo sé que possiblement no estàs d'acord amb això, però jo vull que els meus fills siguin competents en les dues llengües. En el castellà òbviament perquè són fills meus i ja m'encarreg jo seriosament de que xerrin bé, perquè si depèn de s'escola no serà així.
- Trobes que és així?
- Jo és que veng d'un nivell de castellà que buff, quan jo estudiava ens donaven una canya tremenda i jo... me fa mal a nes cor. Inclús sentir a la professora quan xerra en castellà.
- I creus que això que dius passa només amb el castellà o és general?
- Bueno, el nivell educatiu ara és molt baixet, en general, jo crec que se demana molt poquet en tot.
- Molt bé, fins ara jo he escoltat la teva opinió i no sé si jo... bé, entenc que també puc opinar un poc...
- Pues faltaria més que no poguessis opinar!
- Nono, ho dic perquè com que som l'entrevistador no sé fins a quin punt puc donar la meva opinió!
- Si no tens més coses per demanar podem opinar.
- Sí, sí, em queden dues coses més. La primera és molt relacionada que era el tema d'en Bauzá, però ja m'ha quedat clar. I la segona cosa és el tema del català i el mallorquí. Saps que hi ha gent que considera que són dues llengües diferents i voldria saber el teu punt de vista sobre això.
- Jo no som filòloga. Realment m'importa tres pepinos si són iguals o si són diferents. Jo crec, de lo que jo sé de lingüística que són sa mateixa llengua amb una variant local que és el mallorquí, però no m'és rellevant per la meua vida.

- Suposem que ara vas a Barcelona o València i xerres així com ara...
- Se suposa que t'entenen, no és vera? Jo sempre he dit que sents xerrar un argentí o un mexicà i xerren diferent que els del meu poble. I tot és espanyol. Idò m'imagin que això és el mateix, però jo no ho sé. Jo m'imagin que és igual.
- Super! Idò amb això hem acabat la part... però clar, és molt interessant el que has contat sobre que les llengües evolucionen. Si jo ara xerràs amb el meu repadrí, el meu...
- Sí, bisabuelo,
- Podria ser que em digués, però tu què parles. I jo li digués català i ell em digués que no, que no té res a veure el que ell parlava amb el que jo parl. Però quan veus que és la llengua que tu parles i voldries que els teus fills també la parlin...
- És una herència que tu vols passar als teus fills, que per a tu és important de passar. Hi ha gent que vol passar als seus fills les terres de sa seva família i per a ells és super important. Hi ha altra gent que troba que per els fills és important que tinguin una experiència vital de viatjar, jo què sé. Cadascú té unes prioritats a la vida. Entonces jo crec que ens hem de respectar un poquet tots. Tu tens aquesta prioritat. Jo hi puc estar d'acord o no, però jo me n'he anat de ca meva, jo als meus fills ja els estic criant sense ses meves arrels, per jo potser aquesta prioritat ja no és tan important. Perquè jo ja me n'he anat de ca meva. Ho entens? Per tant, jo el que tu em dius ho respect i ho entenc, però per jo no és sa meva prioritat.
- Clar, clar, t'entenc i crec que ens acabarem entenent. Tu dius que jo vull deixar una herència als meus fills, tu també ho vols per als teus,
- Sí clar, uns valors familiars, o lo que sigui.
- I al final la gràcia de tot això és que els nostres fills es puguin relacionar i es puguin entendre entre ells.
- Mira, te contaré una anècdota perquè vegis que a vegades penseu que està tot perdut i que el català desapareixerà i tot això i no... te contaré una anècdota que te riuràs. Jo un dia era a s'oficina i vaig telefonar a una altra oficina, a Sa Pobla i em va agafar el telèfon una companyera que era catalana i vam estar xerrant de que "fes-me això i allò i tututut..." i no sé què em va dir. I me diu que era catalana però després també em va dir no sé perquè: "mon pare és de Soria", i jo li vaig dir, el meu també, perquè munpare és de Soria, i mos vàrem esclatar a riure perquè la catalana que feia feina a Sa Pobla i la riojana que feia feina a Ariany xerràvem en català i els nostres pares eren tots dos de Soria. M'explico? Vull dir que res està tot perdut, que a vegades mos posam catastrofistes... Pues hi ha gent que vol aprendre i gent que no vol. Com hi ha gent que vol llegir i gent que no vol.

- Un dels motius pels quals faig aquestes entrevistes és perquè som optimista. Hi ha gent que vol ser catalanoparlant i això passa...
- Ja te dic jo que sí! Ja te dic jo que sí! Imagina't dues filles d'homes de Soria que xerràvem en català entre nosaltres a Mallorca. Per això te dic que no heu d'estar pensant sempre que això s'acaba... Pues si en Putin tira una bomba s'acabarà tot. O si mos pega un meteorito també s'acabarà. I amb sa llengua amb què mos despedim dels nostros fills també s'acabarà perquè s'acabarà tot. M'explic? Al final hem de viure, hem d'estar contents, intentar respectar lo màxim possible als que ens envolten i ja està, perquè no podem fer res més. Jo estic en aquell plan filosòfic... Jo intent que no me trepitgin però intentar entendre sa gent
- Entenc la teva posició
- Ara si filosofàssim sobre el model d'escola que volem, segurament estariem en desacord. Però no passa res, en aquest país hem d'entendre que no passa res per estar en desacord amb els demás. Jo li dic sempre a sa meva companya de feina: tu estàs sempre d'acord amb es teu homo? No, no? Idò has d'entendre que en aquest tema tu i jo no estam d'acord. I no passa res
- Per cert, els teus fills van a escola aquí a Marratxí?
- Sí, sí, a l'escola pública de Pòrtol.
- Era només per tenir més info.
- I el meu fill major va a l'institut públic de Sant Marçal.
- Doncs ja està, moltes gràcies...
- Hehehe, t'he donat molt de joc? M'haurien de contractar de tertuliana a sa ràdio...
- Hehehe, sí, sí!

Transcripció 7

Pseudònim: Isidro

Home

1960

Madrid (Espanya)

Llengua materna: Castellà

Arriba a Mallorca any 1987

Comença a parlar català 2021

Lloc de residència: Palma (Sant Agustí)

Estudis: Universitaris/superiors

- Hola Isidro, conta'm...
- El meu contacte amb les diferents varietats del català va ser primer de tot a València quan tenia 13 anys, després a Eivissa i després a Barcelona l'any 80 quan vaig fer el servei militar. A Catalunya vaig estar un any i tres mesos, primer a Sant Climent Sescebes i després a Barcelona a la policia militar. És a dir, he tingut molt contacte amb les diferents varietats dialectals del català.
- I aquests contactes eren de sentir parlar la gent o amics?
- Bé, això és un poc especial perquè a la meua generació, quan jo vaig arribar a Mallorca, la gent de la meua edat amb la que me relacionava parlaven castellà perquè, tot i que eren fills de mallorquins, els seus pares xerraven mallorquí entre ells però xerraven castellà als fills perquè en l'època de Franco estava mal vist parlar català als fills. Era molt diferent als pobles perquè jo sentia als pobles xerrar molt més català que a Palma. Per tant, tots els meus amics entenen el català i és la llengua dels seus pares, però ells no el parlen mai. Dins el mateix grup d'amics hi havia una al·lota que era mig de Palma i mig de Pollença i ella sí que emprava el català amb més freqüència. El que jo vull deixar clar és que quan jo vaig arribar aquí no vaig sentir cap discriminació per raó de llengua perquè allò que la gent valorava en aquells moments era tenir un cert nivell sociocultural. És a dir, a Barcelona sí, els catalans són diferents dels mallorquins. En català existeix una paraula horrible, diuen xarnegos als immigrants. I això no ho he sentit mai a Mallorca... no s'utilitza. És molt pejorativa
- Bé, aquí es fa servir molt "foraster"
- Sí, sí, però no té la mateixa connotació. Almenys així com jo ho entenc és "que no és d'aquí". Potser vol dir algo més, però no sé... En canvi xarnego és classista i pejoratiu. Aquí a Mallorca, potser perquè la població de Mallorca ha sofert moltes situacions, són més tancats en la seva cultura però més oberts al món... per mi els mallorquins tenen una sabiduria que li ve de naixement per cultura per la història i, sin embargo, la cultura catalana com es viu a Barcelona té menys constructe que la mallorquina. Una de les raons... bé, jo sempre he estat interessat en aprendre la llengua catalana, especialment com es parla a Mallorca, perquè és la més singular, la més genuïna i diferenciada del castellà, però per raons de feina, he fet feina a hotels i línies aèries,

- Això et volia demanar, el teu nivell d'estudis...
- Sí, jo he estat a la universitat però per raons familiars no vaig acabar i després vaig fer un grau superior de gestió d'hotels
- Has fet feina sempre en l'àmbit del turisme?
- Sí, 23 anys en l'àmbit de l'aviació, LTE, Aviaco abans... I clar, jo estava més interessat en aprendre anglès i alemany perquè eren importants per la feina.
- Per tant, quines llengües parles?
- Castellà, anglès, alemany, un poc d'italià i francès. No consider que parl català prou bé...
- Bé, duim 10 minuts i el xerres molt bé...
- Sí, però ja m'han suspès dues vegades el B2...
- A veure, tu vivies a Madrid i ho feies tot en castellà, quina va ser la primera vegada que et vas llençar a parlar català? Recordes com va ser?
- Sí, sí, bé, això que diré crec que no serà sorpresa per ti. Quan jo vaig arribar a Mallorca em vaig proposar parlar català, parlar mallorquí, però la meva sorpresa era que quan en una botiga jo intentava dir qualque cosa en català, em responien en castellà. Eso amb desconeguts. Jo entenia que era perquè ells pensaven que jo tenia dificultats i ho feien com un gest d'amabilitat per a ajudar. Però entre amics, quan ho vaig intentar, ells van..., feien rialles per l'accent.
- I els teus amics eren catalanoparlants?
- Eren d'aquí però no pròpiament catalanoparlants, per lo que t'he contat anteriorment. Però quan parlaven català, la fonètica era perfecta i el podien fer servir, però no els sortia naturalment el fet de parlar català, però podien tenir una conversació perquè l'havien escoltat a casa. I aquest fet m'ha desarmat molt per poder parlar català
- Perquè no el podies practicar...
- Però tot ha canviat quan ha començat la pandèmia, perquè joestic en atur des de que ha començat la pandèmia perquè ja m'he proposat fer-lo servir seriosament i doncs, la sorpresa, bé, no sorpresa, però els primers experiments els vaig fer amb l'administració. Que tenia que trucar per demanar qualsevol cosa, doncs ho feia en català i em responien en català naturalment. Estic segur que s'adonaven que jo no era català però me responien igualment i això m'ha agradat perquè pensava m'entenen, no? I el problema que tenc encara és que al meu voltant no hi ha gent...
- Amb qui puguis practicar?

- No... He fet ús del voluntariat lingüístic amb una aplicació que es diu aparella't i he practicat un poc amb un parell de voluntaris, però no és el mateix que quan la immersió és perfecta i la pots fer cada dia i de manera natural. I el meu barri és un barri d'estrangers i immigrants. Hi ha mallorquins també, però no surt naturalment.
- Quin barri és?
- Sant Agustí, Sant Agustí... doncs trobo difícil la immersió perquè hi ha moltíssims medis per a aprendre català gratuïts, a internet, biblioteques, IEB, IRL, escoles d'idiomes, a l'Ajuntament, la dinamitzadora lingüística... però... per llegir cap problema. És una de les raons per les que volia aprendre català és perquè volia llegir en versió original en Quim Monzó, la Mercè Rodoreda, n'Àngel Guimerà, ara estic llegint un llibre que m'obliga a consultar el diccionari, d'un escriptor català que es diu Alfred Bosch, és boníssim perquè per mi és com en Miguel Delibes català, perquè té un vocabulari... tracta sobre en Jafuda Cresques i el seu pare i van fer un atlas... (...Explica el llibre)
- Diguem que tu et lances a aprendre català durant la pandèmia...
- Perquè era una assignatura pendent, que volia fer per conèixer millor la cultura d'aquí, la cultura catalana, per entendre... perquè , és curiós, cuando miro a Madrid, bé, els meus amics tenen un cert nivell cultural i han viatjat... al meu voltant és un poc diferent, però veig que a la meseta la gent mira al Mediterrani con desconfiança, con molta incomprensió, però... jo, no som independentista, naturalment, però... jo quan els presos polítics eren a la presó, per jo eren presos polítics, perquè les relacions del centre amb la perifèria sempre van malament quan hi ha al govern el Partit Popular i quan hi ha el partit socialista no tant...
- Un moment, jo voldria separar l'entrevista de temes que no estan directament vinculats a la llengua... En quins entorns t'has animat a xerrar en català, més enllà de l'administració?
- Amb els meus fills, perquè són nascuts aquí, malgrat que a l'escola on van anar era una escola, al pati se parlava anglès, alemany, castellà i català perquè era a Bendinat, perquè Bendinat és com Sant Agustí però amb més estrangers. Ells al seu voltant no es parla massa català. L'al·lota un poc més per raons de feina, però l'al·lot fa feina a Madrid i parla en català amb un company de Catalunya, però res més.
- La teva filla viu a Mallorca?
- Bé, ara no, ara viu a Madrid per raons de feina, però ve sovint a Mallorca i el parla per la feina, però a casa li surt parlar castellà, encara que jo li dic: parla català, que jo he de practicar.
- Quins problemes has tingut per poder aprendre català, més enllà de no poder practicar?

- Per un castellanoparlant, el tema de la fonètica, perquè nosaltres només tenim 5 vocals i ens costa molt distingir e oberta, e tancada, les neutres, etcètera i trobo que això costa molt. Sobre això trobo que els exàmens de català són massa exigents amb aquest tema perquè els exàmens de B1 d'anglès no es posen tant amb l'accent. Però bé, això no és tan problemàtic perquè jo que he començat de zero em serveix per evitar els castellanismes, que la gent d'aquí en fa molts. També és un poc difícil això dels pronoms febles.
- I per fer-lo servir? Has rebut burles o desprecis per no parlar-lo bé?
- No, des de que vaig començar a intentar-ho una altra vegada, no. Abans, sí, quan vaig arribar a Mallorca no em vaig atrevir a fer-lo servir més per les reaccions, però aquesta vegada no.
- Era per por, per vergonya?
- Sí, por a la reacció de la gent.
- I ara com ho dus?
- Ara molt millor, però tenc molt clar que si no practico no hi ha progrés.
- (Altres temes) Has notat a Mallorca qualche problema o reacció per no parlar català?
- No, simplement jo ara estic en un moment en què ho tinc difícil per la feina. El maig faré 62 anys i sempre les meves feines van ser molt dures i he pensat: doncs podria ser el moment de trobar una feina a l'Administració els tres darrers anys, però demanen un nivell mínim B2 per una posició més aviat baixa... Doncs veig que això està molt protegit pels catalanoparlants. Sempre s'exigeix la llengua encara que no sigui molt necessària per la feina que s'ha de desenvolupar. Per exemple, he vist fa poc una oportunitat de cobrir una baixa en un lloc d'informació. Eren només dos mesos però he pensat: això m'aniria fantàstic perquè jo som una persona molt acostumada a parlar amb gent, sempre ho diuen... i m'encanta la natura... però demanaven un B2, doncs. Si hagués aprovat tenia més possibilitats
- I l'examen com et va anar?
- Jo estic poc content amb això. Són 4 àrees. I vaig fer errades però vaig aprovar la part oral. La primera vegada vaig suspendre la part escrita, però la segona vegada al revés. Vaig aprovar l'escrita i suspendre l'oral...
- Canviant de tema, trobes que hi ha dificultats de convivència entre el català i el castellà?
- Jo trobo que hi ha dos mons paral·lels que s'ignoren. Aquesta és la meva opinió, perquè com que he fet feina a línies aèries on el català es parla a nivell familiar amb un company que saps que el parla, però res més. I als hotels encara pitjor. La majoria dels

treballadors venen d'Andalusia o són fills de... viuen en ambients en què el català... potser l'han estudiat a l'escola però la llengua del pati no és el català. Han de passar generacions perquè el català s'afianci com una llengua franca. Però jo no pens que hi hagi lluita, però sí que s'ignoren. Els catalanoparlants, per mi, pues prenen els llocs de feina administratius, a l'Administració, als polígons a les oficines, i els no catalanoparlants a l'hosteleria i el turisme, això és la meva impressió. Ara, potser hi ha excepcions de gent molt preparada, molt tècnica a un nivell molt alt, que, parlant d'aquesta gent, lo important és el seu coneixement. Parlo de tecnologies de la informació, que fa feina al ParcBit, metges... gent molt preparada que és més important el que fa que la llengua amb què ho fa.

- Quan hi havia en Bauzá, recordes? Hi va haver un conflicte gros pel tema de la llengua a l'escola. Com ho vares viure?
- Parlam del pla per el trilingüisme, no?
- Sí,
- Jo, que normalment no m'agrada el partit popular i les seves propostes, en aquest cas, jo crec que els professors, jo no sé, no em sent lliure per dir-ho, però eren unes queixes injustificades. Els professors, igual que els professors de totes les àrees, tenen l'obligació de tenir una formació contínua, como s'exigeix a l'empresa privada. Per tant jo penso que, amb programes adequades i amb el temps que sigui necessari, els professors han d'esforçar-se per aprendre anglès i adquirir un nivell d'anglès, encara que no tots puguin adquirir la capacitat per tal de poder donar la seva matèria en anglès. Per mi és una vergonya que tots els governs espanyols, aquest és el primer govern espanyol en què el president i alguns ministres parlen anglès. Rajoy... buffff, Zapatero, buffff, i més és que seria boníssim que a les Balears poguéssim tenir una transformació de model, de canviar el model turístic per un amb feines de major valor afegit, però per a això també és necessari l'anglès.
- Bé, en tot cas, el que es denunciava en el cas d'en Bauzá era que volia introduir l'anglès a costa de reduir el català i clar, com comentaves, a la societat el castellà ja hi té un pes molt important, per tant un dels pocs espais on es garanteix que la gent que hi va aprengui la llengua catalana i clar, el que volia en Bauzá era eliminar un espai de relativa normalitat d'ús del català. Tu com ho veus? Fins i tot el fet que a dia d'avui l'escola sigui un dels pocs espais en què es pot intentar garantir la igualtat de coneixements de les dues llengües oficials. Vull saber la teva opinió...
- Jo no soc un expert en això, però jo veig que els holandesos, que són pocs, 8 o 10 milions, no tenen dificultats per les llengües. Parlen la seva, parlen anglès, alemany i si cal també francès. Per tant, on són els límits? Crec que quan es va rebutjar aquest plan era per protegir el català en perjudici de l'anglès. Doncs... però, al final el tema serà un

tema de classe, perquè els rics podran enviar els seus fills a Irlanda, Anglaterra, Estats Units...

- I una darrera pregunta. El tema català/mallorquí. Quin punt de vista tens sobre el fet que són una llengua i dos dialectes...
- Ja sé que no hem vingut a xerrar de política, però en aquest cas és imprescindible. En el tema de la llengua hi ha un component... per intentar resumir... Per mi són la mateixa llengua amb notables diferències, com hi ha diferències entre el mallorquí, l'eivissenc i el menorquí. A mi m'agrada molt un programa d'IB3 que es diu Tèntol però em fa ser conscient que jo mai parlaré perfectament el mallorquí perquè hi ha una riquesa brutal. En el cas de la normalització hi ha un component de por... Por de que es perdi la llengua, per això els catalans insisteixen molt en el tema de que som 10 milions de catalanoparlants, quan bé... som 10 milions els habitants de l'espai, del territori, però no que el parlin. Per altra banda aquests que diuen que som mallorquins no catalans i fan un diccionari propi de la llengua balear, per mi no és això. Jo preferesc com a castellanoparlant, jo renuncio a arribar a parlar la varietat dialectal mallorquina perquè per mi és una dificultat afegida. Ja és prou difícil parlar la normalitzada, però no m'agrada això de cercar la diferenciació. Per exemple, Mallorca, Menorca i Eivissa, jo vaig sentir a la presidenta Armegol dir que no existeix una identitat balear i jo hi estic bastant d'acord, hi ha punts en comú, a la història, a la gastronomia, però hi ha coses molt diferents. Però si això ho duim a Catalunya, o al Rosselló o a l'Alguer, es pot multiplicar, és a dir que hi ha molta varietat però la llengua és una. Jo crec que la llengua és una.
- El darrer punt és si hi ha algun punt que vulguis expressar sobre llengua.
- Sí, només que hi ha molt d'interès per part de les autoritats per a conservar la llengua perquè senti o sentim que està amenaçada per el castellà, o perquè a les Balears està creixent la població amb població immigrant que ve d'hispanoamèrica i als llatinoamericans no els hi agrada molt això... prefereixen parlar espanyol. Doncs les previsions demogràfiques d'aquí a deu anys és que a Mallorca hi haurà un milió tres-cents mil habitants i el creixement vendrà de la immigració. I hem de protegir el català, però no sé què es pot fer. Com ho podem fer per més atractiu l'aprendre català? Per exemple, a l'Administració és més fàcil fer feina si parles català, no? Però els empresaris sólo són interessats en guanyar doblers. Els empresaris podrien incentivar l'ús del català a les seves empreses però si això els hi costa hores de feina... no ho faran, perquè els empresaris són el mateix a tot arreu. Sé que tenim un problema amb això perquè hem de protegir la llengua, però no sé com ho podem fer...
- Doncs ja està, moltes gràcies, fins aquí!

Transcripció 8

Pseudònim: Jacqueline

Dona

1984

França (Bretanya)

Llengua materna: Francès

Arriba a Mallorca el 2019

Comença a parlar català el 2019

Lloc de residència: Manacor

Estudis: Universitaris

- ...
- Jo és per això, és perquè es meu company és mallorquí. Vivíem a França, nos vàrem conèixer a França i quan el vaig conèixer... jo és que m'encanta conèixer idiomes, quan era adolescent, es meu regal de cumpleaños que jo demanava eren llibres per a aprendre idiomes...
- Bé, bé... si et sembla començarem per ordre i...
- Val!
- Perquè aquesta pregunta te la faré més endavant. Digue'm un poc el nom, on vares néixer i nivell d'estudis
- Som na Jacqueline, tenc 38 anys, som traductora i vaig néixer a França, a Bretanya.
- I quines llengües xerraven els teus pares?
- Francès, bueno... a ca nostra xerràvem francès, però mumpare sap xerrar anglès molt bé i mumare va aprendre italià i el sabia xerrar, però a ca nostra sempre hem xerrat francès, però és vera que als meus pares de sempre els hi ha agradat molt xerrar altres idiomes i viatjar i conèixer coses noves. És vera que des de petita he vist els meus pares xerrar altres idiomes amb gent d'altres països, sempre vaig tenir aquest exemple.
- Potser per la feina del teu pare o per les seves característiques ja vares veure que al món no tot era en francès.

- Bueno, és que jo des de que era petita, tota sa meva infància, anàvem a... viatjàvem a un país diferent i jo des de molt petita vaig jugar amb nins que no xerraven el meu idioma i mos enteníem amb dibuixos, o... i clar, havíem d'estar tot s'estiu vivint en un lloc on no sabien xerrar el meu idioma i vaig aprendre a parlar altres llengües el mínim per a fer-me entendre.
- I ara, quants idiomes xerres?
- És complicat. Som francesa i xerr francès sense cap problema i la meva feina és dominar bé el francès. Aquí xerr en mallorquí cada dia tot es temps. Xerr anglès perquè faig feina de traduir de s'anglès al francès. El faig servir cada dia per feina. Tenc el cervell dividit en dues parts. Una per es francès i s'altra per ses altres llengües i per passar al francès no hi ha problema, però per passar des català a s'anglès me costa molt. Em costarà molt xerrar amb un anglès aquí a Mallorca. I fins i tot, jo xerrava molt bé el castellà abans de venir aquí, però com que és molt proper al català, ara me costa moltíssim fer una frase sencera en castellà. M'embulla molt.
- Val...
- I però, això, entendre i xerrar: anglès, castellà, català, portuguès, francès i també vaig estudiar quítxua al Perú, però em costa molt practicar-lo.
- Quan vares arribar a Mallorca?
- Fa tres anys.
- I quan va ser el primer contacte amb el català?
- No..., Bueno, vaig viatjar un parell de pics a Barcelona i vaig conèixer catalanoparlants. Quan estudiava a la universitat record que una amiga meva va fer una pràctica a Barcelona i record que vam venir a passar un cap de setmana amb els seus companys de pis que només xerraven català. I jo no m'enterava de res. I vam fer un sopar que ells només xerraven català i noltros en es principi estàvem mig perdudes, però a poc a poc vam entendre de què xerraven i vam poder intervenir un poquet.
- Aquest per tant va ser el primer contacte
- Sí, sí, bé, el primer de tot no perquè d'adolescent vaig viatjar un parell de pics a Barcelona i vaig sentir-lo xerrar. I record que sa gent no te tractava molt bé si no xerraves en català, però no me'n record molt...
- Quan vares arribar aquí fa tres anys no xerraves català?
- Sí, perquè quan vaig conèixer n'A. a França, vàrem estar tres anys abans de venir aquí, bé, abans d'instal·lar-nos aquí, però hi veníem per Nadal, a s'estiu i això... i jo des des

moment que el vaig conèixer me vaig posar a aprendre català. I a la pàgina de parla.cat, que està molt ben feta per a aprendre català a distància, vaig fer casi tot...

- Per tant va ser bàsicament autoaprenentatge...
- Sí, jo tota sola per la web i quan hi havia un exercici d'acció li mostrava a n'A. i em corregia el que podia. I això, després ell cada diumenge xerrava amb sa seva família per skype i això era sa meva pràctica setmanal d'escoltar i cada pic entenia millor. I es primer pic que vaig venir aquí ja feia un anys que vivíem junts i ja havia après bastant i podia participar en les converses en català. No el xerrava molt bé, però entenia les converses de què tractaven i podia xerrar-lo.
- Recordes el primer moment en què el vares xerrar?
- No... es primer moment...
- Clar, hi ha gent que se'n recorda d'un moment puntual i d'altra no...
- No... va ser... en realitat, va ser... potser per skype amb sa seva família o sinó en baixar de s'avió i amb els seus pares que ens varen venir a cercar... Vàrem intentar amb n'A. xerrar en català a ca nostra quan encara érem a França perquè jo volia millorar i volia practicar més, però com que ell feia feina en francès tot lo dia, li costava molt al vespre xerrar en català amb jo que no el xerrava molt bé i no va anar bé...
- I ara... amb ell, en què xerrau?
- Una mescla! Un idioma que no existeix, hahaha, en es principi...
- Vos vàreu conèixer en francès...
- En francès... no!!! En castellà crec... és que mos vàrem conèixer per uns amics espanyols amb qui jo convivia a França. Cada dimecres, abans de conèixer-lo, anàvem a un bar amb gent espanyola i francesa per xerrar en castellà i practicar. I me vaig fer així un grup d'amics que molts eren espanyols i francesos que xerraven castellà. I amb n'A. ens vàrem conèixer un cap de setmana amb aquests amics i supòs que xerraven més castellà que francès, però seria una mescla. Per tant, segurament ens vàrem conèixer més en castellà, però després en sa vida quotidiana més en francès, perquè ell xerrava francès perfectament i... es primer any aquí vam continuar xerrant en francès exclusivament perquè jo no volia que ell perdés es nivell de francès que té. Però com que veia que jo no aprenia tant com volia, vàrem passar a xerrar català entre noltros i això sí que m'enrecord des primer dia que ho vàrem decidir de passar a xerrar català.
- I com va ser?

- Un dia que vàrem anar a sopar a un restaurant i vàrem decidir que canviaríem a xerrar en català sempre i n'A. no es va aturar de xerrar en tot es vespre, hahaha que pareixia que li havia faltat això...
- O sigui que se va sentir comodíssim
- Sí, pareixia que li faltava...
- I tu?
- I jo... jo des de llavors crec que he millorat molt però encara encara me costa molt poder dir tot el que voldria dir. Me costa fer bromes en català... mmm... i ara moltes vegades jo li xerr en català i ell em contesta en francès. I moltes vegades no sabia dir-te en quin idioma xerràvem fa cinc minuts. Si acabam de tenir una conversa ell i jo, no te sabia dir si l'hem tinguda en francès o català.
- I en arribar a Mallorca, ja vàreu venir directes a viure a Manacor?
- Sí. Moltes vegades xerram molt en català i mos venen a visitar francesos i després estam unes setmanes xerrant més en francès. És molt per es contexte... Ara mateix llegia un llibre en francès i li xerrava a n'A. en francès, però ell llegia es diari en castellà i em xerrava en català. Mos adaptam a nes contextes.
- I perquè diries que vares fer aquesta passa d'aprendre i de xerrar en català?
- En primer lloc per gust. Sempre m'ha agradat xerrar altres idiomes i per gust de xerrar-lo. I després per entendre què deia sa seva família quan xerrava amb ell per skype, perquè jo sentia que xerraven de jo però no entenia el que deien hahaha... I després, en venir aquí, per poder integrar-me i participar en les converses, perquè si anàvem a sopar amb els amics, sabia que xerrarien amb jo podrien xerrar en castellà, però entre ells tornarien a xerrar en català. I no estarien tot es vespre xerrant en castellà perquè jo hi era!
- I ells ho feien en el principi, lo de xerrar en castellà amb tu?
- Jo he tengut sa sort, comparada amb altra gent que no ha fet sa passa, en què som francesa i molta gent no xerra francès. I jo no vaig dir que xerrava castellà i que l'entenia... I de fet, molt prest ja em costava molt xerrar en castellà i quan sa gent me xerrava en castellà me costava tant contestar que se donaven compte tot d'una que era millor xerrar-me en català. Però crec que em va ajudar molt que sa gent no sapigués que jo sabia xerrar castellà i com que no sabien francès me xerraven en català. Clar a vegades hi ha gent que no me coneix i sap que jo som francesa, la primera frase me la dirà en castellà, que ho trob molt raro...
- Sí, però és habitual...

- Sí... però tot d'una jo contest en català.
- En això jo volia entrar... tu fa tres anys que el parles, en quins entorns el xerres i en quins no?
- El xerr amb tota sa gent que el xerra... fins i tot ara mumpare s'hi ha posat a aprendre'l i quan li escric whatsapp els hi escric en català perquè practiqui. I mumpare s'hi ha posat amb el castellà... Però xerr en català amb tothom aquí. Fins i tot amb sa gent... És que és molt raro tot. A vegades me ve una persona que no sap xerrar en català i me xerra en castellà. I jo li xerr en català. I després n'A. em diu però perquè li has xerrat en català? I jo li dic, és que no m'he donat compte de que me xerren en castellà. Me xerren en un idioma que per jo és, l'entenc, però no pens quin idioma és... no sé, m'embull molt, puc xerrar durant cinc minuts amb una persona en català i ella me contesta en castellà i jo no m'he donat compte de que me xerrava en castellà.
- T'has trobat amb qualche problema amb qualcú que te xerràs en castellà i tu li contestessis en català?
- No... no... i... no... per exemple en els hospitals sempre em xerren en castellà i jo els hi xerr en català però me contesten en castellà sempre. I m'embull molt i me costa
- A s'hospital de Manacor?
- Sí, sí, aquí a s'hospital de Manacor, però em costa. Clar en castellà ara hi xerr molt malament i me costa... Però que s'ofenguessin per xerrar en català mai...
- Podríem dir que el parles, primer per gust, però és una necessitat?
- No ho crec, perquè aquí podries xerrar en castellà amb tothom. No m'he trobat ningú que no entengués es castellà. Però sí que m'és molt més fàcil xerrar en català.
- T'has trobat gent que se'n rigui, o que te miri malament per s'accent o que t'hagin fet sentir estrangera per així com parles...?
- No, gens! Això me va passar amb altres idiomes que fas un error que és molt divertit i s'enriuen de tu, però no... aquí més aviat al contrari. Me diuen que xerr millor que ells...
- I elogis?
- Ui, sí, això moltíssims!!! Sa gent està, no sé, molt alabada de saber que he volgut aprendre català i que hi xerr. Estan molt contents sempre.
- I quan t'elogien, tu què sents?
- Estic contenta, és agradable rebre un elogi, però sempre és un poc frustrant perquè el voldria xerrar millor i me costa, arriba un punt en què no sé com millorar. Per exemple hi ha expressions idiomàtiques que no les conec o no les control i no sé molt bé com les

he de millorar. Sa gent no se'n dona compte, com que xerr català, de que no és es meu idioma matern i a vegades xerren molt ràpid i com que s'obliden de que han de xerrar un poc més a poc a poc.

- El català de Manacor és el que sempre has conegut...
- Sí, però al principi m'havia acostumat al català de Catalunya que és el que ensenyaven a la pàgina web on vaig aprendre, però després de venir aquí els estius i dels primers mesos d'estar aquí ja no entenia es català de Catalunya, ja només entenia es català d'aquí, de Manacor. Fins i tot me costa entendre els petrers, que estan molt aprop però xerren diferent.
- Idò ja no te dic els de Sóller o Pollença!
- Sí, sí, els de Pollença me costen molt i fins i tot gent d'aquí de Manacor que xerren d'una manera molt tancada també me costen.
- Què ha canviat a la teva vida el fet de parlar en català.
- Crec que no molta cosa... el canvi a sa meva vida ha estat en paral·lel a aprendre català... es fet de xerrar català no... és que no sé com és sa vida aquí sense xerrar català!
- I si haguessis vingut a viure aquí sense xerrar català, la teva vida hauria estat...
- Diferent! Bé... clar, aprendre s'idioma t'ajuda a influir-te a ses converses i això, però lo més difícil és aprendre sa cultura. I crec que no hagués canviat molta cosa perquè ara xerr mallorquí, però som francesa, i xerr molt fluixet... i me costa interrompre sa gent. I aquestes coses culturals que me fan difícil participar en una conversa grupal, perquè si no interromps no xerres...
- Ja, si has d'esperar que tothom calli per xerrar...
- Ja, és així i aquí tothom s'interromp i no me deixarien xerrar mai. I fins i tot xerrant català me costa molt integrar-me i fer amics aquí i fer amistats perquè és més cultural. Jo tenia un professor de lingüística que me deia: si aprens un altre idioma pots fer errors de gramàtica o de pronunciació, o això i mai te diran res, potser se'n riuran un poquet però t'ho perdonaran. Però si fas un error de cultura no t'ho perdonaran perquè no se'n donen compte que és perquè ets d'una altra cultura i no vius les coses d'una mateixa manera.
- I això ho has viscut molt en les converses en què tothom s'interromp...
- Sí, és que per noltros interrompre és molt maleducat... i aquí és lo normal. Fins i tot lo contrari. Si no dius res pareixes la maleducada, saps? Igual que quan te trobes qualcú en es carrer, a jo me costa molt iniciar la conversa i fer qualche broma o comentari com a

per a saludar. Jo això no ho he après a fer això i crec que sa gent troba que som antipàtica o reservada... però no és això, és que sa meva cultura és així...

- Curiós... i qualque altre tema en què hagi notat el xoc cultural?
- Tot el que és sa vida amb sa família i els amics, que són molt importants aquí, no hi ha ni un cap de setmana en què no hi hagi un sopar d'amics o dinar amb família... cosa que noltros no feim... noltros és molt més important independitzar-te quan ets jove. Hi ha molt poca gent que vagi a dinar amb sa família al migdia... no sé, són coses que me costa adaptar-me, hahaha. El xoc cultural és lo més complicat, s'idioma és només un detall i ajuda segurament, i sa gent està super contenta quan el xerres, però lo més difícil d'aprendre és el xoc cultural. Potser els espanyols que venen a viure aquí no tenen el xoc cultural tan gros com el que tenim els francesos. Però sa gent alemanya, entenc que tenen es mateix problema
- Val, ara una pregunta amb connotacions polítiques però no només... tu has notat que hi ha un conflicte lingüístic aquí?
- Jo he notat que hi ha un conflicte i trob que té massa importància. I trob que se'n xerra massa i massa poc d'altres problemes. Jo tenc un malestar amb aquesta situació perquè és molt fàcil passar de voler defensar la teva cultura i el teu idioma a passar al racisme i a excloure sa gent. Trob que sa frontera és massa fina i moltes vegades sa gent se passa...
- Pels dos costats?
- No sé... Jo és que tenc molt més contacte amb gent mallorquina que defèn el mallorquí que amb gent estrangera o que no xerra mallorquí.
- Jo ho deia en el sentit de la vessant acadèmica de mirar-ho objectivament. Hi ha qui diu que el català s'imposa a l'ensenyament, a l'administració, que s'obliga a tothom a xerrar-lo... i després hi ha qui diu que el castellà és omnipresent en moltíssims àmbits de la vida: justícia, oci, feina, etc. És evident que no pots fer vida en català al 100% enlloc i clar hi ha una dialèctica entre dos punts de vista. Com ho veus?
- Hi estic d'acord i ho veig, però també veig que hi ha gent d'aquí que xerra català, que diu defendre el català i que considera que hi ha un problema perquè massa gent que viu aquí que fa molts anys i no el vol utilitzar i després se troben un marroquí en es carrer i sense que es marroquí hagi obert sa boca, li xerren en castellà. I això no ho entenc. És que si defenses es català, xerra a sa gent en català. I es marroquí segurament xerra millor català que castellà perquè ha viscut tota sa seva vida aquí i segur que l'entén perfectament. I trob que és una manera d'excloure els altres, això de xerrar en castellà. Però és tan habitual per ells que els hi costa canviar.
- O sigui veus que dirigir-se a qualcú en castellà a qualcú per sa raça o s'aspecte físic és una manera d'excloure'l...

- Sí, jo si me xerren en castellà sense que jo hagi dit cap paraula, me sent excluida. I sé que no som s'única, hi ha més gent com jo. És que és com que tot d'una és com si te diuen "tu ets estrangera". I aquí entra també aquesta cultura illenca de tancats, de dir noltros som noltros i de que sa gent que no conec no me fii. I quan xerren en castellà és un poc això: jo no me fii de tu perquè ets estrangera i...
- Val, val... i tu quan et passa això, com els hi contestes?
- Jo els hi contest en català perquè és lo primer que me ve
- I notes un canvi en sa gent?
- Solen estar super contentes i és com si: ah, si és vera amb tu puc xerrar en català sense cap problema i tu ets catalana, vull dir mallorquina. Sa gent que me coneix un poquet me diu això: que es fet de xerrar en català m'incloeix més com a mallorquina.
- O sigui notes es fet lingüístic com a manera de ser part de, no sé si dir-ne tribu
- Sí, però no basta. Aquí has de xerrar català, però no basta, han de conèixer tota sa teva família perquè sinó no se fien de tu, i els amics i jo ho he vist amb sa família de n'A. Al principi no se fiaven molt, però amb les visites dels familiars, pares, amics que han vengut a visitar-mos, poc a poc, en anar coneixent la meva família han guanyat confiança. Hi ha una frase que diu "más vale malo conocido que Bueno por conocer" i trob que aquí és talment així. Necessites un fontaner i crides el teu amic fontaner, encara que saps que no és bo i fa mala feina, i vendrà tard, però saps qui és i el tornes a cridar enlloc de cridar a qualcú que no coneixes i potser farà bona feina. I això és així, te refies només dels coneguts. I jo venc d'una cultura molt diferent, que a ca meva sempre hem convidat desconeguts a ca nostra, viatgers o gent que va amb bicicleta, un vespre a ca nostra i són gent que no coneixem de res, només d'una pàgina web, i això noltros ho feim molt i valoram molt més els desconeguts perquè mos aporta coses, coneixements, que no els coneguts. Jo a sa meva família la veig molt poc. És una manera de veure les coses molt oposada a com es fa aquí.
- Molt mediterrani, això de la família... El tema d'en Bauzá tu el coneixes? Un govern del Partit Popular va intentar implantar un sistema de trilingüisme que va ser molt conflictiu. Tu ho vares viure això? Et sona?
- No, no ho vaig viure i ho desconec. Moltes vegades vaig en tren a Palma i sent els joves escolars i els adolescents xerrant en castellà més que en català. A lo millor a Manacor no tant, però a Palma sí, però no ho he viscut.
- I un darrer tema, el català i el mallorquí. Hi ha qui opina que són dues llengües diferents, tu com ho veus?

- Jo la meva opinió és que hi ha un manacorí, un pollencí, un petrer... hi ha un idioma a cada poble, aquí! Hahahaha! Però sí que és vera que jo diria que són idiomes diferents perquè me costa molt a jo entendre qualcú que no sigui de Mallorca o de Manacor, però és més que res una qüestió de pronunciació i un poc de vocabulari, però és es mateix idioma! Però és vera que són maneres de xerrar diferents
- Creus que si anessis a Barcelona els entendries o t'entendrien?
- Supòs que m'entendrien. Supòs que me xerrarien castellà moltes vegades, però, no hi he anat moltes vegades a Barcelona, no sé què passaria...
- I una darrera pregunta... Tu has fet aquesta passa de xerrar català amb normalitat. Per què creus que hi ha tanta gent que no ho fa? Fins i tot casats amb catalanoparlants...
- Hi ha molta gent a qui no li agrada aprendre idiomes i per ells és un esforç i que com que poden fer vida més o manco normal sense aprendre català, pues no... Ara bé, crec que hi ha molta gent a qui els hi agradaria xerrar català però no se dignen a fer l'esforç i potser per alguna gent implica massa es forç per lo que aporta... no sé... és vera que m'agrada molt, he tengut temps d'anar a classes de català.
- Aquí has anat a classes? A s'Escola de Mallorquí?
- Sí, i hi vaig aprendre bastantes coses però trob que estan massa dirigides als exàmens de català per poder fer feina aquí i això.
- I tu has fet exàmens?
- Sí, he fet el B2, però jo voldria fer classes que fossin més adaptades a sa vida quotidiana, aprendre expressions idiomàtiques...
- Converses?
- Sí, encara que ho faig tot el temps, però sí amb correccions. Els hi vaig escriure per veure si podrien fer un curs de glosses per a aprenents perquè crec que seria una manera molt interessant per desenvolupar el vocabulari, aprendre expressions...
- Ara fan teatre...
- Sí, però era per gent que no acaba de fer sa passa. I a jo el teatre no...
- Hi ha gent que em diu, jo xerr català perquè no tenc vergonya. Trobes que la vergonya és important?
- Molt, moltíssim! Jo ja vaig tenir aquesta experiència en altres països i amb altres llengües. I ja he superat aquesta fase de sa vergonya. De fet jo ara sé que xerr com puc i la gent me sol entendre i si no, mala sort...

- Però se t'entén perfectament. El xerres molt bé!
- Una cosa que aquí me costa és que sa gent té molt poca paciència amb sa gent que xerra un altre idioma perquè moltes vegades jo, ara no me passa tant, però me va passar molt al principi i els hi passa a mumpare i mumare quan venen i intenten xerrar català o castellà, que si dius una frase que no s'entén, sa persona amb qui xerres se posarà a xerrar amb un altre sense cap problema. No faran s'esforç de què m'has dit o no t'he entès... no no, si no t'entenen passen a una altra cosa i això ho trob super dolent. Vaig veure a mumpare que se desespera molt perquè és difícil aprendre una llengua amb 78 anys i a vegades està tot un matí pensant una frase que podrà dir quan xerri amb els pares de n'A. i diu tres paraules, li costa i ells ja ni l'escolten... hahaha. Trob que més que dirigir-se als estrangers i els que estan aprenent català, cal fer cursos a sa gent d'aquí perquè sàpiguen com han d'actuar amb sa gent que aprèn català. Perquè sa gent això de dirigir-se als estrangers en castellà sense sebre si entens el mallorquí, no tenir paciència, no entendre sa cultura dels altres ni tenir-hi cap interès... De fet, jo veig que sovint he de fer un esforç per entendre sa cultura d'aquí i ells no tenen cap interès en França. Mai ningú demana sobre com són les coses a França, com veim ses coses... sa gent d'aquí s'interessa només en les coses d'aquí. En els veïnats, en el que ha passat a Manacor, etcètera, però el que passa en els altres països els hi és absolutament igual!
- És vera això! De fet quan has dit que eres de Bretanya, el primer que he pensat és si xerraves bretó... però no t'he volgut demanar perquè la situació del bretó és molt pitjor...
- Sí, no està extingit però casi casi.
- I ets de ciutat o poble?
- D'una ciutat petita d'uns 30.000 habitants.
- I el bretó l'has sentit xerrar pel carrer?
- No, no... tenia a s'institut coneixia gent que sí xerrava bretó a ca seva, que venien d'escoles que, a Bretanya tenim escoles que se diuen diwan on se fa en bretó i en francès i coneixia un parell d'al·lotes que havien anat a aquestes escoles, però pel carrer mai he sentit xerrar bretó.
- Idò fins aquí, si hi ha qualque cosa més que vulguis afegir?
- Mmmm, no, crec que ho he dit tot.
- Idò moltes gràcies!

Transcripció 9

Pseudònim: Amparo

Dona

1981

Elx

Llengua materna: Castellà

Arriba a Mallorca any 2002

Comença a parlar català

Lloc de residència: Búger

Estudis: obligatoris

- La idea de l'entrevista és fer una història de vida en relació a les llengües, especialment el català.
- El meu nom és Amparo, tenc 41 anys i vaig néixer a Elche, un poble d'Alacant i fa vint anys que vaig venir aquí a Mallorca.
- A Elx hi parlen valencià?
- Sí, hi xerren valencià, però sa meva família no és xerradora de valencià perquè mu mare és de la part de Murcia i clar, no xerren valencià a Murcia.
- Vares venir a Mallorca amb 21 anys. Vares estudiar en valencià a Elx o hi vares fer qualche assignatura?
- Sí, vàrem fer, normalment se feia tot en castellà però sí que hi havia assignatures que se feien en valencià. Ara és diferent, hi ha escoles que se fan en valencià i altres en castellà.
- O sigui, tot en castellà excepte l'assignatura de valencià.
- Sí sí, abans se feia així. Bé, a València València no, però als pobles sí.
- I tu el valencià el xerraves només a classe de valencià o també fora de l'escola?
- Bé, amb qualche amic, però molt poc, no, casi no. Només a s'escola.
- Vares venir super jove a Mallorca? Vares estudiar qualche cosa per aquí?

- No, jo vaig acabar ESO i ja no vaig estudiar res més.
- Súper! I amb els teus pares xerrau en castellà amb els dos?
- Sí.
- I vares estudiar anglès o francès a l'escola?
- Sí, primer francès i després vaig canviar a anglès o sigui que tots dos
- Però nivell bàsic?
- Sí, nivell de l'escola i després he fet qualche curs per a anar millorant
- I quines llengües parles?
- Bé, parlar parlar, el castellà, un poc el mallorquí o català i un poc d'anglès, alemany, francès, un poc de tot
- Quina va ser la primera vegada que vares tenir contacte amb el mallorquí?
- Te'n recordes de la primera vegada que vas ser conscient que aquí es xerrava una altra llengua diferent del castellà?
- Quan vaig venir sa primera vegada de vacances aquí, vaig veure que era sa llengua que se xerrava pes carrer, després també sa mare del que era el meu homo també xerrava mallorquí, no sabia xerrar molt bé es castellà i vàrem quedar que me xerraria en mallorquí perquè jo aprengüés.
- I això sa primera vegada que vares venir aquí de vacances?
- Sí, sí
- Aquí a Búger?
- Sí, sí
- Vas tenir altres contactes amb el català?
- A Búger, tot, en es carrer, quan anaves a sa botiga... tot!
- Però tu seguies xerrant en castellà?
- Sí, sí, al principi sí perquè no sabia xerrar mallorquí.
- Tu l'entenes?
- Sí, perquè més o manco se pareix, bé no és molt paregut al valencià, però sí que té paraules que el valencià... s'entén, però Bueno...

- I ara ja el xerres perfectament. En quins llocs el xerres? Al forn de pa, amigues, bars?
- El xerr amb na M. I amb mares de l'escola de sa meva filla. En es metge també, quan crid a cita prèvia ho faig en mallorquí per anar guanyant desimboltura i després concretament amb gent que jo sé que hi puc xerrar i que no passa res si m'equivoc.
- O sigui, gent coneguda amb qui tens confiança i amb s'Administració?
- Sí, sí! En aquesta botiga no, però si vaig al Mercadona o Eroski i veig que sa persona és mallorquina, jo intent xerrar mallorquí.
- Recordes sa primera vegada que et vares llençar a xerrar mallorquí? Hi ha gent que recorda el moment concret...
- Jo sincerament no ho record... bé, crec que va ser amb sa mare des meu ex. Sí, va ser amb ella. Li vaig dir que ho provaria i vaig començar així.
- I quina reacció vares tenir?
- Bona! Em va dir "mmm el xerres bé pel poc temps que dus aquí, el xerres bé". I Bueno, jo ho intentava i a vegades soltava cada paraulada...
- Hehehe i quan temps fa que t'has llençat a parlar-lo habitualment, amb M o amb altra gent?
- Això fa pocs anys, a lo millor fa 5 o 6 anys.
- Per quin motiu ho has fet?
- És complicat això!!
- Hehehe
- No ho sé, sincerament no ho sé, ho vaig començar al principi perquè els idiomes m'agraden, però ho vaig provar per veure si tendria desimboltura o no, però el motiu exacte no el sé... Ara sí que ho sé perquè vull fer feina per a l'Administració i el necessit i l'estic estudiant.
- I fas cursos?
- Sí,estic preparant el B2 de català i més o manco el duc així, però bueno, el motiu de començar a xerrar-lo no el record, però ara sí, perquè si vull fer feina a l'administració el demanen.
- Val! Però tu vares començar abans de necessitar-lo
- Sí, sí

- Potser ho vas fer per comoditat o perquè no tenies vergonya...
- No, jo sincerament veia que hi havia gent que directament me xerrava en mallorquí i jo pensava, potser a n'aquesta persona no li va bé xerrar en castellà i com que estam a Mallorca pues jo intentaré de xerrar també en mallorquí perquè aquesta persona se senti més o manco bé. El motiu seria aquest, no seria tant perquè ho volia fer perquè sí.
- O sigui ho feres perquè s'altra persona se senti bé, no?
- Exactament, sí!
- I jo ara te deman una cosa que potser te xoca, però digues lo que penses sense por... tu creus que si tu a s'altra persona li contestessis en castellà no se sentiria tan bé? O sigui, si li xerres en mallorquí, s'altra persona se sent més còmoda que si li xerres en castellà...
- Sí, n'hi ha persones que crec que no se sentirien còmodes si jo els hi xerràs en castellà.
- Perquè clar, l'alternativa és mantenir converses on una parla en castellà i s'altra en mallorquí...
- Sí, ho he fet. Durant anys ho he fet però no trob que sigui còmode ni per jo ni per s'altra persona.
- Quines dificultats has tengut per a aprendre'l?
- Més que res és a l'escriure. Me va molt malament, me va molt malament. S'ortografia... Super malament. Per xerrar no he trobat molta dificultat...
- En el moment que t'hi vares llençar, no t'has trobat ningú que t'hagi dit, mira, deixa-ho fer i háblame en castellano... no t'ho has trobat?
- Sí que m'ho he trobat.
- Conta, conta
- Tenc una amiga que me diu, xerra en castellà perquè no te surt. I jo li dic, però ho he d'intentar... i ara ja no, però al principi me deia, parla en castellà que ho fas millor. Bueno...
- Buff, si tu vols aprendre, és fotut que te diguin això
- Pues sí, però jo som molt caparruda.
- També en alguns casos, quan has començat a xerrar en mallorquí, clar se nota que no tens accent pur de Sineu o de Búger de vint generacions, has trobat qualcú que digui, estic content que facis l'esforç... ho has trobat això?

- Sí, sí, me donen l'enhorabona perquè me diuen que l'has après molt ràpid i trob que ho fas més o manco bé. I jo, pos vale! Hahaha
- I tu, quan te diuen això, què sents? Quina sensació tens?
- Jo estic contenta, si, sí, jo estic contenta perquè estan valorant l'esforç que jo estic fent, enc que sigui més o manco malament, o no, però m'estic esforçant i sí, hi ha gent que me dona l'enhorabona i estic contenta.
- I això t'anima a seguir?
- Sí, sí!
- Si tothom fes com la teva amiga que te deia háblame en castellano...
- No el xerraria!
- I, o sigui, abans m'has mig insinuat que hi ha gent que si li xerres en català te tracta millor... has tengut qualche problema per no xerrar mallorquí?
- Sí, al principi sí. Sobretot a botigues.
- Conta'm
- Vàrem anar a una botiga a Inca amb mumare. Mu mare és castellana i sí que vàrem començar a demanar coses en castellà i aquesta al·lota va dir que si no li xerràvem en mallorquí que no, que no mos atendria...
- Caram...
- I jo li vaig dir, amem, és que som castellana, no te puc xerrar en mallorquí si mumare és castellana i no sap com se diuen les coses... I me va dir que sino, no mos entenia i que si me xerres es castellà no t'entenc.
- Ufff
- Així de clar
- I què va passar?
- Pues vaig sortir de la botiga sense comprar res! Hahaha i ja està.
- I si ara te passàs alguna cosa així, creus que te podria passar?
- Sí, encara n'hi ha gent que no les agrada que lis xerres en castellà si veuen que tu xerres mallorquí. Sí, encara hi ha gent així. No molta, però sí.
- Però tu, en aquests casos ja pots xerrar mallorquí...

- Exacte
- I ja no hi ha problema...
- Exacte, però quan ve sa meva família que és de fora no el puc xerrar perquè no m'entenen.
- I sa teva família viu a Elx, no?
- Sí.
- Què ha canviat a sa teva vida en aquests darrers anys en què t'has animat a fer sa passa i xerrar en català?
- Bé, canviar, canviar... no ha canviat res, però per jo mateixa sí que ha canviat perquè me trob com a que m'he superat. Sincerament m'he superat a jo mateixa tota sola i no he fet res i només per escoltar sa gent i he practicat i ja està. I per jo mateixa això ha estat una superació.
- Clar, perquè no has començat a anar a classes fins...
- Res, fins abans de Nadal, fa 4 o 5 mesos.
- O sigui abans, tot el que havies après era a base d'escoltar...
- Sí
- Idò normal que te costi escriure... hehehe
- Sí, sí... hehehe.
- Està molt bé. I més enllà de sa superació personal, t'ha permès arribar a noves coses? No sé...
- En es poble, a lo millor, sí que not un poc de diferència, amb sa gent a qui ara xerres mallorquí, no sé, és com que te traten diferent, no sé perquè...
- Diferent millor?
- Sí, millor, és com si abans eres forastera i ara ets forastera però un poc més mallorquina. hahaha
- Forastera integrada?
- Sí, jo sempre dic empeltada, com els arbres, hahaha
- Molt bé... ara venen les preguntes un poc més delicades. Saps que hi ha cert conflicte entre llengües, gent que vol més català, gent que vol més castellà, a molts nivells, uns

troben que falta català en molts àmbits, i altres diuen que el català s'imposa... bé, com veus tu tota aquesta situació?

- Jo trob que és necessari mantenir sa llengua perquè és molt antiga, i sí que és necessari que se mantengui. Lo que no trob necessari és que sigui obligatori per a fer feina. Jo això, sincerament, no, perquè conec gent que ha estat 25 anys fent feina i ara, perquè no tenen es català, han anat a nes carrer. Idò trob que això no... Que sigui obligatori, no ho veig. Ara, que facin s'escola en català... Bueno, sincerament tampoc és una cosa que sigui super mega difícil, perquè si són nins que han nascut aquí pues ho tenen per mà. Sí que és vera que hi ha nins que si se'n van a fer feina o fan estudis fora de Mallorca, sí que és vera que és complicat perquè al principi els costa.
- Per exemple, la teva filla, ella xerra perfecte el mallorquí.... ella no tindrà problemes per a trobar feina i això...
- Exacte!
- Això en certa manera veus el català com una garantia per a trobar feina aquí? I el castellà també l'aprenen perfectament...
- A s'escola no trob que faci molt de mal. Sí que és vera que per trobar feina a lo millor sí, però si has d'anar a s'administració pública, sí que et demanen el certificat de català, per tant un nin que hagi fet ESO té es nivell però no té es títol, però llavors per fer feina a una botiga, sí, però per fer feina a s'administració pública no podrà. S'hauran de treure es títol
- Tampoc els hi serà molt difícil
- Hahahaha! No, esper que no, però tampoc serà per ells que han nascut aquí, però als que venen de fora els costarà molt. Però als nins d'aquí, com sa meva filla, no els costarà.
- Ara ja fora de s'escola, trobes que hi ha conflicte entre ses llengües? O entre gent que xerra les dues llengües
- Sí que n'hi ha!
- Conta conta!
- Jo te som sincera, trob que sa gent mallorquina, o sa gent catalana, sa que viu aquí, quan s'és castellana, sí que trob que te traten diferent, i quan dius, no no, és que per fer feina a s'administració pública no vull que me demanin es català... i clar ja començam el conflicte perquè ells diuen que sí, que és necessari i jo, mira, jo sí que t'entenc, sí que trob que no s'ha de deixar perdre, però tampoc que sigui obligatori. Sí necessari però no obligatori.

- Mmm... i sa diferència entre necessari i obligatori? Ho dic perquè clar, quan jo vaig en es metge vull que me pugui atendre en català o en castellà. I clar, si per ell no és obligatori saber les dues, com ho podem fer perquè m'atengui en la que jo vull? Quan estic malalt i tenc el cap emboirat me surt tot en català i voldria que m'atenguessin en català igual que potser a tu te sortirà en castellà i voldràs el mateix...
- Exacte! Sí, sí...
- El metge ha de poder atendre en les dues llengües, si no és obligatori que les sàpiga, com ho farà...
- No, sí sí, en això tens raó, hahaha és un poc sí... és complicat. Sa veritat que sí... és vera que per noltros no és necessari, però si una persona mallorquina o catalana ve i vol dir algo o vol que s'altra persona se pugui entendre bé... igual que si ve un anglès o un alemán, si te xerren en sa teva llengua és normal que te sentis millor i més ben atès... però és vera que ara que me trob en sa situació de que vull fer feina a s'administració me trob que per jo, que som castellanana, per jo és molt complicat, perquè no trob que sigui obligatori. Però sí que és vera que si com dius, si vas a nes metge, és normal que vulguis que te xerri català i que t'atengui bé.
- Bé, jo crec que sí que te trauràs el nivell!
- Sí, això esper!
- Quan és?
- El mes de maig! El mes que ve!
- Un altre tema, quan va arribar en Bauzá al govern, va intentar posar el trilingüisme a s'escola per tal que s'apregués a parts iguals en català, castellà i anglès. I clar, molta gent va veure això com un atac al català perquè a Mallorca, si ja se xerra poc es català i s'escola és la que garanteix que tothom el conegui, idò deixaria de ser un referent com fins ara i hi va haver un enfrontament en aquest tema... Tu com ho veus?
- Jo és que no som molt política... has anat a xerrar amb una que... ni idea de política. Jo no m'agrada gens, no som partidària de ningú, però és vera que en aquest moment sa gent xerrava molt del tema i que sí o que no... jo sa veritat és que no vaig trobar que sigui molt, que si hagués entrat pues bé, però és vera que si jo fos mallorquina ho veuria diferent, però a jo no me va afectar molt. No vaig...vaig dir si entra bé, i sinó no pues bé també!
- Bé, tu ara ja ets mallorquina...
- Bé, mitjo mitjo...

- I ara sa darrera pregunta, català i mallorquí, tu que vens d'Elx al País Valencià, com ho veus? Mateixa llengua, llengües diferents? Quin és el teu punt de vista?
- Són diferents, per jo són diferents.
- Sí? Totalment
- Totalment, hi ha gent que me diu que és paregut i tal, però... sí que se podrien acabar d'entendre i tal, però per xerrar és molt complicat, és difícil. I és més, ara jo xerr es mallorquí i es valencià no me surt. És que no me surt, jo ara vaig a València o xerr aquí amb qualcú valencià i no me surt... ja l'he deixat aparcat i només me surt es mallorquí. I es català, és vera que ara estic estudiant es català... pues hombre, no són molt diferents però sí que hi ha qualque paraules que sí que són molt diferents.
- Idò molt bé... una darrera pregunta, que és, així com tu has fet la passa d'aprendre es català, hi ha altra gent que pot viure aquí i no el xerra o no el xerrarà mai. Perquè creus que passa això? Segur que és complicat...
- Bufff, sí que és complicat... hahaha
- No em referesc a que s'hagi de parlar amb tothom, sinó de gent que no el parlarà mai amb ningú. No com tu que hi ha gent amb qui xerres en català i d'altres en castellà...
- Sí, sí, hi ha gent que du aquí més de quaranta anys i només xerra castellà
- Exacte. I perquè creus que tu t'has animat a també parlar en català i ells no...
- Mem, jo crec que segons s'edat, sa gent més jove ho té més fàcil i sa gent major no tant. Jo sa gent que conec és sobretot gent major. Sa gent jove és més oberta i ha estudiat aquí. Jo crec que això només ho fa sa gent major i a lo millor és perquè jo què sé perquè xerrar en castellà els hi anava bé i tothom els entenia i no han necessitat o no han fet s'esforç de xerrar mallorquí, perquè si xerrar castellà ja me va bé, idò seguesc així.
- Idò ja hem acabat! Moltes gràcies!